

**NAJVYŠŠÍ KONTROLNÝ ÚRAD
SLOVENSKEJ REPUBLIKY**

STANOVISKO

**Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky
k návrhu štátneho záverečného účtu Slovenskej republiky za rok 2017**

Bratislava máj 2018

Obsah

Zoznam skratiek

1

Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho záverečného účtu SR za rok 2017

3

1 Stanovisko k ekonomickému rámcu rozpočtového hospodárenia SR

6

1.1 Ekonomický vývoj SR v kontexte vývoja európskej a globálnej ekonomiky

6

1.2 Základné ekonomické ukazovatele SR

6

2 Stanovisko k hospodáreniu verejnej správy v metodike ESA 2010

8

2.1 Saldo verejnej správy v metodike ESA 2010

8

2.2 Príjmy a výdavky verejnej správy

10

2.2.1 Príjmy verejnej správy

10

2.2.2 Výdavky verejnej správy

14

2.3 Stanovisko k dlhu verejnej správy

14

2.3.1 Štátny dlh

15

2.3.2 Štruktúra dlhu verejnej správy

16

3 Stanovisko k hospodáreniu štátneho rozpočtu na hotovostnej báze

17

3.1 Základné rozpočtové ukazovatele

17

3.2 Príjmy štátneho rozpočtu

18

3.2 Výdavky štátneho rozpočtu

20

3.3 Príjmy a výdavky rozpočtových kapitol

21

4 Stanovisko k vybraným politikám a kapitolám ŠR

23

5 Stanovisko k vzťahom štátneho rozpočtu k EÚ

41

6 Stanovisko k hospodáreniu územnej samosprávy

46

6.1 Hospodárenie obcí

46

6.2 Hospodárenie VÚC

49

Zoznam skratiek

ARDAL	Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity
b. c.	bežné ceny
DPH	daň z pridanej hodnoty
DPPO	daň z príjmov právnických osôb
ECB	Európska centrálna banka
EFSF	Európsky nástroj finančnej stability
EK	Európska komisia
ES	Európske spoločenstvo
ESA 2010	Európsky systém účtov
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
EÚ	Európska únia
EÚS	Európska územná spolupráca
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
FNM SR	Fond národného majetku SR
FR SR	Finančné riaditeľstvo SR
HDP	hrubý domáci produkt
HND	hrubý národný dôchodok
IFP	Inštitút finančnej politiky
JAVYS	Jadrová a vyraďovacia spoločnosť a. s.
MDV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby SR
MF SR	Ministerstvo financií SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MPRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MRK	marginalizované rómske komunity
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MSP	malé a stredné podnikanie
MŠVVŠ SR	Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva SR
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NBS	Národná banka Slovenska
NDS, a. s.	Národná diaľničná spoločnosť, a. s.
NFP	nenávratný finančný príspevok
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad SR
NR SR	Národná rada SR
OP	operačný program
p. b.	percentuálny bod
PRV	Program rozvoja vidieka
RIS	Rozpočtový informačný systém
RVS	rozpočet verejnej správy
s. c.	stále ceny
SR	Slovenská republika
ŠCP	štátne cenné papiere
ŠD	štátne dlhopisy
ŠP	Štátna pokladnica
ŠPP	štátne pokladničné poukážky
ŠÚ SR	Štatistický úrad SR
ŠR	štátny rozpočet
ŠZÚ SR	štátny záverečný účet SR
V 4 + 2	Slovenská republika, Česká republika, Poľsko, Maďarsko + Rakúsko, Slovinsko
VpDP	Výbor pre daňové prognózy
VPS	Všeobecná pokladničná správa
VÚC	vyšší územný celok
VS	verejná správa
ZÚ	záverečný účet
ŽSSK	Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.
ŽSR	Železnice SR

Stanovisko NKÚ SR k návrhu štátneho záverečného účtu SR za rok 2017

Stanovisko NKÚ SR k návrhu ŠZÚ SR za rok 2017 je vypracované v súlade s ustanovením § 5 ods. 1 zákona o NKÚ SR a vychádza z kontrol vykonaných NKÚ SR v roku 2017 v kapitolách štátneho rozpočtu a ostatných subjektoch VS.

NKÚ SR na základe výsledkov týchto kontrol dospel k týmto záverom.

Návrh ŠZÚ SR za rok 2017 v súlade s ustanovením § 29 ods. 2 zákona o rozpočtových pravidlách obsahuje:

- údaje o príjmoch, výdavkoch a výsledku rozpočtového hospodárenia subjektov VS a o stave dlhu VS k 31.12.2017 v metodike ESA 2010, vykázané Európskej komisii do 1. 4. 2018 v zmysle čl. 1 ods. 5 nariadenia Rady (ES) č. 479/2009 z 25. 5. 2009 o uplatňovaní Protokolu o postupe pri nadmernom schodku, ktorý tvorí prílohu Zmluvy o založení ES v platnom znení,
- vyhodnotenie zamerania a opatrení rozpočtovej politiky,
- údaje o príjmoch, výdavkoch a výsledku rozpočtového hospodárenia ŠR,
- iné údaje o plnení rozpočtu VS.

Slovenská ekonomika vzrástla za rok 2017 o 3,4 %, čo je o 0,1 p. b. viac ako v roku 2016. K rastu prispel domáci aj zahraničný dopyt. Pozitívnym javom je najmä skutočnosť, že spotreba domácností vzrástla medziročne o 3,7 %. Druhým zdrojom rastu slovenskej ekonomiky bolo saldo zahraničného obchodu, ktoré dosiahlo svoje historické maximum, a to aj napriek miernejšiemu rastu exportu tovarov a služieb, než očakávala prognóza Výboru pre makroekonomické prognózy. Vládna spotreba sa medziročne takmer nezmenila, jej rast stagnoval na úrovni 0,2 %. Tento makroekonomický vývoj zhodnotil NKÚ SR ako pozitívne východisko pre príjmovú stránku verejných rozpočtov v roku 2017 a zároveň vytváral predpoklady na dosiahnutie cieľov týkajúcich sa schodku a dlhu VS.

Saldo rozpočtu VS na HDP v metodike ESA 2010 dosiahlo za rok 2017 podľa predbežných výsledkov hospodárenia úroveň -1,04 % HDP, čo bolo v porovnaní s kľúčovým cieľom rozpočtu VS na rok 2017 menej o 0,25 p. b. Najvýraznejšie sa na znížení schodku verejnej správy podieľal štátny rozpočet. Vysoký pozitívny rozdiel medzi skutočnosťou a rozpočtom bol spôsobený nižším čerpaním výdavkov.

Konsolidovaný dlh VS v metodike ESA 2010 dosiahol k 31.12.2017 sumu 43 226 mil. eur, čo predstavuje 50,9 % HDP. Aj napriek opatreniam na jeho zníženie, ktoré MF SR zasiela NR SR, zostáva dlh VS od roku 2012 v sankčnom pásme podľa zákona o rozpočtovej zodpovednosti.

Podľa aktuálnych výsledkov hospodárenia dosiahli v roku 2017 príjmy VS výšku 33 359 mil. eur a výdavky VS 34 243 mil. eur. Najrýchlejší medziročný rast zaznamenali odvodové príjmy (o 9,1 %), dane z produkcie a dovozu, (o 7,8 %), najpomalšie rástli bežné dane z dôchodkov a majetku, ktoré zaznamenali 1,7 % rast. Rast výberu odvodov na sociálne a zdravotné zabezpečenie bol hlavnou príčinou pozitívneho vývoja príjmov VS.

Daňové príjmy nenaplnili predpoklad rozpočtu a zaznamenali 1,6 % pokles oproti očakávaniam. Vývoj výberu dane z príjmov právnických osôb nezodpovedal vývoju rastu ekonomiky SR, ktorá dva roky po sebe rástla viac ako 3 % tempom a výber dane napriek tomu stagnoval. Ročný výber dane na DPH sa približuje k hranici 6 mld. eur, čo je najväčší výnos zo všetkých daní. Preto by mal štát aj naďalej bojovať s daňovými únikmi a zvyšovať efektivitu výberu tejto dane. Daňová medzera v roku 2017 predstavovala 26,3 % z potenciálnej DPH, čo znamená, že výber DPH mohol byť reálne vyšší o 2 126 mil. eur.

Hospodárenie ŠR vykázané na hotovostnom princípe v roku 2017 dosiahlo príjmy 14 014 mil. eur, výdavky 15 234 mil. eur a schodok 1 220 mil. eur. Skutočný schodok ŠR bol v porovnaní so zákonom rozpočtovanou sumou nižší o 773,1 mil. eur a pri zachovaní pozitívneho tempa makroekonomického vývoja a konsolidačného úsilia je možné dosiahnutie strednodobého rozpočtového cieľa v roku 2020.

NKÚ SR z pohľadu hodnotenia rozpočtových kapitol a výdavkov ŠR na realizáciu programov za rok 2017 kontrolnou a analytickou činnosťou zistil, že zámery rozpočtovej politiky vo vybraných oblastiach sa podarilo naplniť mimo zámerov v oblasti zdrojov EÚ a spolufinancovania zo ŠR. Negatívne sa prejavil/a:

- vývoj nákladov na správu okresných úradov, ktoré medziročne stúpili o 5 833 tis. eur a rastú už tri roky po sebe a nedochádza tak k úsporám na ich správu, ktoré boli jedným z cieľov reformy ESO;
- priemerný počet vybavených vecí v sledovaných agendách pripadajúcich na jedného sudcu bol 281. Skutočnosť výrazne zaostala za stanoveným plánom 525 vybavených vecí. MS SR sa nepodarilo dosiahnuť ani cieľ v počte vymožených pohľadávok, keď sa skutočne dosiahlo 41,6 %, namiesto plánovaných 61 % vymožených pohľadávok

- nedostatok kvalitného a aktuálneho učebného materiálu pre základné a stredné školy. MŠVVŠ SR si stanovilo pre rok 2017 plán zabezpečiť nákup 50 nových titulov učebníc pre všetky druhy a typy základných a stredných škôl. V skutočnosti sa nepodarilo nakúpiť ani jeden nový titul a rezort školstva iba aktualizoval existujúce učebnice v počte 14 titulov;
- nedostatočná účinnosť čerpania prostriedkov na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK, kde bolo od roku 2009 použitých viac ako 58 mil. eur z OP Vzdelávanie a deti z MRK dosahujú stále nelichotivé štatistiky a to nielen vo výsledkoch testovania vedomostnej úrovne žiakov, ale aj v predčasnom ukončovaní školskej dochádzky;
- veľmi nízky záujem študentov, stredných škôl a zamestnávateľov o vstup do systému duálneho vzdelávania. Vzhľadom k tomu, že v súčasnosti je do duálneho vzdelávania zapojených len približne 2 700 študentov a cieľom do roku 2020 je zapojenie 12 000 študentov, NKÚ SR upozorňuje na riziko nedodržania stanoveného cieľa a následnej nutnosti vrátiť finančné prostriedky EÚ;
- celkový stav záväzkov spolu na úrovni istiny dosiahol kumulatívne za sledované kategórie zdravotníckych zariadení a zdravotných poisťovní k 31.12.2017 sumu 1,46 mld. eur a medziročne sa zvýšil o 81,34 mil. eur. Najvyšší rast záväzkov zaznamenali zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MZ SR (131,56 mil. eur). Tieto zariadenia zaznamenali aj najvyšší medziročný rast záväzkov po lehote splatnosti (132,08 mil. eur) na úroveň 679,24 mil. eur;
- stav implementácie projektu e-zdravie, ktorého plná funkcionálna patrí medzi najdôležitejšie ciele z pohľadu rastu kvality v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a fungovania systému. Celkové náklady na elektronizáciu slovenského zdravotníctva dosiahli 87,8 mil. eur k 31.12.2017. V priebehu roka 2017 dochádzalo k postupnému pripájaniu lekárov do prostredia e-zdravie. K 1.1.2018 bolo do systému e-zdravie aktívne pripojených 1 510 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti;
- výška bežných výdavkov štátu na IT vo výške 301 mil. eur, ktoré boli prvýkrát vyššie ako kapitálové výdavky (125 mil. eur). Oproti roku 2016 vzrástli bežné IT výdavky o vyše 95 mil. eur, pričom najvýraznejší nárast bežných výdavkov zaznamenalo MF SR (36 mil. eur), nasledované MŠVVŠ SR (13 mil. eur) a ÚV SR (9 mil. eur).

Naopak, pozitívne sa prejavila:

- dosiahnutá miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia, ktorá v roku 2017 dosiahla 18,1 %, čo je pod priemerom EÚ (23,5 %). SR sa tým výrazne priblížila k cieľu, ktorý si stanovila v rámci stratégie Európa 2020 „Znížiť podiel populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením na 17,2 % do roku 2020;
- účinnosť opatrení na riešenie dlhodobej nezamestnanosti stanovených v akčnom pláne na integráciu dlhodobo nezamestnaných. Aj keď sa opatrenia zavádzajú veľmi pomaly, miera dlhodobej nezamestnanosti v SR (5,1 %) postupne klesala a bola o 1,7 p. b. nad priemerom EÚ (3,4 %). Slovensko však patrí medzi krajiny EÚ s najvyšším podielom dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných. V rámci EÚ vyšší podiel dlhodobo nezamestnaných má len Grécko.

Čistá finančná pozícia ako rozdiel medzi celkovým objemom príjmov, ktoré SR v roku 2017 z rozpočtu EÚ skutočne získala a finančnými prostriedkami, ktoré SR do rozpočtu EÚ odviedla, dosiahla sumu 682,9 mil. eur. V porovnaní s rokom 2016 to predstavuje medziročný pokles o viac ako 40 % a v porovnaní so schváleným rozpočtom na rok 2017 je to pokles o viac ako 60 %. Znamená to teda, že očakávania SR na čistú finančnú pozíciu, vyjadrené v schválenom rozpočte na rok 2017, sa naplnili len na 37 %.

Napriek zapojeniu značného objemu prostriedkov alokácie do implementácie EŠIF (viac ako 80 %) sa tieto premietli do čerpania len v malej miere (10 %). Hlavným dôvodom je zdĺhavý a administratívne náročný proces, ktorý predchádza samotnému čerpaniu, a to počnúc od prípravy a vyhlásenia výziev/vyzvaní, hodnotiaceho procesu predložených žiadostí o nenávratný finančný príspevok, až po podpisy zmlúv s úspešnými uchádzačmi. Ide najmä o neprimerane časovo náročný proces verejného obstarávania.

Hospodárenie územnej samosprávy dosiahlo na hotovostnej báze, podobne ako v roku 2016, tak aj v roku 2017, výrazný prebytok 457,3 mil. eur. Štruktúra tohto prebytku však bola odlišná. Kým v roku 2016 dosiahli prebytok nízkym čerpaním kapitálových výdavkov, v roku 2017 sa na prebytku podieľali finančné operácie. Plnenie finančných operácií na strane príjmov bolo oproti schválenému rozpočtu vyššie (najmä vďaka navýšeniu prostriedkov z predchádzajúcich rokov). Na strane výdavkových finančných operácií došlo oproti rozpočtu k nižšiemu čerpaniu výdavkov najmä na splácanie úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí domácim veriteľom. V metodike ESA 2010, v ktorej sa finančné operácie nevykazujú, dosiahli spolu obce a VÚC schodok 23,5 mil. eur.

Ekonomický vývoj a rast zamestnanosti v roku 2017 mal pozitívny vplyv na rast príjmov obcí a VÚC z výnosu dane z príjmov fyzických osôb. V prípade obcí došlo aj k vyšším príjmom z jednotlivých kapitol ŠR v podobe grantov a transferov oproti schválenému rozpočtu.

NKÚ SR po zohľadnení ekonomického rámca rozpočtového hospodárenia SR, hospodárenia VS v metodike ESA 2010, zámerov, cieľov a opatrení rozpočtovej politiky, vybraných štrukturálnych politík a hospodárenia územnej samosprávy

nemá zásadné pripomienky

k návrhu ŠZÚ SR za rok 2017, podľa ktorého:

- a) podiel schodku VS SR na HDP v metodike ESA 2010 podľa údajov zverejnených Eurostatom dňa 23.4.2018 dosiahol 1,04 %;
- b) konsolidovaný dlh VS v metodike ESA 2010 podľa údajov zverejnených Eurostatom dňa 23.4.2018 dosiahol k 31.12.2017 sumu 43 226 mil. eur, čo predstavuje 50,9 % HDP;
- c) príjmy ŠR na hotovostnej báze dosiahli k 31. 12. 2017 sumu 14 014 mil. eur, výdavky 15 234 mil. eur a schodok 1 220 mil. eur.

Príjmy štátneho rozpočtu SR na hotovostnej báze dosiahli 14 014 mil. eur, výdavky 15 234 mil. eur a schodok 1 220 mil. eur.

Zároveň odporúča NR SR zobrať na vedomie, že schodok ŠR SR vykázaný v ŠZÚ SR za rok 2017 v sume 1 220 mil. eur bol k 31.12.2017 krytý finančnými prostriedkami získanými z predaja štátnych dlhopisov v hodnote 1 145 mil. eur a finančnými zdrojmi z čerpania vládnych úverov v celkovej hodnote 75 mil. eur.

1 Stanovisko k ekonomickému rámcu rozpočtového hospodárenia SR

1.1 Ekonomický vývoj SR v kontexte vývoja európskej a globálnej ekonomiky

Rok 2017 priniesol výrazné zrýchlenie rastu vo vyspelých ekonomikách. Globálna ekonomika vzrástla reálne o 3,8 %, čo v porovnaní s rokom 2016 predstavuje akceleráciu o 0,6 p. b. Ekonomický rast bol sprevádzaný aj rastom cien ropy, medziročne v priemere o 24 %, ale ich vývoj bol počas roka volatilný. Vývoj v eurozóne kopíroval globálny vývoj z hľadiska ekonomického rastu, keď reálny HDP eurozóny vzrástol o 2,4 % v roku 2017, čo predstavovalo zrýchlenie tiež o 0,6 p. b. v porovnaní s rokom 2016. Rast eurozóny prekonal pôvodné očakávania vďaka vývoju domáceho dopytu aj zahraničného obchodu, čo pramenilo jednak zo silnejúceho globálneho dopytu a tiež z monetárnych stimulov, v ktorých pokračovala ECB. Lepší ako očakávaný vývoj ekonomického rastu v eurozóne a rast cien komodít na svetových trhoch sa prejavil aj v náraste inflácie, ktorá dosiahla 1,5 % a priblížila sa tak k svojmu strednodobému cieľu.

Napriek zrýchleniu rastu v eurozóne si výkonnosť slovenskej ekonomiky v roku 2017 udržala približne rovnaké tempo rastu ako v roku 2016. Reálny HDP vzrástol za rok 2017 o 3,4 %, čo je len o 0,1 p. b. viac ako v roku 2016. Rozpočtové hospodárenie SR sa tak vyvíjalo v podmienkach stabilného rastu slovenskej ekonomiky. Situácia na trhu práce prekonal očakávania, keď sa počet nezamestnaných za rok 2017 znížil na nové historické minimum. V porovnaní s rokom 2016 počet nezamestnaných poklesol o približne 42 tis. osôb na 224 tis. osôb a miera nezamestnanosti tým klesla na 8,1 %. Zrýchlil sa aj rast miezd na 4,6 % medziročne a aj vďaka priaznivému vývoju na trhu práce bola spotreba domácností najsilnejším prispievateľom k rastu ekonomiky. V roku 2017 nastal v nadväznosti na vývoj externého prostredia aj obrat vo vývoji spotrebiteľských cien. Po troch rokoch, v ktorých dominovala deflácia, sa obnovil inflačný charakter domáceho makroekonomického prostredia. Hladina spotrebiteľských cien medziročne stúpla o 1,3 % a to predovšetkým v dôsledku rastu cien potravín, keďže primárnym zdrojom tlaku na rast cien boli nákladové faktory.

1.2 Základné ekonomické ukazovatele SR

Makroekonomické predpoklady rozpočtu VS na rok 2017 vychádzali z prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy zo 14.9.2016.

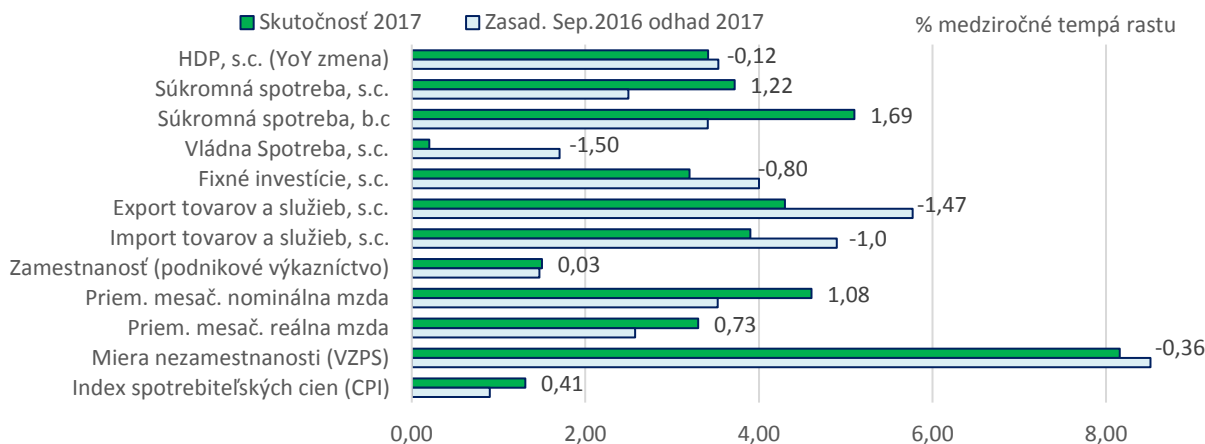
Ukazovateľ (rast v %, ak nie je uvedené inak)	2016	Skutočnosť 2017	Prognóza 2017	Rozdiel
a	1	2	3	4=2-3
Hrubý domáci produkt				
HDP, s.c. (Y o Y zmena)	3,32	3,41	3,53	-0,12
HDP, b.c. (mld. eur)	80,96	84,99	83,99	0,99
Súkromná spotreba	2,65	3,72	2,50	1,22
Súkromná spotreba, b.c	2,30	5,10	3,41	1,69
Vládna Spotreba	1,60	0,20	1,70	-1,50
Fixné investície	-8,30	3,20	4,00	-0,80
Export tovarov a služieb	6,24	4,30	5,77	-1,47
Import tovarov a služieb	3,73	3,90	4,90	-1,00
Trh práce				
Zamestnanosť (podľa podnikového výkazníctva)	2,80	1,50	1,47	0,03
Priemerná mesačná nominálna mzda	3,28	4,61	3,52	1,08
Priemerná mesačná reálna mzda	3,82	3,30	2,57	0,73
Miera nezamestnanosti (VZPS)	9,65	8,16	8,51	-0,36
Zamestnanosť celková tis. osôb	2 492,10	2 530,70	n	n
Inflácia				
Index spotrebiteľských cien (CPI)	-0,52	1,31	0,90	0,41
Harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP)	-0,50	1,70	n	n

Zdroj: SZÚ, Zasadnutie výboru pre makroekonomické prognózy september 2016, ŠÚ SR

Jedným z faktorov odchýlok skutočného vývoja reálnych ukazovateľov oproti prognóze Výboru bol aj podhodnotený odhad rastu cenovej hladiny, keďže inflácia vzrástla oproti predpokladom rýchlejšie o 0,4 p. b. Najvýraznejšie rozdiely v porovnaní s očakávaniami sa prejavili vo vývoji vládnej spotreby a v zahraničnom obchode. Vládna spotreba sa medziročne takmer nezmenila, jej rast stagnoval na 0,2 %, pričom Výbor prognózoval rast na úrovni 1,7 %. Nadhodnotený bol aj vývoj oboch zložiek zahraničného obchodu, z toho odhad exportu bol nadhodnotený výraznejšie. Export vzrástol pomalšie v porovnaní s prognózou o takmer 1,5 p. b., import o 1 p. b., čo sa v konečnom dôsledku premietlo do nižšieho príspevku čistého exportu k rastu HDP. Na druhej strane, podobne ako

v predchádzajúcom roku, sa miera nezamestnanosti znížila výraznejšie než predpokladala prognóza. Súvisiaci rast nominálnych a reálnych miezd tiež prekročil očakávania Výboru pre makroekonomické prognózy. Lepší než očakávaný vývoj na trhu práce vyústil do rýchlejšieho rastu súkromnej spotreby ako sa pôvodne očakávalo. Okrem pozitívneho vplyvu trhu práce na vývoj spotreby domácností k rastu HDP prispeli aj fixné investície, ktoré však nedosiahli pôvodné očakávania.

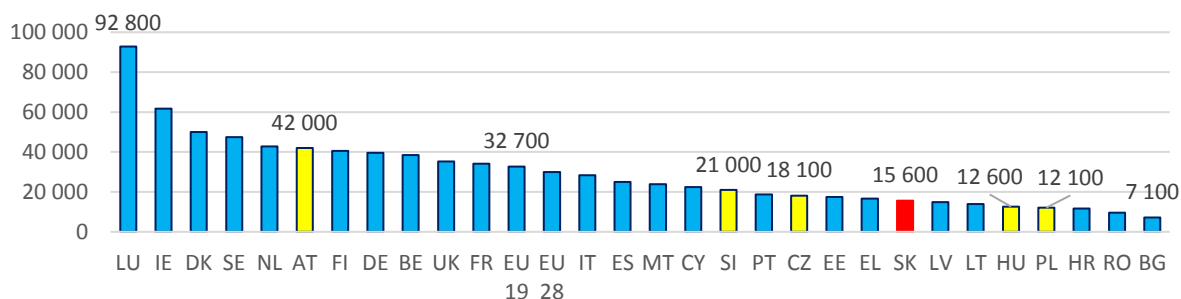
Porovnanie prognózy Výboru pre makroekonomické prognózy a skutočnosti za rok 2017

Zdroj: ŠZÚ, Zasadnutie výboru pre makroekonomické prognózy september 2016, ŠÚ SR

Slovenská ekonomika vzrástla za rok 2017 reálne o 3,4 %, čo je prírastok o 0,1 p. b vyšší než v roku 2016. K rastu HDP v roku 2017 prispel domáci aj zahraničný dopyt. Dynamika rastu domáceho dopytu sa zrýchlila zásluhou spotrebiteľského a investičného dopytu, dopyt verejného sektora totiž rast domáceho dopytu tlmil. Pozitívnym javom je najmä skutočnosť, že rast spotrebiteľského dopytu sa vlni zrýchlil (spotreba domácností vzrástla medziročne o 3,7 %), a to napriek obnoveniu rastu cien na spotrebiteľskom trhu. Pokiaľ ide o investičný dopyt, jeho rast sa síce oživil, ale za očakávaniami značne zaostal. K oživeniu investičného dopytu pomohla najmä veľmi nízka báza pre medziročné porovnávanie, keďže čerpanie eurofondov je stále slabé. Tlmiaci vplyv na jeho rast pramenil totiž vo verejnom sektore, v ktorom tvorba hrubého fixného kapitálu v b. c. medziročne klesla o 1,3 %. Vo všetkých ostatných sektoroch medziročne vzrástla – napr. vo finančných korporáciách až o 13,9 %, v nefinančných korporáciách o 6,1 %. Spomalenie rastu vládnej spotreby bolo výsledkom jej pretrvávajúceho medziročného poklesu, ktorý začal už vo 4. štvrťroku 2016 a trval štyri štvrťroky po sebe. Zopakoval sa teda aj v 1. - 3. štvrťroku 2017, kedy úroveň dopytu verejného sektora medziročne poklesla v priemere o 1,0 %. Vo 4. štvrťroku 2017 sa však jeho rast oživil, vďaka čomu zaznamenala vládna spotreba celoročne nepatrný rast. Faktorom, ktorý tlmil rast vládnej spotreby v priebehu minulého roka, boli naturálne sociálne transfery. Ich úroveň v bežných cenách sa totiž oproti roku 2016 nezmenila. Druhým zdrojom rastu výkonnosti slovenskej ekonomiky bolo saldo zahraničného obchodu, ktoré dosiahlo svoje historické maximum v s. c., a to aj napriek miernejšiemu rastu exportu tovarov a služieb než očakávala prognóza Výboru pre makroekonomické prognózy.

Medzinárodné porovnanie HDP merané na základe parity kúpnej sily v roku 2017 (na 1 obyvateľa v eur)

Zdroj: Eurostat,

Z hľadiska medzinárodného porovnania výkonnosti ekonomík meranej na základe parity kúpnej sily v roku 2017 sa Slovensko v rámci krajín V4+2 umiestnilo za Rakúskom, Slovinskom a Českou republikou, ale pred Maďarskom a Poľskom.

V roku 2017 nastal očakávaný obrat vo vývoji úhrnnej cenovej hladiny. Potvrdili sa tak tendencie z decembra 2016, kedy ceny medziročne vzrástli po 35 mesiacoch poklesu alebo stagnácie. **Počas roka 2017 sa úroveň spotrebiteľských cien na medziročnej báze zvýšila v priemere o 1,3 %.** K návratu inflácie prispeli v roku 2017 najmä ceny potravín, ktoré boli oproti predchádzajúcemu roku drahšie v priemere až o 4,2 %. Regulované ceny totiž rast celkovej inflácie tlmili, pretože opäť poklesli (štvrtý rok po sebe). Tlak na rast cien vytvárali predovšetkým nákladové faktory, ktoré súviseli s rastom cien dovozu, aj vo vzťahu k rastu cien potravinárskych komodít a pohonných látok, ale aj silnejší spotrebiteľský dopyt, ktorý súvisel s priaznivým vývojom na trhu práce.

Pozitívny vývoj na trhu práce pokračoval aj v roku 2017. Zásluhou silného rastu dopytu na trhu práce stúpala celková zamestnanosť v hospodárstve na novú, historicky najvyššiu úroveň. **V metodike ESA 2010 vzrástla zamestnanosť v SR medziročne o 2,2 % na približne 2 372 tis. osôb.** S rastom počtu zamestnaných osôb poklesol aj počet nezamestnaných, ktorý sa v priemere za rok 2017 znížil na 224 tis. osôb, čo predstavovalo medziročné zníženie o 15,8 %. To vyústilo do zníženia miery nezamestnanosti o 1,5 p. b. na úroveň 8,1 %. Miera nezamestnanosti sa tak udržala pod priemernou úrovňou krajín eurozóny (9,1 %). Napriek priaznivému vývoju ukazovateľov zamestnanosti a nezamestnanosti na úrovni celej SR, na úrovni regiónov stále pretrvávajú značné rozdiely. Regionálne rozdiely sú charakteristické aj pre vývoj miezd. Priemerná mesačná nominálna mzda v hospodárstve vzrástla v minulom roku o 4,6 % a dosiahla v priemere 954 eur. Rast priemernej mesačnej nominálnej mzdy v hospodárstve sa tak oproti roku 2016 zrýchlil o 1,4 p. b.

Vyššie uvedené charakteristiky makroekonomického vývoja hodnotí NKÚ SR ako pozitívne východiská pre príjmovú stránku verejných rozpočtov v roku 2017. Zároveň sú predpokladom dosiahnutia cieľov týkajúcich sa schodku verejnej správy, dlhu verejnej správy a hotovostného schodku štátneho rozpočtu.

2 Stanovisko k hospodáreniu verejnej správy v metodike ESA 2010

Podľa metodiky ESA 2010 sa predbežné výsledky hospodárenia VS za predchádzajúci rok predkladajú Eurostatu vždy do 1. apríla bežného roka a definitívne vždy do 1. októbra bežného roka. Vysvetlením je nevyhnutnosť vykonania auditov finančných výkazov a získanie definitívnych údajov o časovom rozlíšení daní a poisťných odvodov predovšetkým zo strany FR SR, Sociálnej poisťovne a zdravotných poisťovní. Pre definitívne výsledky hospodárenia VS za predchádzajúci rok je rozhodujúce stanovisko a notifikácia Eurostatu k výsledkom zaslaným do 1. októbra bežného roka.

2.1 Saldo verejnej správy v metodike ESA 2010

Saldo rozpočtu VS na HDP v metodike ESA 2010 dosiahlo za rok 2017 podľa predbežných výsledkov hospodárenia VS úroveň **-1,04 % HDP**, čo je o 0,25 % HDP menej oproti rozpočtovanému schodku na úrovni 1,29 % HDP. Skutočný schodok rozpočtu VS bol v porovnaní so zákonom rozpočtovanou sumou nižší o 199 mil. eur a v porovnaní s rokom 2016 prišlo k jeho zníženiu o 907 mil. eur, t. j. o 50,64 %. **NKÚ SR konštatuje, že na základe predbežných výsledkov bol hlavný cieľ rozpočtu VS splnený.**

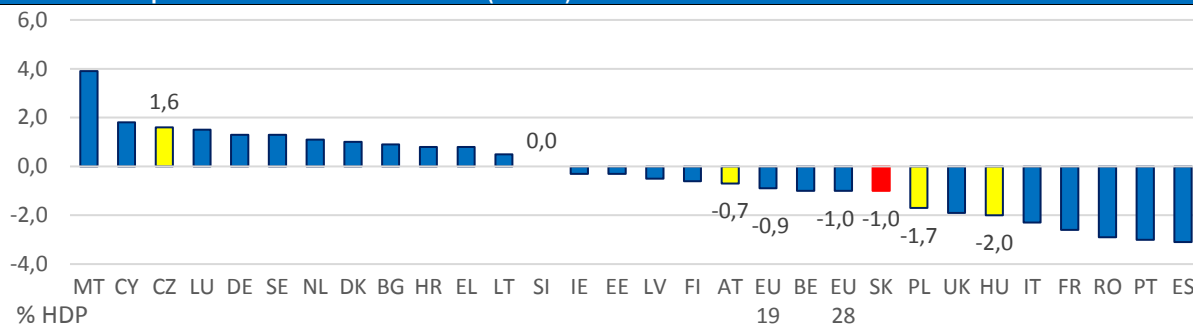
Podľa aktuálnych výsledkov hospodárenia dosiahli v roku 2017 príjmy VS výšku 33 359 mil. eur, výdavky VS predstavovali 34 243 mil. eur.

Vývoj schodku VS na aktuálnej báze v rokoch 2016 a 2017:

Ukazovateľ (v mil. eur, ak nie je uvedené inak)	2016 Skutočnosť	2017 Rozpočet	2017 Skutočnosť	Rozdiel	Index (v %)	Podiel (v %)
	1	2	3	4=3-2	5=3/1*100	6=3/2*100
Príjmy spolu	31 566	33 323	33 359	36	105,7	100,1
Výdavky spolu	33 357	34 406	34 243	-163	102,7	99,5
Schodok	-1 791	-1 083	-884	199	49,4	81,6
Schodok k HDP (v%)	-2,21	-1,29	-1,04	0,25	47,1	80,7
Cieľový schodok RVS v mil. eur	-1 557	-1 083	-1 083	0,49	69,6	100,0
Cieľový schodok RVS v % HDP	-1,93	-1,29	-1,29	0,00	66,8	100,0
HDP v b.c.	80 958	83 991	84 985	994	105,0	101,2
Príjmy spolu (% HDP)	38,99	39,67	39,25	-0,57	100,7	98,9
Výdavky spolu (% HDP)	41,20	40,96	40,29	-0,82	97,8	98,0

Zdroj: MF SR, Eurostat, Návrh SZÚ 2017

Medzinárodné porovnanie sáld VS v roku 2017 (% HDP)

Zdroj: Eurostat

Z hľadiska medzinárodného porovnania vývoja salda VS v roku 2017 sa Slovensko nachádzalo približne na priemernej úrovni EÚ. V rámci krajín V 4+2 lepšie hospodárila Česká republika, Slovinsko a Rakúsko.

Hodnotenie strednodobého rozpočtového cieľa

Fiškálna politika SR podlieha od roku 2014 pravidlám preventívnej časti Paktu stability a rastu, ktorá požaduje postupné znižovanie štrukturálneho salda až do dosiahnutia strednodobého rozpočtového cieľa (MTO).

MF SR odhaduje štrukturálny deficit SR v roku 2017 na úrovni 1,1 % HDP. Medziročná konsolidácia tak prekročila požadované konsolidačné úsilie (0,5 % HDP). Požadované medziročné konsolidačné úsilie v tomto roku sa tým znižuje len na 0,1 %. Tento vývoj dáva predpoklady pre dosiahnutie strednodobého rozpočtového cieľa v rokoch 2019 a 2020.

Vývoj konsolidačného úsilia v rokoch 2016 až 2020 (ESA 2010, % HDP):

Konsolidačné úsilie	2016	2017	2018	2019	2020
1. Saldo VS	-2,21	-1,04	-0,80	-0,32	0,0
2. Cyklická zložka	-0,1	0,0	0,2	0,4	0,4
3. Jednorazové efekty	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4. Štrukturálne saldo (1-2-3)	-2,0	-1,1	-1,0	-0,75	-0,4
5. Konsolidačné úsilie	0,75	1,0	0,1	0,3	0,3
p.m. požadovaná konsolidácia podľa EK	0,25	0,5	0,5	0,5 (MTO)	(MTO)

Zdroj: MF SR

Štruktúra salda verejnej správy

Podľa metodiky ESA 2010 sú subjekty, ktoré ovplyvňujú saldo VS, právnické osoby zapísané v registri organizácií, ktorý je vedený ŠÚ SR.

Prehľad o štruktúre deficitu na aktuálnej báze podľa jednotlivých subjektov verejnej správy za roky 2015 až 2017 a rozdiel skutočnosti s rozpočtom na rok 2017:

Subjekt verejnej správy (v tis. eur)	Skutočnosť			Rozpočet 2017	Rozdiel (S – R)
	2015	2016	2017		
Štátny rozpočet ¹⁾	-1 487 767	-2 251 062	-1 299 214	-1 722 309	423 095
Príspevkové organizácie ústrednej správy	526	34 299	32 968	-14 146	47 114
Štátne fondy	232 756	188 250	191 964	255 572	-63 608
Eximbanka SR	-2 033	9 344	1 075	100	975
Obchodné spoločnosti štátu	-755 226	78 967	-94 655	46 346	-141 001
z toho:					
MH Manažment, a.s.	-849 265	-47 029	-27 569	-3 950	-23 619
MH Invest, s.r.o.	-	10 372	24 959	0	24 959
MH Invest II, s.r.o.	-	-20 533	23 455	0	23 455
JAVYS, a.s.	17 419	12 150	5 008	0	5 008
Železnice SR	-16 044	47 650	-94 644	0	-94 644
Železničná spoločnosť Slovensko, a. s.	22 777	-17 018	10 483	-4 256	14 739
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	16 518	98 481	-37 261	53 009	-90 270
Verejné vysoké školy	-3 324	47 302	21 381	178	21 203

Subjekt verejnej správy (v tis. eur)	Skutočnosť			Rozpočet 2017	Rozdiel (S – R)
	2015	2016	2017		
Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy	-70 877	-74 645	-33 393	-1 450	-31 943
Ostatné subjekty ústrednej správy	-15 796	-29 466	68 508	60 649	7 859
Územná samospráva					
Obce a ich rozpočtové organizácie	64 558	348 274	-7 722	123 515	-131 237
Vyššie územné celky a ich rozpočtové organizácie	58 123	84 308	-15 735	109 903	-125 638
Príspevkové organizácie obcí	4 568	11 906	7 756	1 035	6 721
Príspevkové organizácie VÚC	5 082	931	-5	1 963	-1 968
Dopravné podniky	-11 672	12 612	-4 634	3 420	-8 054
Zdravotnícke zariadenia miestnej samosprávy	3 146	3 971	-1 883	281	-2 164
Ostatné subjekty miestnej samosprávy	-2 553	-2 523	3 937	0	3 937
Fondy sociálneho zabezpečenia					
Sociálna poisťovňa	-224 034	-180 428	84 935	36 889	48 046
Verejné zdravotné poistenie	53 664	-72 699	160 253	14 566	145 687
Schodok verejnej správy spolu	-2 150 859	-1 790 659	-884 464	-1 083 488	199 024
% z HDP	-2,73	-2,21	-1,04	-1,29	0,25

Zdroj: MF SR

1) Vrátane štátnych finančných aktív, mimorozpočtových účtov a salda účtu štátneho dlhu

Z prehľadu hospodárenia jednotlivých subjektov verejnej správy je zrejmé, že najvýraznejšie sa na znížení schodku verejnej správy podieľal ŠR. Vysoký pozitívny rozdiel medzi skutočnosťou a rozpočtom bol spôsobený výrazne nižším čerpaním výdavkov oproti rozpočtu. Okrem štátneho rozpočtu došlo k zníženiu schodku verejnej správy oproti rozpočtu najmä vďaka fondom sociálneho zabezpečenia. Predovšetkým vďaka nárastu počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov a prijatým opatreniam v systéme verejného zdravotného poistenia došlo k nárastu príjmov a následnému zníženiu schodku oproti rozpočtu o 145 687 tis. eur.

K schodku najviac prispeli v roku 2017 obchodné spoločnosti štátu. Predovšetkým ŽSR z dôvodu poklesu pohľadávok (inkaso pohľadávky voči MDV SR ako kompenzácie finančných dopadov pre nákladných dopravcov) a NDS, a. s. z dôvodu nižšieho čerpania dotácií.

Územná samospráva sa na zvýšení salda podieľala sumou 18 286 tis. eur. Najmä obce a VÚC vykázali značný rozdiel medzi schváleným rozpočtom a skutočnosťou a spolu dosiahli schodok 23 457 tis. eur. Pri vykazovaní na hotovostnej báze dosiahli spolu obce a VÚC prebytok 457 345 tis. eur. Veľký rozdiel bol spôsobený vylúčením finančných operácií a časového rozlíšenia, ktoré sa v metodike ESA 2010 nevykazuje.

2.2 Príjmy a výdavky verejnej správy

2.2.1 Príjmy verejnej správy

Celkové príjmy VS boli v roku 2017 rozpočtované vo výške 33 322,9 mil. eur. Skutočné príjmy dosiahli výšku 33 359 mil. eur, čo bolo o 36 mil. eur viac oproti plánovanému rozpočtu, t. j. o 0,1 %. Medziročne celkové príjmy rástli o 1 790 mil. eur (o 5,7 %). Pozitívny vplyv na rast príjmov mal vývoj vo výbere daňových a odvodových príjmov. **Naopak, negatívne sa prejavil pokles čerpania grantov a transferov, ktoré dosiahli úroveň 796,1 mil. eur, čo je nižšie o 265,2 mil. eur oproti plánovanému rozpočtu.** Pokles čerpania grantov a transferov súvisí s pomalým čerpaním prostriedkov z európskych fondov. Príjem z grantov a transferov poklesol aj oproti predchádzajúcemu roku, o 81,9 mil. eur. V roku 2015 príjem z grantov a transferov predstavoval objem 5 530 mil. eur najmä v dôsledku ukončovania 2. programového obdobia.

Výnos z nedaňových príjmov bol ovplyvnený najmä poklesom príjmov z predaja emisných kvót, nenaplnili sa rozpočtované príjmy z poplatku za udržiavanie núdzových zásob ropy. Pokles príjmov nastal aj pri výnose z **predaja kapitálového majetku, ktorý dosiahol úroveň 12 mil. eur, čo je o 39,1 mil. eur menej ako predpokladal rozpočet.** Výpadok bol tvorený najmä nerealizovaním predaja majetku MV SR (výpadok 32,4 mil. eur).

Vývoj daňových a odvodových príjmov VS v rokoch 2016 až 2017:

Príjmy VS (ESA 2010, v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017	Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel (v %)	Rozdiel
a	1	2	3	4=3-1	5=3/1*100	6=3-2
Príjmy spolu*	31 566 369	33 322 979	33 359 032	1 792 663	105,7	36 053
Daňové príjmy	14 573 651	15 594 230	15 344 189	770 538	105,3	-250 041

Príjmy VS (ESA 2010, v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017	Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel (v %)	Rozdiel
a	1	2	3	4=3-1	5=3/1*100	6=3-2
Bežné dane z dôchodkov a majetku	5 953 803	6 455 789	6 052 230	98 427	101,7	-403 559
Daň z príjmov fyzických osôb	2 678 999	2 802 818	2 876 845	197 846	107,4	74 027
DPFO zo závislej činnosti	2 541 925	2 668 252	2 746 625	204 700	108,1	78 373
DPFO z podnikania	137 074	134 566	130 066	-7 008	94,9	-4 500
Daň z príjmov právnických osôb	2 706 070	2 984 287	2 559 866	-146 204	94,6	-424 421
Odvod z reg. odvetví	123 000	211 600	166 335	43 335	135,2	-45 265
Daň z príjmov vyberaná zrážkou	179 211	190 024	178 431	-780	99,6	-11 593
Dane z majetku a iné	111 006	111 367	114 813	3 807	103,4	3 446
Ostatné dane a poplatky	155 517	155 693	155 940	423	100,3	247
Dane z produkcie a dovozu	8 619 848	9 138 441	9 291 959	672 111	107,8	153 518
Daň z pridanej hodnoty	5 418 761	5 759 704	5 957 889	539 128	109,9	198 185
Spotrebné dane	2 173 885	2 259 753	2 250 888	77 003	103,5	-8 865
Z minerálnych olejov	1 194 246	1 215 702	1 229 542	35 296	103,0	13 840
Z tabaku a tabakových výrobkov	672 081	732 519	710 688	38 607	105,7	-21 831
Dane z majetku a iné	236 895	241 744	245 895	9 000	103,8	4 151
Ostatné dane a poplatky	790 307	877 240	837 287	46 980	105,9	-39 953
FSZP spolu	9 565 583	10 138 137	10 432 956	867 373	109,1	294 819
Sociálna poisťovňa	6 584 340	6 934 675	7 103 878	519 538	107,9	169 203
Zdravotné poisťovne	2 981 243	3 203 462	3 329 078	347 835	111,7	125 616
Spolu daňové a odvodové príjmy	24 139 233	25 732 367	25 777 145	1 637 912	106,8	44 778

Zdroj: MF SR, Strednodobá prognóza daňových príjmov, feb.2018, RVS 2016, Návrh ŠZÚ 2017

*na akruálnej báze

Hlavným dôvodom rastu daňových a odvodových príjmov bol rast ekonomiky a rýchle tempo tvorby nových pracovných miest. Najrýchlejší medzioročný rast zaznamenali odvodové príjmy (o 9,1 %), dane z produkcie a dovozu (o 7,8 %), najpomalšie rástli bežné dane z dôchodkov a majetku, ktoré zaznamenali len 1,7 % rast.

Príspevky na sociálne zabezpečenie dosiahli úroveň 10 432,9 mil. eur, čo predstavuje rast oproti plánovanému rozpočtu o 294,8 mil. eur. V medzioročnom porovnaní sa vybralo na odvody o 867,3 mil. eur viac ako v roku 2016. Na rast príjmov z odvodov prispelo aj zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu pri sociálnych odvodoch, resp. jeho zrušenie pri zdravotných odvodoch. **NKÚ SR konštatuje, že rast výberu odvodov na sociálne a zdravotné zabezpečenie mal rozhodujúci vplyv na pozitívny vývoj príjmov VS.**

V rozpočte verejnej správy na roky 2017 až 2019 je nad rámec prognózy schválenej VpDP zapracovaná aj legislatívna zmena týkajúca sa zrušenia maximálnych vymeriavacích základov pre zdravotné odvody. Uvedené opatrenie zvyšuje výnos zdravotných odvodov v rokoch 2017 až 2019 o 90 až 100 mil. eur. Zároveň znamená nižší výnos dane z príjmov právnických a fyzických osôb v celkovej sume 17 až 19 mil. eur.

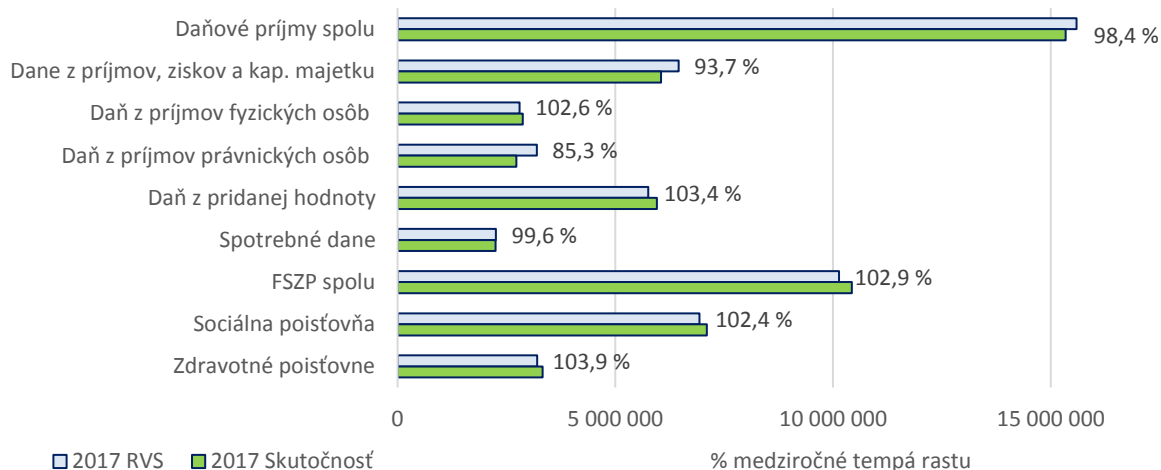
Daňové príjmy VS dosiahli úroveň 15 344,1 mil. eur, čo predstavuje pokles oproti plánovanému rozpočtu o 250 mil. eur. Vývoj bol ovplyvnený hlavne poklesom výberu dane z príjmov právnických osôb o 5,4 % oproti predchádzajúcemu roku. **Daňové príjmy tak nenaplnili predpoklad rozpočtu a zaznamenali 1,6 % pokles oproti očakávaniam.**

Dane z produkcie a dovozu dosiahli úroveň 9 291,9 mil. eur, čo predstavuje rast oproti plánovanému rozpočtu o 153,5 mil. eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom boli vyššie o 672 mil. eur. Vývoj ovplyvnil hlavne výnos dane z pridanej hodnoty v objeme 5 957 mil. eur, ktorý bol oproti plánovanému rozpočtu vyšší o 198,1 mil. eur, v porovnaní s predchádzajúcim rokom o 539,1 mil. eur. Rast zaznamenal aj výber dane z minerálnych olejov. Naopak, pokles nastal vo výbere dane z tabaku a tabakových výrobkov, ktorý dosiahol 710,6 mil. eur, čo je pokles o 21,8 mil. eur oproti plánovanému rozpočtu. (Výpadok výberu dane bol ovplyvnený zmenou legislatívy, ktorá upravila prechod zo zdaňovania množstva na zdaňovanie hmotnosti).

Rast bežných daní z dôchodkov a majetku sa spomalil, dosiahli úroveň 6 052 mil. eur, čo je o 403 mil. eur menej oproti plánovanému rozpočtu. Výber daní ovplyvnil hlavne negatívny vývoj výberu dane z príjmov právnických osôb, ktoré dosiahli 2 559,8 mil. eur, prepadli sa tak oproti plánovanému rozpočtu o 424 mil. eur. (Podľa stanoviska MF SR výpadok spôsobilo spresnenie výsledkov za rok 2016 zaznamenané po schválení rozpočtu, ktoré tak neboli zapracované do návrhu RVS). V porovnaní s predchádzajúcim rokom ide takisto o pokles, keďže v roku 2017 sa na

dani vybralo o 146,2 mil. eur menej než v roku 2016. Vývoj výberu dane ovplyvnilo aj zníženie sadzby dane z príjmov pre právnické osoby z 22 % na 21 % platné od 1.1.2017. **NKÚ SR konštatuje, že vývoj výberu dane z príjmov právnických osôb nezodpovedá vývoju rastu ekonomiky SR, ktorá dva roky po sebe rastie vyše 3 % tempom a výber dane napriek tomu stagnuje.**

Porovnanie vývoja príjmov podľa schváleného rozpočtu a skutočnosti za rok 2017 (v tis. eur)

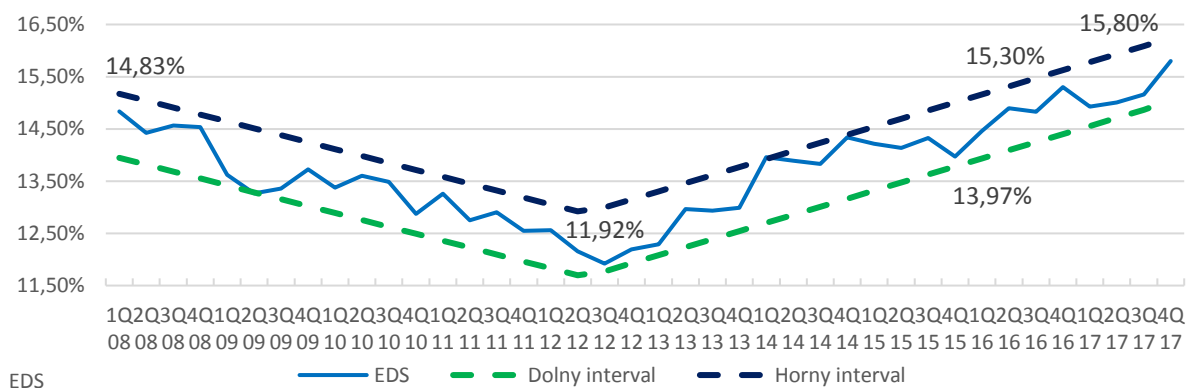

Zdroj: MF SR, Strednodobá prognóza daňových príjmov, feb.2018, RVS 2016, Návrh SZÚ 2017

V porovnaní s RVS 2017 bol vybraný vyšší objem prostriedkov do Sociálnej poisťovne aj do zdravotných poisťovní, pričom spolu **príspevky na sociálne zabezpečenie vzrástli o 2,9 %**. Vyšší výber bol aj pri DPH (3,4 %) a dani z príjmov fyzických osôb (2,6 %). Daň z príjmov právnických osôb zaznamenala 14,7 % pokles oproti predpokladom RVS 2017.

Rast príjmov z výberu DPH pokračuje, ovplyvňuje tak dva roky po sebe pozitívny vývoj na strane daní z produkcií a dovozu. Za vyšším výberom stojí hlavne vplyv rastúcej spotreby domácností (spotreba domácností rástla najrýchlejšie od krízy v roku 2008) a priaznivá situácia na trhu práce. Na rast efektívnej daňovej sadzby pozitívne vplývala aj kontrolná činnosť Finančnej správy a legislatívne zmeny (právna úprava pre zlučovanie obchodných spoločností).

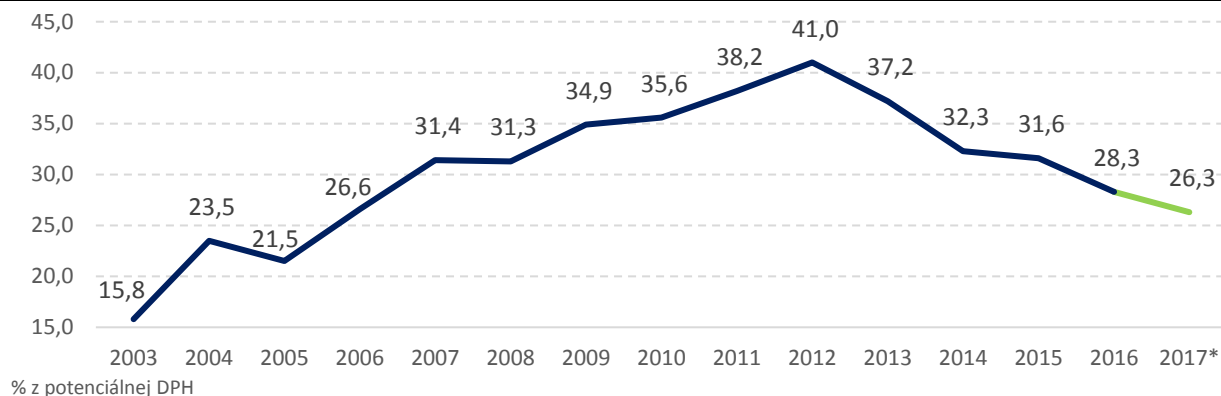
Vývoj efektívnej daňovej sadzby pri DPH v rokoch 2008 až 2017

Zdroj: MFSR, IFP, NPR 2018

Efektívna daňová sadzba v prípade DPH predstavuje podiel výnosu dane z pridanej hodnoty na daňovej základni. Hodnoty za rok 2017 indikujú, že efektívnosť výberu DPH prevýšila úroveň rokov 2008 a 2009 a priblížila sa k hranici 16 %. Ročný výber dane na DPH sa približuje k hranici 6 mld. eur, čo je najväčší výnos zo všetkých daní a v roku 2017 predstavoval 7,0 % na HDP. Preto by mal štát aj naďalej bojovať s daňovými únikmi a zvyšovať efektívnosť výberu tejto dane.

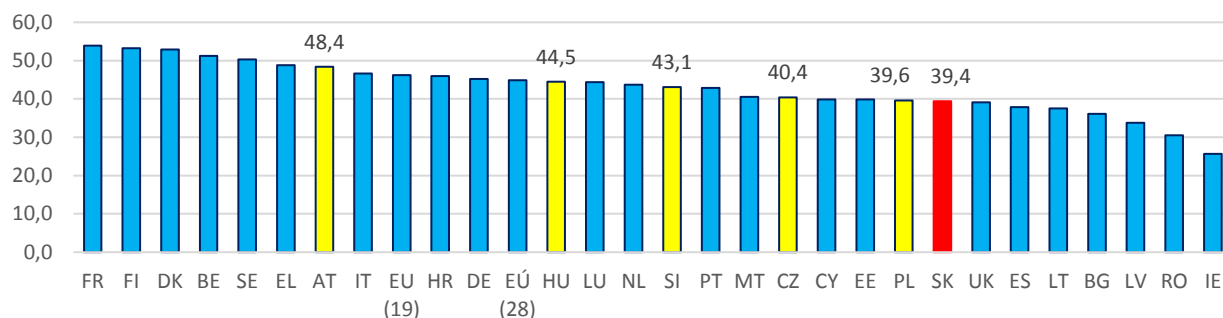
Vývoj daňovej medzery na DPH v rokoch 2003 až 2017 (% potenciálneho výnosu)

Zdroj: MFSR, IFP, PS 2018, *odhad

Daňová medzera na DPH je definovaná ako rozdiel medzi potenciálnou DPH, ktorá by sa vybrala, ak by sa všetky ekonomické subjekty správali v súlade so zákonom a jeho výkladom vo forme, v akej bol prijatý a skutočne vybranou daňou. Vývoj daňovej medzery od roku 2012 klesá. V zmysle Programu stability na rok 2018 - 2020 dodatočný prínos zlepšenej úspešnosti výberu DPH predstavoval 1,35 % HDP v roku 2017 oproti roku 2012. **Daňová medzera v roku 2017 predstavovala 26,3 % z potenciálnej DPH, čo znamená, že výber DPH mohol byť reálne vyšší o 2 126 mil. eur.**

Medzinárodné porovnanie príjmov VS v roku 2017 (v % HDP)

Zdroj: Eurostat

Z hľadiska porovnania podielu príjmov VS v % HDP, v rámci krajín V 4+2, Slovensko sa s podielom 39,4 % nachádzalo na poslednej priečke, tesne pred Poľskom. Najvyšší podiel (48,4 %) dosiahlo Rakúsko, ktoré bolo nasledované Maďarskom, Slovinskom a Českou republikou.

V roku 2017 NKÚ SR vykonal kontrolu zameranú na preverenie účinnosti opatrení politiky boja s podvodmi na DPH, ktorej účelom bolo získať primerané uistenie, že vybrané opatrenia, ktoré sú obsiahnuté v Akčnom pláne na efektívnejší boj EÚ proti daňovým únikom a vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam, boli v rokoch 2012 - 2016 v Slovenskej republike účinne aplikované v boji proti podvodom na DPH a prispeli tak k postupnému zlepšovaniu efektívnej daňovej sadzby. Samostatnou časťou bola komplexná analýza jedného z opatrení – Národnej bločkovej lotérie a jej prínosov v rokoch 2013 až 2016.

MF SR a ani FR SR nevyhodnocovalo účinnosť opatrení vyplývajúcich z Akčného plánu a nekvantifikovalo náklady zavedených opatrení.

NKÚ SR konštatuje, že výpočet daňovej medzery, prezentovaný v strategických materiáloch MF SR, zodpovedá daňovej medzere v zmysle medzinárodnej metodiky. Existuje však nesúlad v názvosloví medzi touto aplikovanou metodikou a poslednou zverejnenou slovenskou verziou výpočtu daňovej medzery. NKÚ SR odporúča zverejniť aktualizovanú slovenskú verziu metodiky vykazovania daňovej medzery, aby obsahovo aj formálne korešpondovala s údajmi prezentovanými v strategických materiáloch.

NKÚ SR v rámci kontroly vykonal kvantifikáciu jedného z opatrení v boji proti daňovým podvodom a to účinnosti kontrol elektronických registračných pokladníc (ERP). Na základe výsledkov odhadu pomocou metódy panelovej regresie kvantifikovalo, že zvýšená efektivita kontrol ERP priniesla navyše na vlastnej daňovej povinnosti približne 3,5 mil. eur ročne v priemere za obdobie rokov 2012 – 2016.

2.2.2 Výdavky verejnej správy

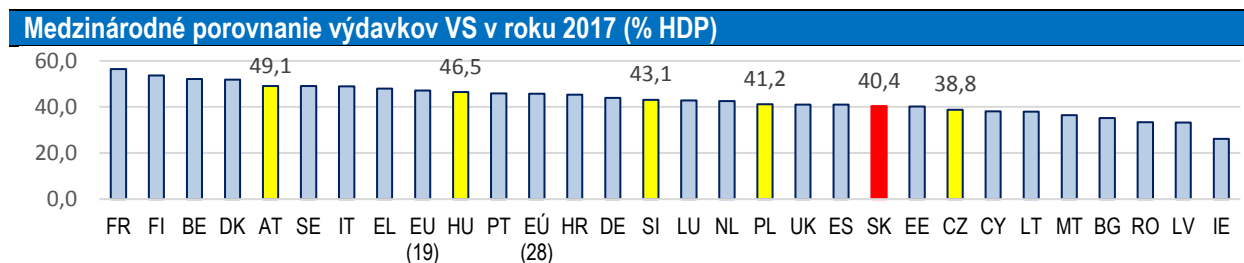
Celkové skutočné výdavky rozpočtu verejnej správy dosiahli v roku 2017 hodnotu 34 243 mil. eur, čo predstavuje pokles oproti plánovanému rozpočtu o 162,9 mil. eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom celkové výdavky vzrástli o 886 mil. eur (o 2,7 %). Podiel bežných výdavkov na celkových výdavkoch predstavuje 92,2 % a zvyšných len 7,8 % pripadá na kapitálové výdavky. Rast v čerpaní celkových výdavkov oproti roku 2016 súvisí s rastom kapitálových výdavkov, ktoré rástli o 2 354 mil. eur oproti roku 2016 a boli použité ako investičné prostriedky z predchádzajúcich rokov. Pomalšie tempo rastu výdavkov pozitívne ovplyvnilo aj nižšie čerpanie prostriedkov z európskych fondov vďaka čomu klesli výdavky na spolufinancovanie.

Celkovo možno konštatovať, že výdavky rástli pomalším tempom než príjmy rozpočtu. Vývoj výdavkov tak viac prispel k zníženiu deficitu verejných financií.

Vývoj výdavkov VS na aktuálnej báze v rokoch 2016 až 2017:

Výdavky VS (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	RVS 2017	Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel (v %)	Rozdiel
a	1	2	3	4=3-1	5=3/1*100	6=3-2
Výdavky spolu:	33 357 028	34 406 467	34 243 496	886 468	102,7	-162 971
Bežné výdavky	33 026 579	31 150 947	31 558 844	-1 467 735	95,6	407 897
Kapitálové výdavky	330 449	3 255 520	2 684 652	2 354 203	812,4	-570 868

Zdroj: SZÚ 2017

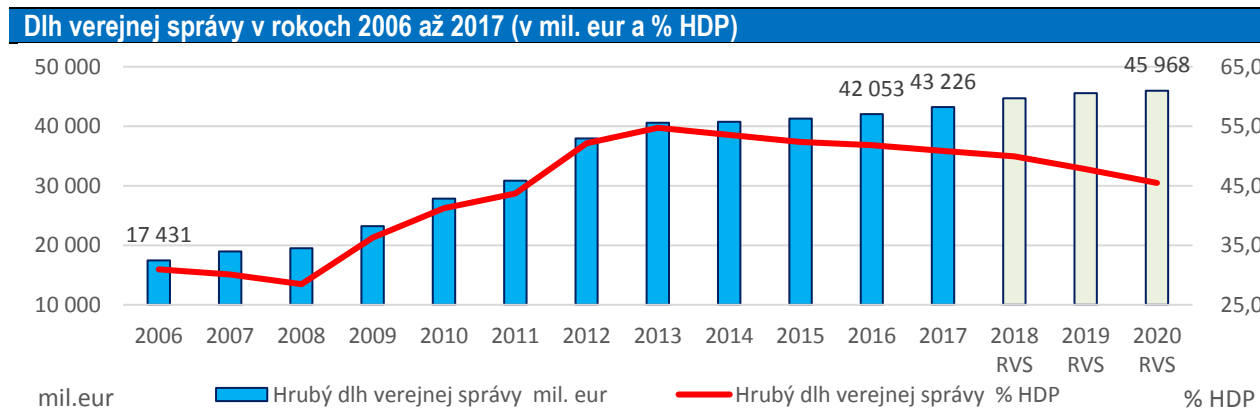

Zdroj: Eurostat

Z hľadiska porovnania podielu výdavkov VS na HDP v rámci krajín V4+2 sa Slovensko s podielom 40,4 % HDP umiestnilo za Poľskom, Slovinskom, Maďarskom a Rakúskom, ale pred Českou republikou. Najvyšší podiel dosiahlo Rakúsko – 49,1 % HDP.

2.3 Stanovisko k dlhu verejnej správy

Ku koncu roka 2017 dosiahol hrubý dlh verejnej správy výšku 50,86 % HDP. Medziročne sa dlh v pomere k HDP znížil o 0,96 %, a to najmä pozitívnym vplyvom hospodárskeho rastu (rast HDP spôsobil medziročne zníženie dlhu VS o 2,4 p. b.), nižšej potrebe financovať hotovostný deficit dosiahnutím primárneho prebytku a spätným odkúpením štátnych dlhopisov. Maastrichtský dlh verejnej správy dosiahol k 31.12.2017 hodnotu 43 226 498 tis. eur, čo predstavuje medziročne zvýšenie konsolidovaného dlhu o 1 173 255 tis. eur.

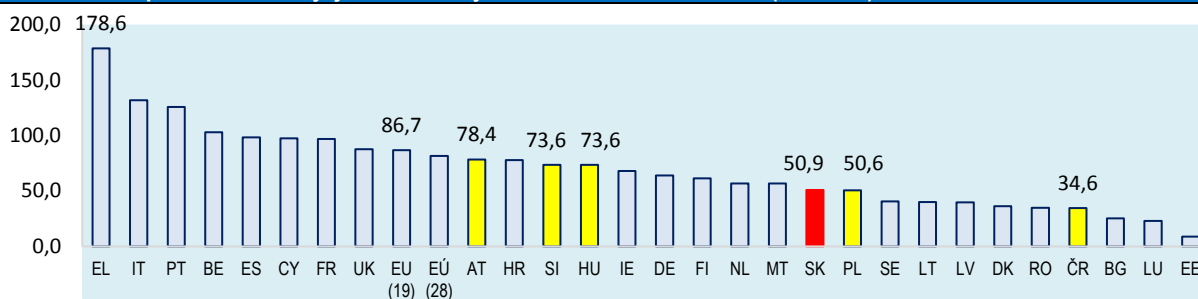
Zdroj: SZÚ SR

Údaje o dlhu verejnej správy SR sú konsolidované, t. j. znížené o záväzky ARDAL voči ŠP a o vzájomné záväzky jednotlivých subjektov verejnej správy. Najvyšší podiel na financovaní dlhu k 31.12.2017 mali ŠD v sume

37 037 655 tis. eur a bankové úvery a iné záväzky v sume 5 969 984 tis. eur, z čoho 1 880 640 tis. eur predstavuje záväzok pripadajúci na SR z EFSF. Od roku 2013 klesá podiel dlhu VS k HDP štvrtý rok po sebe, v ktorom predstavoval 54,7 % HDP.

NKÚ SR konštatuje, že aj napriek opatreniam na jeho zníženie, ktoré MF SR zasiela NR SR, zostáva dlh verejnej správy od roku 2012 v sankčnom pásme podľa zákona o rozpočtovej zodpovednosti.

Medzinárodné porovnanie verejných dlhov krajín EÚ-28 v roku 2017 z HDP (v % HDP)

Zdroj: Eurostat

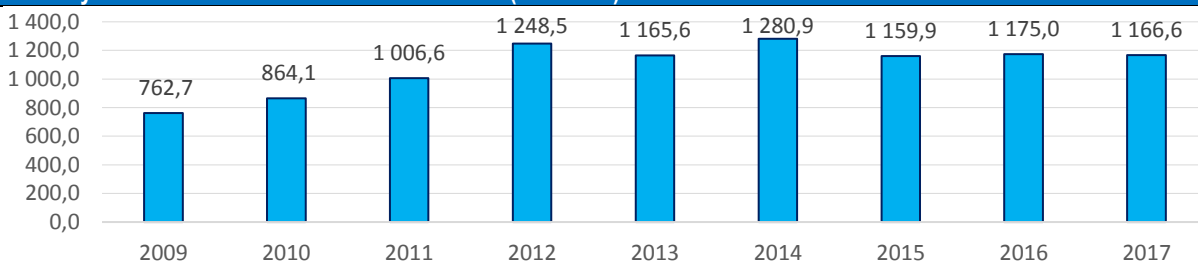
Slovensko s verejným dlhom na úrovni 50,9 % HDP patrí pod priemer EÚ 28. V porovnaní krajín V4 +2 má nižší dlh len Česká republika (34,6 %) a Poľsko (50,6 %), Maďarsko a Slovinsko sú tesne pod priemerom EÚ. Rakúsky dlh predstavuje 78,4 % HDP.

2.3.1 Štátny dlh

Rozhodujúci objem z dlhu verejnej správy tvorí štátny dlh, ktorý je v správe MF SR a predstavuje k 31.12.2017 objem 41 765 506 tis. eur. Celkový štátny dlh vzrástol v roku 2017 oproti minulému roku v absolútnom vyjadrení o 1 121 692 tis. eur, t. j. o 2,7 %, čo spôsobilo dlhové prefinancovanie schodku ŠR a získanie peňažných prostriedkov z emisií cenných papierov. MF SR získalo v roku 2017 na financovanie splatných záväzkov a zabezpečovanie likvidity ŠR finančné zdroje v celkovej menovitej hodnote 6 940 000 tis. eur (ŠD v sume 6 065 000 tis. eur, ŠPP v sume 800 000 tis. eur a úvery vo výške 75 000 tis. eur).

Vývoj nákladov na obsluhu štátneho dlhu v rokoch 2009 až 2017 dokumentuje nasledujúci graf:

Náklady na obsluhu dlhu v rokoch 2009 až 2017 (v mil. eur)

Zdroj: ŠZÚ SR, kapitola VPS

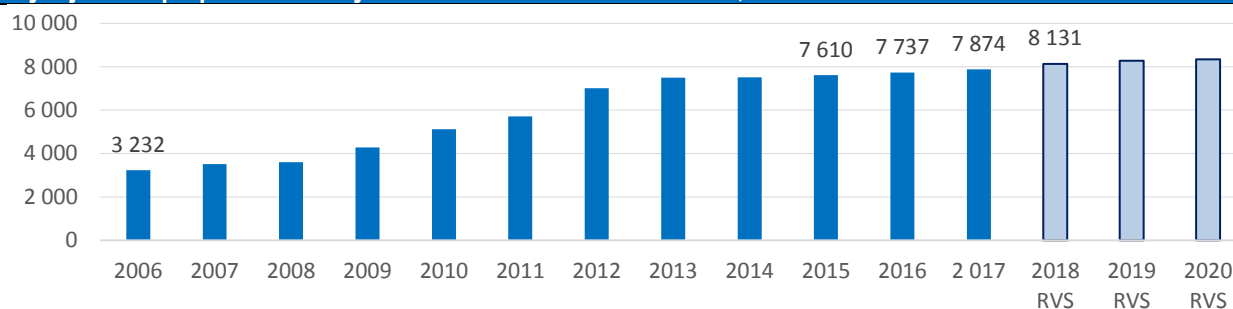
Vývoj nákladov na 1 euro dlhu v rokoch 2009 až 2017, v mil. eur

Zdroj: ŠZÚ SR, kapitola VPS

Vzhľadom na lepšie úverové podmienky na finančných trhoch náklady na 1 euro dlhu klesajú stabilne od roku 2015. V roku 2017 predstavovali 0,027 mil. eur na 1 euro dlhu.

Vývoj dlhu v prepočte na 1 obyvateľa SR v rokoch 2006 až 2017, v eur

Zdroj: SZÚ SR, kapitola VPS

Vývoj dlhu v prepočte na 1 obyvateľa neustále rastie, v roku 2017 predstavoval 7 874 eur.

NKÚ SR na základe posúdenia charakteristík a plnenia parametrov dlhu konštatuje priebežné zabezpečovanie zámerov a cieľov definovaných stratégiou riadenia štátneho dlhu.

2.3.2 Štruktúra dlhu verejnej správy

Verejný dlh SR na aktuálnej báze je v štruktúre tvorený dlhom ústrednej vlády (ústredných orgánov štátnej správy) a dlhom ostatných zložiek verejnej správy, čo dokumentuje prehľad:

Subjekt verejnej správy (v tis. eur)	Skutočnosť			Rozdiel (2017 – 2016)
	2015	2016	2017	
Štátny dlh	39 808 670	40 643 814	41 765 506	1 121 692
Príspevkové organizácie ústrednej správy	2 012	2 704	2 005	-699
Exportno-importná banka Slovenskej republiky	22 725	25 644	9 542	-16 102
Obchodné spoločnosti štátu	656 791	648 656	621 864	-26 792
z toho:				
MH Manažment, a. s.	15 313	15 223	15 216	-7
MH Invest, s. r. o.	2 730	70	30	-40
MH Invest II., s. r. o.		2 737	2 762	25
JAVYS, a. s.	1	307	1 160	853
Železnice Slovenskej republiky	63 222	62 944	63 383	439
Železničná spoločnosť, a. s.	311 938	343 945	351 871	7 926
Národná diaľničná spoločnosť, a. s.	263 587	223 430	187 442	-35 988
Verejné vysoké školy	3 666	7 731	7 343	-388
Zdravotnícke zariadenia ústrednej správy	24 508	21 771	22 543	772
Ostatné subjekty ústrednej správy	521 111	521 300	461 331	-59 969
Územná samospráva				
Obce a ich rozpočtové organizácie	1 374 885	1 334 719	1 362 979	28 260
Vyššie územné celky a ich rozpočtové organizácie	369 159	347 635	369 508	21 873
Príspevkové organizácie obcí	932	936	1 292	356
Príspevkové organizácie VÚC	35	1 040	684	-356
Dopravné podniky	105 165	82 153	78 244	-3 909
Zdravotnícke zariadenia miestnej samosprávy	2 404	1 257	1 097	-160
Ostatné subjekty miestnej samosprávy	2 705	5 082	3 794	-1 288
Fondy sociálneho zabezpečenia				
Sociálna poisťovňa	422	146	162	16
Verejné zdravotné poistenie	368	265	736	471
Verejná správa spolu	42 895 558	43 644 853	44 708 630	1 063 777
Konsolidácia	1 600 578	1 591 610	1 482 132	-109 478
z toho: konsolidácia v skupine miestnej samosprávy	693 234	744 036	751 583	7 547
Verejná správa spolu konsolidovaná	41 294 980	42 053 243	43 226 498	1 173 255
% maastrichtského dlhu z HDP	52,3	51,8	50,9	-1,0

Zdroj: MF SR

Dlh ostatných subjektov verejnej správy participoval na celkovom maastrichtskom verejnom dlhu sumou 2 943 124 tis. eur, čo predstavuje zvyšných 6,58 %. Z tejto sumy sa najviac na zvýšení dlhu ostatných subjektov verejnej správy podieľala územná samospráva výškou 1 817 598 tis. eur, čo medziročne znamenalo nárast dlhu

o 44 776 tis. eur. Dlh obcí oproti roku 2016 vzrástol o 28 260 tis. eur na úroveň 1 362 979 tis. eur, čo na celkovom dlhu predstavuje participáciu 3,05 %. Najväčšiu časť dlhu obcí tvoria bankové úvery a iné pôžičky (najviac zo Štátneho fondu rozvoja bývania – 715 340 tis. eur a Environmentálneho fondu – 1 276 tis. eur). Medziročne sa zvýšil taktiež dlh VÚC o 21 873 tis. eur. Naopak, dlh dopravných podnikov poklesol o 3 909 tis. eur.

Na medziročnom znížení dlhu sa najviac podieľali ostatné subjekty ústrednej správy a obchodné spoločnosti štátu (najmä NDS, a. s.). V prípade ostatných subjektov ústrednej správy tvorí takmer celú časť dlhu Agentúra pre núdzové zásoby ropy a ropných výrobkov (460 000 tis. eur) a medziročný pokles dlhu bol spôsobený z dôvodu úhrady mimoriadnej splátky. Zníženie dlhu v prípade NDS, a. s. bolo zapríčinené splácaním bankových úverov počas roku 2017. Práve tie tvoria podstatnú časť dlhu NDS, a. s.

3 Stanovisko k hospodáreniu štátneho rozpočtu na hotovostnej báze

Návrh ŠZÚ SR za rok 2017 v súlade s ustanovením § 29 ods. 2 písm. c) zákona o rozpočtových pravidlách VS obsahuje aj údaje o príjmoch, výdavkoch a výsledku rozpočtového hospodárenia ŠR na hotovostnom princípe.

Rozpočet VS na roky 2017 až 2019 bol vypracovaný v intenciách Programového vyhlásenia vlády SR. Stratégia rozpočtovej politiky bola zameraná na ďalšie zlepšovanie rozpočtovej pozície verejnej správy s cieľom zaručiť dlhodobú udržateľnosť verejných financií.

3.1 Základné rozpočtové ukazovatele

Základné rozpočtové ukazovatele ŠR pre rok 2017 boli schválené zákonom o ŠR na rok 2017, ktorý stanovil celkové príjmy ŠR v hotovostnom vyjadrení sumou 15 390 147 tis. eur a určil celkové výdavky sumou 17 383 366 tis. eur. Schodok ŠR bol vo výške 1 993 219 tis. eur.

Prehľad o plnení príjmov, výdavkov a schodku ŠR v rokoch 2016 a 2017

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel
		schválený	upravený			
a	1	2	3	4	5=4-3	6=4/1*100
Celkové príjmy	14 275 917	15 390 147	14 079 600	14 014 129	-65 471	98,2
Daňové príjmy	11 068 156	11 530 095	11 530 095	11 152 310	-377 785	100,8
Nedaňové príjmy	1 222 973	1 161 474	1 088 240	1 385 457	297 217	113,3
Granty a transfery	1 984 788	2 698 578	1 461 265	1 476 362	15 097	74,4
Celkové výdavky	15 256 172	17 383 366	15 410 365	15 234 261	-176 104	99,9
Bežné výdavky	13 353 916	14 644 347	13 854 652	13 681 468	-173 184	102,5
Kapitálové výdavky	1 902 256	2 739 019	1 555 713	1 552 793	-2 920	81,6
Schodok ŠR	-980 255	-1 993 219	-1 330 765	-1 220 132	110 633	124,5

Zdroj: Návrh ŠZÚ za rok 2017

Schodok ŠR dosiahol v roku 2017 výšku 1 220 132 tis. eur, čo bolo o 773 087 tis. eur menej oproti schválenému rozpočtu na rok 2017. NKÚ SR predpokladá, že pri zachovaní pozitívneho tempa makroekonomického vývoja a konsolidačného úsilia, je možné dosiahnutie strednodobého rozpočtového cieľa v roku 2020.

Zámery rozpočtovej politiky podľa RVS na roky 2017 až 2019 a kvantifikácie výdavkov ŠR na rok 2017:

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017	Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel
a	1		4	5=4-3	6=4/1*100
Výdavky ŠR	15 256 172	17 383 367	15 234 261	-2 149 106	99,9
Z toho:					
Výdavky na obsluhu štátneho dlhu	1 174 997	1 310 049	1 166 569	-143 480	99,3
Zdroje EÚ	1 753 284	2 655 927	1 425 572	-1 230 355	81,3
Spolufinancovanie zo ŠR	276 113	528 037	229 647	-298 390	83,2
Odvod do rozpočtu EÚ (vrátane rezervy)	634 796	673 044	634 172	-38 872	99,9
Transfer Sociálnej poisťovni	365 324	501 059	415 325	-85 734	113,7

Zdroj: RVS na roky 2017 až 2019, Návrh ŠZÚ za rok 2017

Na celkové **výdavky spojené so správou štátneho dlhu** (vrátane manipulačných poplatkov) bolo v rozpočte vyčlenených 1 310 049 tis. eur. Skutočne realizované výdavky dosiahli výšku 1 166 569 tis. eur, čo predstavuje plnenie rozpočtu na 89 %.

Zdroje EÚ sú príjmy SR z rozpočtu EÚ, ktoré tvoria zahraničné transfery a zahraničné granty. Príjmy zo zahraničných transferov boli rozpočtované v ŠR na rok 2017 vo výške 2 655 927 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli znížené na úroveň 1 422 488 tis. eur. Skutočné plnenie príjmov SR z rozpočtu EÚ bolo vo výške 1 425 572 tis. eur, z toho príjmy za zahraničné transfery boli vo výške 1 422 488 tis. eur a príjmy za zahraničné granty 3 084 tis. eur.

Výdavky na **spolufinancovanie zo ŠR** boli rozpočtované vo výške 528 037 tis. eur. Skutočnosť bola vo výške 229 647 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 43,5 % oproti schválenému rozpočtu.

Odvod do rozpočtu EÚ bez tradičných vlastných zdrojov (zdroj založený na DPH, zdroj založený na HND, podiel SR na korekcii Veľkej Británie, podiel SR na korekciách pre Dánsko, Holandsko a Švédsko) boli rozpočtované vo výške 673 044 tis. eur. V priebehu roka boli rozpočtovými opatreniami znížené na sumu 634 342 tis. eur a skutočný odvod vlastných zdrojov dosiahol výšku 634 172 tis. eur.

Transfer Sociálnej poisťovni, a. s. bol rozpočtovaný vo výške 501 059 tis. eur. Finančné prostriedky sa použili v sume 415 325 tis. eur na zabezpečenie platobnej schopnosti Sociálnej poisťovne, a. s. a to najmä v súvislosti s krytím deficitov základného fondu starobného poistenia. Medziročný nárast bol najmä v dôsledku prijatej právnej normy, ktorou sa ustanovilo, že percento určujúce pevnú sumu zvýšenia dôchodkov bude minimálne vo výške 2 %.

Voľné finančné zdroje z transferu sa použili v prospech MDV SR v celkovej sume 73 979,6 tis. eur, z toho: v sume 53 979,6 tis. eur na úhradu strát, ktoré vznikli ŽSR a v sume 20 000 tis. eur na základe uznesenia vlády SR č. 390/2013 k Návrhu opatrení na konsolidáciu železničnej nákladnej dopravy SR.

NKÚ SR konštatuje, že zámery rozpočtovej politiky vo vybraných oblastiach sa podarilo naplniť. Len zámery v oblasti zdrojov EÚ a spolufinancovaní zo ŠR sa nepodarilo naplniť najmä s ohľadom na vývoj ich čerpania.

NKÚ SR na základe kontroly rozpočtovej politiky opakovane poukazoval na:

- nedodržiavanie rozpočtových pravidiel, ktoré majú vplyv na účelnosť, hospodárnosť a efektívnosť výdavkov,
- počet zmien rozpočtu – rozpočtové opatrenia,
- nízke rozpočtovanie a čerpanie kapitálových výdavkov a následné narastanie modernizačného dlhu,
- nízku funkčnosť systému programového financovania významných politík štátu s vplyvom na účinnosť plnenia cieľov a rozpočtov,
- problémy spojené s čerpaním rezerv ŠR z hľadiska ich účelového určenia a tiež na nejasnú špecifikáciu rezerv, v dôsledku ktorej nemusia byť oprávnené použité,
- veľké nedostatky v čerpaní a využívaní zdrojov poskytovaných z rozpočtu EÚ, ktoré majú vplyv na ŠR.

3.2 Príjmy štátneho rozpočtu

Príjmy ŠR tvoria predovšetkým dane, pokuty a poplatky, úroky z prostriedkov získaných z úverov, príjmy kapitál, výnosy z majetkových účastí štátu a príjmy z prevodu správy majetku vo vlastníctve SR, odvody za porušenie finančnej disciplíny a úroky z kreditných zostatkov peňažných prostriedkov vedených na účtoch Štátnej pokladnice.

Zákonom o ŠR na rok 2017 boli celkové príjmy ŠR schválené vo výške 15 390 147 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami boli znížené na sumu 14 079 600 tis. eur. Skutočné príjmy dosiahli výšku 14 014 129 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 99,5 % oproti upravenému rozpočtu.

Daňové príjmy

Daňové príjmy ŠR na rok 2017 boli rozpočtované vo výške 11 530 095 tis. eur. Skutočné daňové príjmy ŠR v roku 2017 boli vo výške 11 152 310 tis. eur, čo predstavuje plnenie rozpočtu na 96,7 %. Nižšie plnenie daňových príjmov o 377 785 tis. eur bolo spôsobené najmä nižším výnosom dane z príjmov právnických osôb o 541 898 tis. eur. V porovnaní so skutočnosťou roku 2016 boli celkové daňové príjmy na hotovostnej báze vyššie o 84 154 tis. eur, čo predstavuje medziročný rast vo výške 0,8 %. Prehľad o plnení daňových príjmov ŠR:

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	Index (v %)
		schválený	upravený			
a	1	2	3	4	5=4-3	6=4/1*100
Daňové príjmy spolu	11 068 156	11 530 095	11 530 095	11 152 310	-377 785	100,8
v tom:						
Dane z príjmov a kapitálového majetku	3 354 795	3 339 144	3 339 144	2 784 471	-554 673	83,0
Daň z príjmov fyzickej osoby	-11 479	5 365	5 365	4 183	-1 182	-36,4
zo závislej činnosti	2 291 785	5 138	5 138	2 512 108	2 506 970	109,6
z podnikania, z inej samostatnej zárobkovej činnosti a z prenájmu	111 893	227	227	92 942	92 715	83,1
výnos dane z príjmov poukázaný územnej samospráve	-2 387 982	0	0	-2 570 694	-2 570 694	107,7
prevod podielu dane z príjmov fyzických osôb na osobitný účel	-27 175	0	0	-30 173	-30 173	111,0
Daň z príjmov právnickej osoby	3 187 063	3 143 755	3 143 755	2 601 857	-541 898	81,6
Daň z príjmov vyberaná zrážkou	179 211	190 024	190 024	178 431	-11 593	99,6
Dane z majetku	26	0	0	20	20	76,9
Dane za tovary a služby	7 671 331	8 154 986	8 154 986	8 328 646	173 660	108,6
z toho:						
daň z pridanej hodnoty	5 360 699	5 748 794	5 748 794	5 913 368	164 574	110,3
spotrebné dane	2 170 498	2 255 390	2 255 390	2 252 396	-2 994	103,8
dane z používania tovarov a z povolenia na výkon činnosti	140 134	150 802	150 802	149 943	-859	107,0
Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	28 887	24 487	24 487	22 432	-2 055	77,7
Sankcie	13 117	11 478	11 478	16 741	5 263	127,6
Iné dane (dane z emisných kvót)	0	0	0	0	0	-

Zdroj: MF SR

Podrobnejšie hodnotenie daňových príjmov je uvedené v časti 2.2.1 Príjmy verejnej správy.

Nedaňové príjmy

Prehľad o plnení nedaňových príjmov ŠR:

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	Index (v %)
		schválený	upravený			
a	1	2	3	4	5=4-3	6=4/1*100
Nedaňové príjmy spolu	1 222 973	1 161 474	1 088 240	1 385 457	297 217	113,3
Príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku	496 366	441 475	436 859	612 032	175 173	123,3
Administratívne poplatky a iné poplatky a platby	337 389	328 835	296 534	365 882	69 348	108,4
Kapitálové príjmy	19 692	50 886	10 099	11 748	1 649	59,7
Úroky z tuzemských a zahr. úverov, pôžičiek, návratných finančných výpomocí, vkladov a ážio	9 052	8 279	8 279	28 619	20 340	316,2
Iné nedaňové príjmy	360 474	331 999	336 469	367 176	30 707	101,9

Zdroj: Návrh SZÚ za rok 2017

Podiel nedaňových príjmov na celkových príjmoch ŠR predstavuje 9,9 %, čo je o 1,3 % viac oproti skutočnosti v roku 2016. Upravený rozpočet nedaňových príjmov bol naplnený na 127,3 %. V porovnaní s predchádzajúcim rokom príjmy tejto kategórie vzrástli o 162 484 tis. eur, t. j. o 13,3 %, z dôvodu vyšších príjmov z podnikania a vlastníctva majetku, ktoré boli vyššie o 115 666 tis. eur, t. j. o 23,3 %. Najväčší podiel na nedaňových príjmoch (44,2 %) majú príjmy z podnikania a z vlastníctva majetku, ktoré zahŕňajú najmä dividendy od obchodných spoločností štátu vo výške 599 068 tis. eur.

Vývoj dividend od obchodných spoločností podľa jednotlivých kapitál ŠR v rokoch 2016 a 2017:

Dividendy (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017	Skutočnosť 2017	Rozdiel	Index (v %)
a	1	2	3	4=3-2	5=3/1*100
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	205	210	210	0	102,4
Správa služieb diplomatického zboru, a.s.	205	210	210	0	102,4

Dividendy (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017	Skutočnosť 2017	Rozdiel	Index (v %)
a	1	2	3	4=3-2	5=3/1*100
Ministerstvo financií SR	62 572	22 589	69 130	46 541	110,5
Tipos, národná lotériová spoločnosť, a.s.	5 000	3 000	8 000	5 000	160,0
Slovenská konsolidačná, a.s.	2 221	1 964	2 130	166	95,9
Slovenská záručná a rozvojová banka, a.s.	2 000	1 000	2 000	1 000	100,0
Slovenská elektrizačná prenosová sústava, a.s.	53 351	16 625	57 000	40 375	106,8
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	27	42	47	5	174,1
Technická inšpekcia, a.s.	27	42	47	5	174,1
Ministerstvo hospodárstva SR	11 939	9 859	5 000	-4 859	41,9
Transpetrol, a.s.	6 939	7 000	0	-7 000	0,0
JAVYS, a.s.	5 000	2 859	5 000	2 141	100,0
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	856	782	437	-345	51,1
Letisko Košice - Airport Košice, a.s.	589	432	433	1	73,5
Verejné prístavy, a.s.	255	350	0	-350	0,0
Poštová banka, a.s.	12	0	4	4	33,3
Všeobecná pokladničná správa	401 840	394 395	524 244	129 849	130,5
Slovenský plynárenský priemysel, a.s.	303 000	300 000	430 000	130 000	141,9
Západoslovenská energetika, a. s.	29 361	34 710	25 737	-8 973	87,7
Stredoslovenská energetika, a. s.	33 479	29 289	39 785	10 496	118,8
Východoslovenská energetika HOLDING, a.s.	36 000	30 396	28 722	-1 674	79,8
Spolu	477 439	427 877	599 068	171 191	125,5

Zdroj: Návrh SZÚ za rok 2017

NKÚ SR kontrolou príjmov z odvodov, ktoré tvoria časť **iných nedaňových príjmov** zistil, že MF SR k 31.12.2017 evidovalo stav pohľadávok zo zúčtovania finančných vzťahov so štátnym rozpočtom v celkovej výške 15 773 183,67 eur. Z celkového objemu najvyšší podiel tvorili pohľadávky voči MK SR (88 %), MZ SR (5,9 %) a Úradu vlády SR (1,2 %). Pohľadávky voči uvedeným trom kapitálom tvorili 95,1 % z celkovej výšky pohľadávok.

Granty a transfery

Skutočné príjmy štátneho rozpočtu z grantov a transferov boli vo výške 1 476 362 tis. eur, čo oproti minulému roku predstavuje pokles o 508 426 tis. eur.

Prehľad o plnení grantov a transferov:

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel (v %)
		schválený	upravený			
a	1	2	3	4	5=4-3	6=4/1*100
Granty a transfery spolu	1 984 788	2 698 578	1 461 265	1 476 362	15 097	74,4
Tuzemské granty a transfery	35 243	42 651	38 776	43 127	4 351	122,4
Zahraničné granty a transfery	1 949 545	2 655 927	1 422 489	1 433 235	10 746	73,5
Z toho: prostriedky z rozpočtu EÚ	1 939 787	2 655 927	1 422 489	1 422 498	9	73,3

Zdroj: Návrh SZÚ za rok 2017

Najvyšší pokles bol zaznamenaný na položke zahraničné granty a transfery, ktoré tvorili najmä prostriedky z rozpočtu EÚ. Pokles bol zapríčinený pomalším nábehom čerpania OP v rámci 3. programového obdobia. Podrobnejšie hodnotenie príjmov ŠR z prostriedkov rozpočtu EÚ a ich čerpanie je uvedené v časti 5. Stanovisko k vzťahom ŠR k EÚ.

3.2 Výdavky štátneho rozpočtu

Z výdavkov ŠR sa hradia najmä výdavky štátnych rozpočtových organizácií a príspevky štátnym príspevkovým organizáciám, výdavky vyplývajúce z medzinárodných zmlúv, ktorými je SR viazaná, odvody EÚ, výdavky na prenesený výkon štátnej správy obciam a VÚC a úroky a poplatky spojené so správou štátneho dlhu.

Celkové výdavky ŠR dosiahli v roku 2017 hodnotu 15 234 261 tis. eur, čo zodpovedá medziročnému poklesu o 21 911 tis. eur a poklesu oproti upravenému rozpočtu o 176 104 tis. eur (1,1 %). Podiel bežných výdavkov na celkových výdavkoch predstavuje 89,8 % a zvyšných 10,2 % pripadá na kapitálové výdavky.

Porovnanie štruktúry čerpania výdavkov ŠR na hotovostnej báze za roky 2016 a 2017

Ukazovateľ	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel (v %)
		schválený	upravený			
a	1	2	3	4	5=4-3	6=4/1*100
Bežné výdavky	13 353 916	14 644 347	13 854 652	13 681 468	-173 184	102,5
Mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné výdavky	1 776 555	1 745 017	1 865 419	1 869 049	3 630	105,2
Poistné a príspevok do poisťovní	631 999	612 553	674 130	675 503	1 373	106,9
Tovary a služby	1 459 360	2 150 135	1 484 658	1 483 709	-950	101,7
Bežné transfery	9 485 732	10 136 372	9 830 174	9 652 937	-177 237	101,8
Splácanie úrokov a ostatné platby súvisiace s úvermi	270	270	270	270	0	100,0
Kapitálové výdavky	1 902 256	2 739 019	1 555 713	1 552 793	-2 920	81,6
Obstarávanie kapitálových aktív	692 403	899 937	608 537	605 628	-2 909	87,5
Kapitálové transfery	1 209 853	1 839 082	947 176	947 165	-11	78,3
Výdavky spolu	15 256 172	17 383 366	15 410 365	15 234 261	-176 104	99,9

Zdroj: Návrh SZÚ za rok 2016

Na mzdy, platy, služobné príjmy a ostatné osobné vyrovnania zamestnancov rozpočtových organizácií kapitol ŠR bolo vynaložených 1 869 049 tis. eur, čo je o 3 630 tis. eur viac oproti upravenému rozpočtu na rok 2017. Limit počtu zamestnancov pre rozpočtové organizácie kapitol ŠR bol schválený v počte 128 523 osôb. Počas roka bol počet zamestnancov rozpočtovými opatreniami zvýšený o 1 050 osôb na 129 573 osôb. Skutočné plnenie počtu zamestnancov dosiahlo úroveň 123 158 osôb, čo je v porovnaní s ich skutočným plnením v roku 2016 o 143 osôb menej a v porovnaní s pôvodne schváleným limitom o 5 508 zamestnancov menej. **Nadálej pretrváva trend, že sa v jednotlivých rokoch stanovené limity zamestnancov nenapĺňali, pričom mzdové prostriedky sa vyčerpali.**

Rozpočet kapitálových výdavkov bol schválený vo výške 2 739 019 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol znížený na sumu 1 555 713 tis. eur. Skutočné výdavky boli vykázané vo výške 1 552 793 tis. eur, čo predstavuje plnenie na 99,8 % oproti upravenému rozpočtu. V porovnaní s rokom 2016 skutočné kapitálové výdavky poklesli o 349 463 tis. eur. V tejto súvislosti NKÚ SR konštatuje, že **pri znižovaní kapitálových výdavkov je riziko**, že naďalej v niektorých prípadoch nebude možné začať alebo pokračovať v rozpracovaných projektoch a modernizačný dlh bude naďalej narastať.

3.3 Príjmy a výdavky rozpočtových kapitol

Príjmy rozpočtových kapitol

Porovnanie príjmov podľa kapitol ŠR na hotovostnej báze za roky 2016 a 2017

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel
		schválený	upravený			
a	1	2	3	4	4-3	4/1*100
Kapitoly ŠR spolu	14 275 917	15 390 147	14 079 600	14 014 129	-65 471	98,2
Kancelária NR SR	1 443	1 280	1 280	1 574	294	109,1
Kancelária prezidenta SR	32	10	10	27	17	84,4
Úrad vlády SR	20 089	11 929	23 027	23 174	147	115,4
Úrad podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu	0	0	0	5	5	-
Kancelária Ústavného súdu SR	15	10	10	10	0	66,7
Kancelária Najvyššieho súdu SR	2	10	10	26	16	1300,0
Generálna prokuratúra SR	558	500	500	560	60	100,4
Najvyšší kontrolný úrad SR	35	20	20	41	21	117,1
Slovenská informačná služba	241	130	130	168	38	69,7
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	2 077	1 800	1 800	2 629	829	126,6
Ministerstvo obrany SR	5 443	9 000	3 746	5 268	1 522	96,8
Ministerstvo vnútra SR	72 122	164 358	69 540	87 508	17 968	121,3
Ministerstvo spravodlivosti SR	26 125	23 000	19 840	24 784	4 944	94,9
Ministerstvo financií SR	140 969	130 432	57 574	117 558	59 984	83,4
Ministerstvo životného prostredia SR	272 534	353 374	144 881	145 247	366	53,3

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel
		schválený	upravený			
a	1	2	3	4	4-3	4/1*100
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	107 462	144 272	52 108	54 280	2 172	50,5
Ministerstvo zdravotníctva SR	39 747	34 961	30 659	31 798	1 139	80,0
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	150 312	221 644	180 547	182 534	1 987	121,4
Ministerstvo kultúry SR	1 537	1 500	1 475	2 539	1 064	165,2
Ministerstvo hospodárstva SR	257 341	175 535	126 133	130 719	4 586	50,8
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	928 471	844 838	657 270	661 856	4 586	71,3
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	323 715	896 319	334 510	346 202	11 692	106,9
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	151	200	200	404	204	267,5
Štatistický úrad SR	1 370	120	90	1 246	1 156	90,9
Úrad pre verejné obstarávanie	794	500	500	662	162	83,4
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	342	1 000	250	238	-12	69,6
Úrad jadrového dozoru SR	9 151	8 960	8 947	8 962	15	97,9
Úrad priemyselného vlastníctva SR	3 222	3 000	3 000	3 252	252	100,9
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo	1 163	1 000	1 000	1 122	122	96,5
Protimonopolný úrad SR	1 172	200	200	20 805	20 605	1775,2
Národný bezpečnostný úrad SR	47	20	20	36	16	76,6
Správa štátnych hmotných rezerv SR	943	600	698	700	2	74,2
Všeobecná pokladničná správa	11 901 947	12 357 915	12 357 915	12 153 111	-204 804	102,1
Slovenská akadémia vied	5 344	1 710	1 710	5 083	3 373	95,1
Kancelária súdnej rady SR	1	0	0	1	1	100,0

Zdroj: MF SR

Celkové príjmy kapitol dosiahli úroveň 14 014 129 tis. eur, čo predstavuje pokles oproti roku 2016 o 1,8 % a oproti upravenému rozpočtu pokles o 0,5 %. Najväčší medziročný pokles zaznamenalo MPRV SR, kde príjmy klesli o 266 615 tis. eur, MŽP SR o 127 287 tis. eur a MH SR 126 622 tis. eur. Naopak, na raste príjmov sa najviac podieľala VPS (o 251 164 tis. eur) a MPSVR SR (o 32 222 tis. eur).

Výdavky rozpočtových kapitol

Porovnanie výdavkov podľa kapitol ŠR na hotovostnej báze za roky 2016 a 2017:

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel
		schválený	upravený			
a	1	2	3	4	4-3	4/1*100
Kapitoly ŠR spolu	15 256 172	17 383 366	15 410 365	15 234 261	-176 104	99,9
Kancelária Národnej rady SR	39 704	36 506	29 977	29 933	-44	75,4
Kancelária prezidenta SR	4 371	6 190	5 940	5 936	-4	135,8
Úrad vlády SR	71 521	40 385	50 541	50 557	16	70,7
Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu	11 119	4 354	22 398	22 308	-90	200,6
Kancelária Ústavného súdu SR	4 692	4 730	4 995	4 867	-128	103,7
Kancelária Najvyššieho súdu SR	10 566	11 812	12 674	12 673	-1	119,9
Generálna prokuratúra SR	93 392	95 273	97 667	97 202	-465	104,1
Najvyšší kontrolný úrad SR	9 349	9 991	10 211	10 161	-50	108,7
Slovenská informačná služba	47 012	51 511	52 661	52 659	-2	112,0
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR	181 384	112 472	153 078	153 620	542	84,7
Ministerstvo obrany SR	904 449	990 055	930 318	930 641	323	102,9
Ministerstvo vnútra SR	2 477 290	2 333 009	2 454 819	2 470 968	16 149	99,7
Ministerstvo spravodlivosti SR	387 497	390 942	406 278	406 912	634	105,0
Ministerstvo financií SR	511 389	483 858	464 846	465 108	262	90,9
Ministerstvo životného prostredia SR	293 189	489 633	256 171	256 231	60	87,4

Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	Podiel
		schválený	upravený			
a	1	2	3	4	4-3	4/1*100
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	1 150 027	1 433 711	1 234 128	1 233 370	-758	107,2
Ministerstvo zdravotníctva SR	1 518 695	1 371 174	1 411 094	1 410 439	-655	92,9
Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR	2 164 113	2 251 962	2 186 719	2 185 926	-793	101,0
Ministerstvo kultúry SR	231 426	243 688	246 789	247 163	374	106,8
Ministerstvo hospodárstva SR	419 540	250 908	154 784	154 314	-470	36,8
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	820 320	1 095 118	840 399	843 575	3 176	102,8
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	1 489 865	2 149 835	1 725 801	1 727 538	1 737	116,0
Úrad geodézie, kartografie a katastra SR	16 241	21 854	26 816	26 575	-241	163,6
Štatistický úrad SR	22 992	20 885	23 711	24 831	1 120	108,0
Úrad pre verejné obstarávanie	8 626	7 340	8 172	8 101	-71	93,9
Úrad pre reguláciu sieťových odvetví	5 044	3 463	3 799	3 798	-1	75,3
Úrad jadrového dozoru SR	8 081	9 122	9 053	8 451	-602	104,6
Úrad priemyselného vlastníctva SR	3 029	3 178	6 466	6 465	-1	213,4
Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR	4 404	4 225	4 548	4 523	-25	102,7
Protimonopolný úrad SR	2 716	2 634	2 783	2 782	-1	102,4
Národný bezpečnostný úrad	12 035	8 794	16 924	14 990	-1 934	124,6
Správa štátnych hmotných rezerv SR	10 679	18 371	16 359	16 355	-4	153,2
Všeobecná pokladničná správa	2 252 154	3 363 115	2 471 997	2 274 479	-197 518	101,0
Slovenská akadémia vied	68 543	62 667	66 577	69 938	3 361	102,0
Kancelária súdnej rady SR	718	601	872	872	0	121,4

Zdroj: MF SR

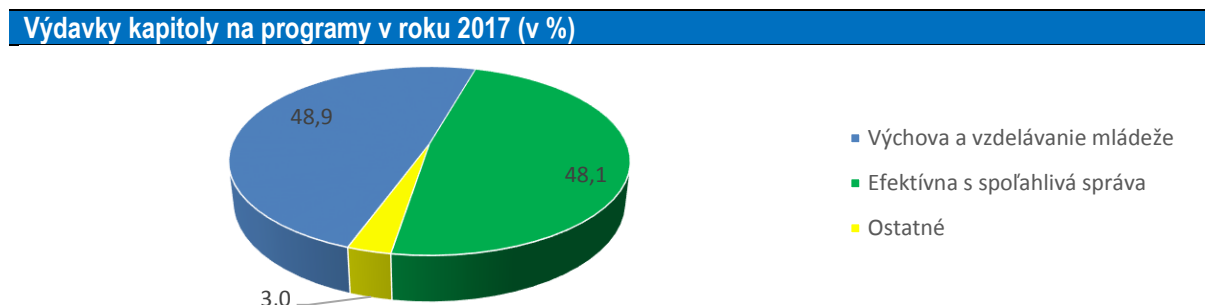
Celkové výdavky kapitol štátneho rozpočtu dosiahli 15 234 261 tis. eur, čo predstavuje pokles oproti roku 2016 o 0,1 % a oproti upravenému rozpočtu pokles o 1,1 %. V roku 2017 malo najvyššie skutočné výdavky MV SR vo výške 2 470 968 tis. eur, čo predstavuje pokles oproti predchádzajúcemu obdobiu o 0,3 %.

Najväčší absolútny medziročný pokles zaznamenalo MH SR, kde výdavky klesli o 265 226 tis. eur a MZ SR o 108 256 tis. eur. Naopak, na raste výdavkov sa najviac podieľalo MDV SR (o 237 673 tis. eur) a MŠVVŠ SR (o 83 343 tis. eur).

4 Stanovisko k vybraným politikám a kapitolám ŠR

4.1 Ministerstvo vnútra SR

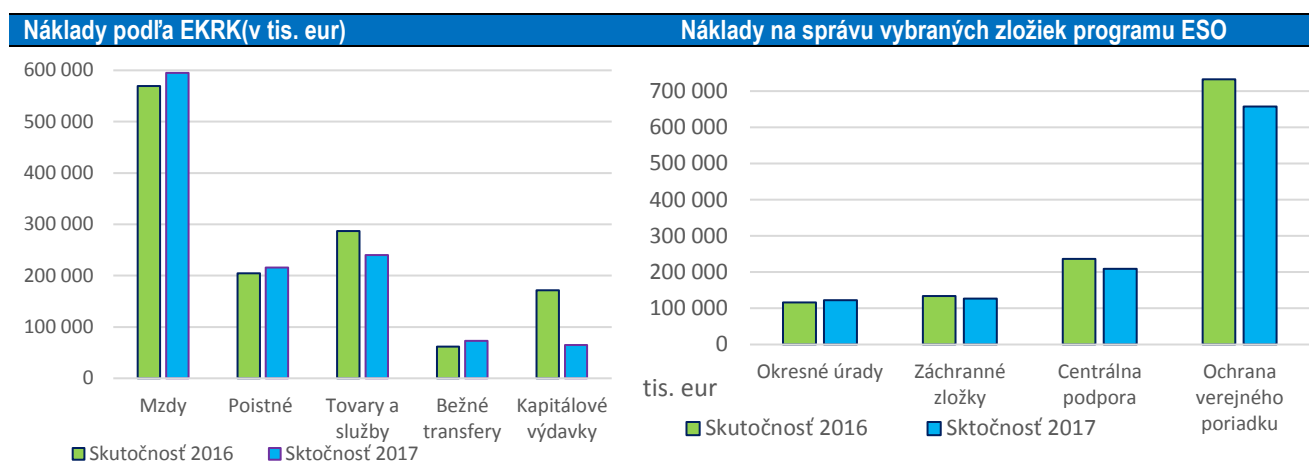
V zmysle programovej štruktúry MV SR vyčerpalo prostriedky vo svojich dvoch nosných programoch a to Výchova a vzdelávanie mládeže a v programe Efektívna a spoľahlivá správa. Čerpanie prostriedkov v programe Výchova a vzdelávanie mládeže dosiahlo 1 207 990 tis. eur, čo predstavovalo nárast oproti plánovanému rozpočtu o 102 083 tis. eur. Na raste výdavkov sa podieľalo zvýšenie mzdových a prevádzkových noratívov v regionálnom školstve.

Zdroj: ŠZÚ SR, MF SR, RIS

Skutočné čerpanie výdavkov v programe Efektívna a spoľahlivá správa bolo vo výške 1 189 482 tis. eur, čo predstavuje nárast o 53 638 tis. eur oproti plánovanému rozpočtu. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo poklesu o 104 944 tis. eur, t. j. o 8,11 %. Príčinou poklesu výdavkov bolo zníženie čerpania kapitálových výdavkov v oblasti ochrany verejného poriadku, centrálnej podpory a výdavkov na záchranné zložky.

K najväčšiemu poklesu výdavkov došlo v oblasti ochrany verejného poriadku. Naopak, v správe okresných úradov došlo k nárastu výdavkov a to najmä v oblasti miezd, poistného a bežných transferov. **Nedosiahli sa očakávané úspory na správu okresných úradov, ktoré boli cieľom reformy ESO.** Medziročne náklady na správu okresných úradov stúpili o 5 833 tis. eur a rastú už tri roky po sebe. Vývoj výdavkov v programe Efektívna a spoľahlivá štátna správa znázorňujú grafy:

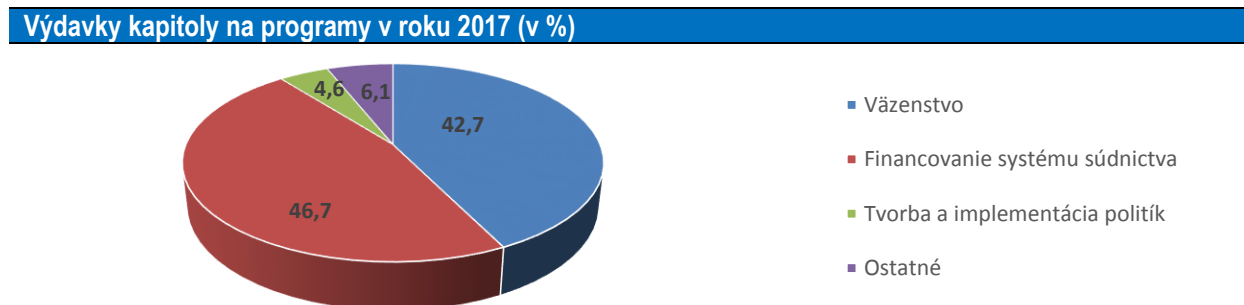

Zdroj: ŠZÚ SR, MF SR, RIS

NKÚ SR na základe výsledkov kontrolnej akcie **Elektronické trhovisko vo verejnej správe zistil**: tým, že štát nie je vlastníkom systému vzniká veľké množstvo rizík súvisiacich so zabezpečením prevádzky EKS v budúcnosti, resp. hospodárnosťou prevádzky systému. V rámci kontrol zákaziek zistil, že v podmienkach obcí nie je reálne dosiahnuť tak vysoké úspory, aké deklaruje EKS. Systém vykazuje úspory aj pri zákazkách, ku ktorým nikdy nedošlo, resp. došlo k odstúpeniu od zmluvy. Obstaranie EKS stálo 2 706 tis. eur. Celkové platby za EKS od 12/2016 do 7/2017 vrátane prevádzkových nákladov boli 14 983 tis. eur. Projekt EKS nebol financovaný z prostriedkov EÚ.

4.2 Ministerstvo spravodlivosti SR

Rezort spravodlivosti vyčerpal v roku 2017 výdavky v celkovej výške 406 912 tis. eur. Výdavky medziročne vzrástli, k čomu prispel hlavne rast bežných výdavkov. Výdavky kapitoly boli využité primárne na oblasti väzenia a súdnictva.

Zdroj: ZÚ MS SR

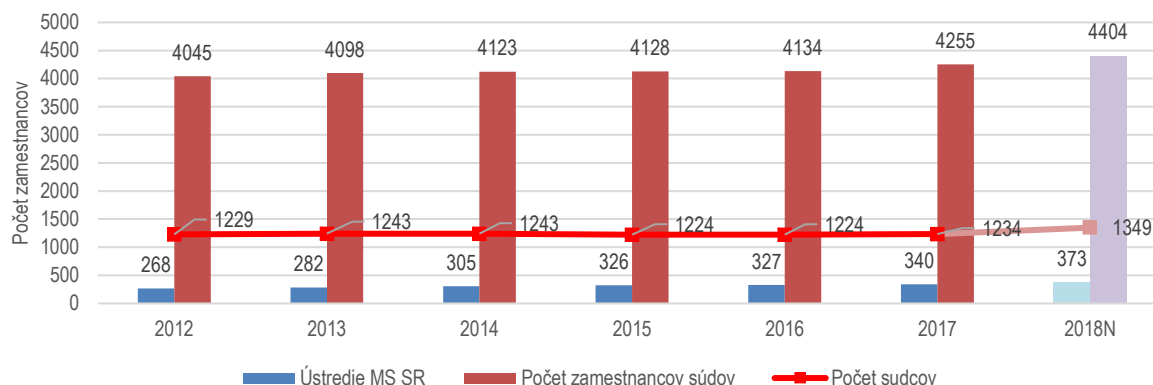
Hlavným zámerom, ktorý si MS SR stanovilo v oblasti súdnictva je „**dostupnosť a nestrannosť vymožitelnosti práva pred súdmi prostredníctvom efektívneho riadenia a správy súdov**“. Na dosiahnutie tohto zámeru boli v roku 2017 v rámci rozpočtu, vyčlenené výdavky vo výške 192 332 tis. eur, pričom skutočnosť bola o 11 111 tis. eur nižšia.

V roku 2017 bol priemerný počet vybavených vecí v sledovaných agendách (trestná, občiansko – správna, obchodná, opatrovníctvo a starostlivosť o maloletých) pripadajúcich na jedného sudcu 281. Skutočnosť tak výrazne

zaostala za stanoveným plánom 525 vybavených vecí. MS SR sa nepodarilo dosiahnuť ani ďalší cieľ na rok 2017, v počte vymožených pohľadávok, keď sa skutočne dosiahlo iba 41,6 %, namiesto plánovaných 61 % vymožených pohľadávok.

V decembri 2017 sa končili prvé hromadné výberové konania na sudcov. Výsledky ukázali, že z plánovaného počtu 125 kandidátov testami prešlo len 35. **NKÚ SR konštatuje, že aj napriek hromadným výberovým konaniam a skráteniu lehoty na obsadenie sudcovských pozícií z 1 roku na 2 mesiace je cieľ zvýšiť počet sudcov o plánovaný počet ambiciózný.**

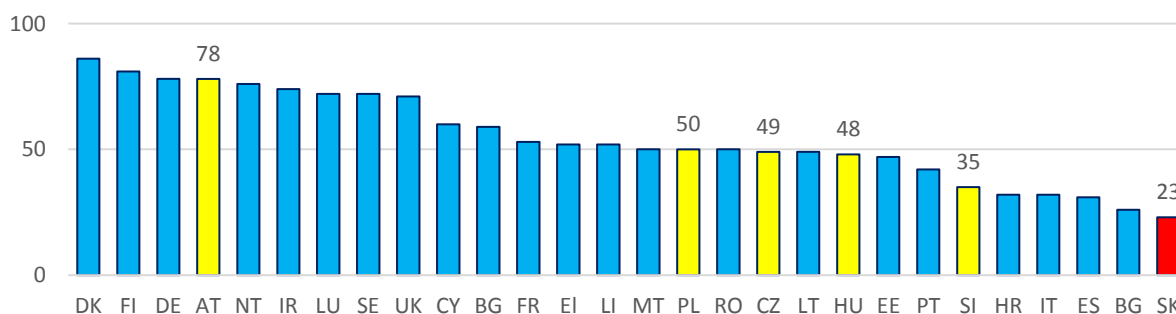
Vývoj počtu sudcov a zamestnancov súdov v SR v rokoch 2012 – 2018

Zdroj: RIS - výkaz Práca 02-4 2012-2017, Návrh rozpočtu verejnej správy na roky 2018-2020, MS SR

Zákon na ochranu oznamovateľov korupcie bol v roku 2017 novelizovaný. Počet odsúdených za korupciu v posledných dvoch rokoch klesol a takmer polovica odsúdených za korupciu sa týka úplatkov do 100 eur. **Rok od zavedenia registra partnerov nebol súdom odhalený žiadny prípad skrytého majiteľa firiem.** Pozitívom je, že za ostatné dva roky sa podľa Eurobarometra o polovicu znížila osobná skúsenosť s korupciou u podnikateľov i občanov.

Vnímanie nezávislosti súdnictva v rámci EÚ

Zdroj: Eurostat

Z pohľadu vnímania nezávislosti súdnictva sa Slovenská republika nachádza zo všetkých 28 krajín EÚ na poslednom mieste s pomerne veľkým odstupom za ostatnými krajinami V4. **NKÚ SR upozorňuje na riziká pre SR spojené s vnímaním nezávislosti súdnictva.**

Rozpočtové prostriedky čerpané na zabezpečenie činnosti a bežnej prevádzky väzenstva každoročne stúpajú. Počas roka 2017 došlo k navýšeniu výdavkov oproti rozpočtu o 10 722 tis. eur. Nárast výdavkov smeroval prevažne na ochranu a zabezpečovanie základných sociálnych práv väzňov. Aj vďaka tomu sa opäť **medziročne zvýšil ukazovateľ priemerných ročných výdavkov na jednu väznenú osobu na 15 959 eur.** Z pohľadu vývoja výdavkov na jedného väzňa v rámci EÚ je situácia veľmi rozdielna a priemer krajín EÚ 28 dlhodobo vykazuje až štvornásobne viac výdavkov ako SR.

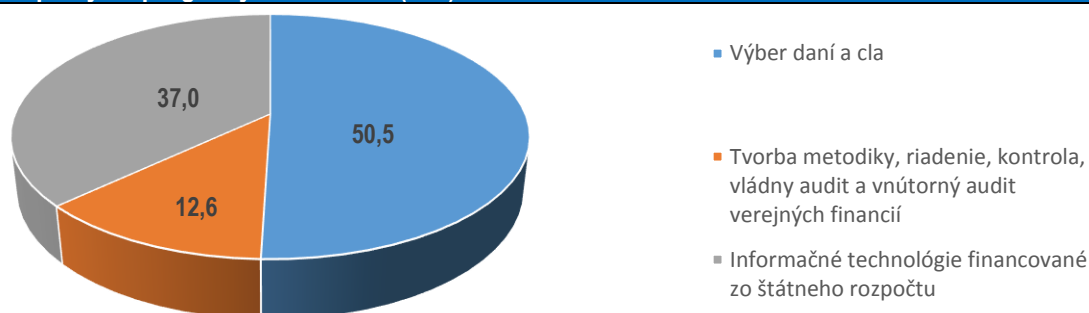
NKÚ SR v roku 2017 vykonal kontrolu implementácie a využívania Elektronického systému monitoringu obvinených a odsúdených osôb. Kontrolóri zistili, že:

- v roku 2016 bol počet kontrolovaných osôb technickými prostriedkami ESMO 25, čo predstavuje 1,25 % z cieľového počtu 2 tis. osôb ročne, náklady na vybudovanie systému predstavovali 25,8 mil. eur,
- **náklady na ročnú prevádzku a údržbu podľa servisnej zmluvy v roku 2017 predstavujú 3 110 tis. eur,**
- implementácia ESMO je pri súčasnom využívaní vysoko nevhodná.

4.3 Ministerstvo financií SR

Kapitola zabezpečovala v roku 2017 najmä úlohy v oblasti príjmovej časti štátneho rozpočtu, realizácie štátneho rozpočtu, spolupráce pri hospodárnom a efektívnom využívaní rozpočtových prostriedkov prostredníctvom IS ŠP, budovania kontrolných orgánov, rozvoja a prevádzky informačných systémov rezortného a nadrezortného charakteru, funkcií platobného/certifikačného orgánu, sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom, vrátane činnosti platobnej jednotky, riadenia dlhu a likvidity, vládneho auditu verejných prostriedkov a pokračovania reformy daňovej a colnej správy, zjednotenia výberu daní, cla a poistných odvodov,

Výdavky kapitoly na programy v roku 2017 (v %)

Zdroj: ZÚ MF SR

Z monitorovacej správy programovej štruktúry v roku 2017 vyplýva, že sa podarilo zvýšiť efektivitu finančnej správy, t. j. zvýšiť podiel hrubého výnosu daní, cla a ostatných príjmov na jedného zamestnanca. Skutočnosť dosiahla výšku 2 218 tis. eur, t. j. cieľ vo výške 1 860 tis. eur sa podarilo prekročiť o 358 tis. eur.

ARDAL v roku 2017 plynule zabezpečovala likviditu ŠR na dennej báze tým, že zabezpečila úhrady všetkých rozpočtových platieb. Hlavným problémom pri riadení likvidity a hotovostnej rezervy štátu bola v roku 2017 nepredvídateľná výška záporných úrokových sadzieb a neexistencia štandardného medzibankového finančného trhu so všeobecne platnými pravidlami. V priebehu roka 2017 bol uskutočnený predaj 19 tranží ŠD v 9 aukciách, dve aukcie ŠPP a dva predaje ŠD prostredníctvom syndikátu. Pri celkovom dopyte, vrátane syndikátov a ŠPP (14,9 mld. eur), boli v roku 2017 akceptované ponuky na kúpu štátnych cenných papierov v celkovej menovitej hodnote 6,9 mld. eur.

Vytvorenie podmienok pre modernizáciu a racionalizáciu verejnej správy IKT prostriedkami je v začiatkoch štádia. V priebehu rokov 2015 až 2017 bolo vyhlásených 14 výziev na predloženie žiadosti o nenávratný finančný príspevok. Zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku boli podpísané na 12 projektov.

V oblasti reformy daňovej a colnej správy pokračovali práce na programe UNITAS. V schválenom rozpočte na rok 2017 neboli rozpočtované žiadne prostriedky na program UNITAS. V priebehu roka 2017 bol rozpočet na program UNITAS upravený a bol financovaný z týchto zdrojov

Zdroje financovania (v eur)	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017
	schválený	upravený	
111 - Rozpočtové prostriedky kapitoly	0	3 776 561	3 776 561
131G - Zo štátneho rozpočtu (nevyčerpané prostriedky z r. 2016)	0	5 024 070	5 024 070
1303 - Výskum, vývoj a inovácie	0	102 876	102 876
13R1 - Riadenie migrácie, ochrana hraníc	0	129	129
13S1 - Európsky fond regionálneho rozvoja	0	29 204	29 204
35 - Iné zdroje zo zahraničia mimo príjmov z programov EÚ (napr. NATO)	0	106 967	106 967
37 - Programy európskej územnej spolupráce programového obdobia 2007 - 2013	0	29 833	29 833
Spolu	0	9 069 640	9 069 640

Zdroj: ZÚ MF SR

V rámci IS CEP bola implementovaná funkcionálna na objednávanie tovaru občanmi z tretej krajiny pre vlastnú potrebu v hodnote nad 22 eur, prebiehala komunikácia ohľadne integrácie s IS CEP a IS CITES a do systému ACIS boli doplnené ďalšie prevádzkové aktivity. V monitorovanom období neboli uskutočnené žiadne zmeny v oblasti legislatívy. Implementácia programu UNITAS II pokračovala postupnými krokmi s prihliadnutím na špecifické potreby v odvodovej oblasti. V roku 2017 sa začala realizácia Ročného zúčtovania sociálnych odvodov a bude pokračovať v nasledujúcom období so zavedením k 1.1.2019.

Účelom kontroly NKÚ SR **Individuálna účtovná závierka MF SR** bolo overiť vecnú a formálnu správnosť individuálnej účtovnej závierky MF SR zostavenej k 31.12.2017, finančných výkazov, preveriť hospodárenie vybraných oblastí a nakladanie s majetkom štátu v jeho správ

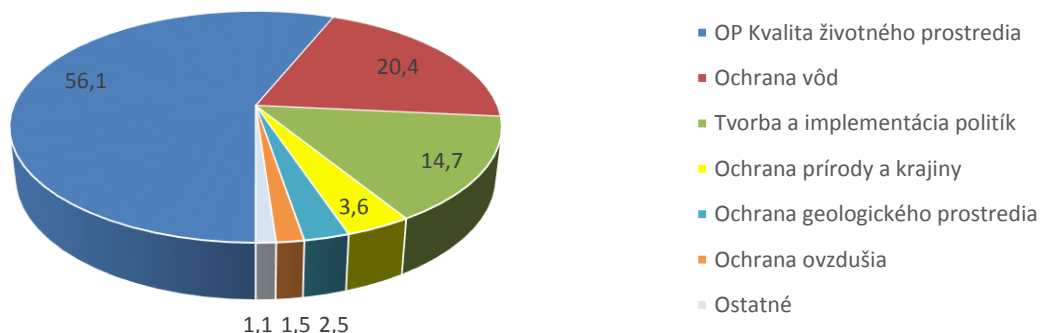
Individuálna účtovná závierka MF SR k 31.12.2017 bola zostavená v termíne podľa ustanovenia § 17 ods. 5 zákona o účtovníctve ako riadna individuálna účtovná závierka a poskytuje verný a pravdivý obraz o skutočnostiach, ktoré boli predmetom účtovníctva v roku 2017. Okrem všeobecných náležitostí určených zákonom o účtovníctve, obsahovala, všetky požadované súčasti, t. j. Súvahu, Výkaz ziskov a strát a Poznámky podľa § 17, ods. 3 citovaného zákona a bola uložená vo verejne prístupnom registri účtovných závierok www.registeruz.sk. Kontrolou neboli zistené rozdiely ani vo vykazovaní príjmov a výdavkov vo finančnom výkaze FIN 1 – 12, účtovníctve a v ZÚ kapitoly MF SR.

Porovnaním údajov o plnení nedaňových príjmov a čerpaní vybraných výdavkov vykázaných vo Finančnom výkaze FIN 1 -12 o príjmoch, výdavkoch a finančných operáciách k 31.12.2017 s údajmi v účtovníctve a s údajmi v ZÚ kapitoly MF SR za rok 2017 neboli zistené rozdiely. Účtovné operácie boli podložené účtovnými dokladmi, príjmy a výdavky boli zaúčtované správne. Nezistilo sa neúčelné čerpanie výdavkov.

4.4 Ministerstvo životného prostredia SR

Výdavky na ochranu životného prostredia sú v SR relatívne porovnateľné s krajinami V4 a EÚ a možno konštatovať, že štát poskytuje porovnateľný podiel HDP na oblasť životného prostredia ako ostatné krajiny EÚ. Priemer za obdobie 2006 – 2015 bol 0,8% HDP. V rámci OP Kvalita životného prostredia sa v roku 2017 vyhlásilo celkovo 11 výziev na predloženie žiadosti o NFP (z toho 2 výzvy na národný projekt), a to v oblasti odpadového hospodárstva, vodného hospodárstva, ochrany ovzdušia a ochrany prírody.

Výdavky kapitoly na programy v roku 2017 (v %)

Zdroj: ŠZU 2017

V rámci hodnotenia Indexom environmentálnej výkonnosti (EPI) za rok 2017, ktorý posudzuje na základe 24 výkonnostných indikátorov (ako napr. environmentálne zdravie, vitalita ekosystémov a pod.) až 180 krajín sveta, dosiahla SR najlepšie hodnotenie v rámci regiónu. Získala najlepšie EPI hodnotenie v porovnaní s krajinami V4, ako aj v regióne východnej Európy a Eurázie. Najnižšie EPI skóre bolo 27,4, najvyššie 87,4 a priemerná hodnota pre 180 krajín bola 56,4. SR dosiahla hodnotenie 70,6, čo je pokles oproti roku 2016 z hodnoty 85,4 (rovnako aj v rámci rebríčka zaznamenala zostupný trend z 24. na 28. miesto z dôvodu metodologických zmien v hodnotení). V kvalite ovzdušia sa SR umiestnila na 133. mieste, čo bolo spôsobené predovšetkým ukazovateľmi znečistenia v podobe pevných častíc PM_{2,5}.

V nadväznosti na hodnotenie vývoja ukazovateľov týkajúcich sa odpadového hospodárstva je potrebné zdôrazniť, že SR má mieru recyklácie komunálneho odpadu jednu z najnižších v EÚ a skládkovanie je stále základný spôsob nakladania s komunálnym odpadom. Skládkovanie má pritom okrem negatívnych dopadov na zdravie obyvateľstva a životné prostredie aj ekonomické náklady vo forme zaberania pôdy a straty zdrojov. Približne dve tretiny komunálneho odpadu na Slovensku končí na skládkach. Rast produkcie odpadu má za posledných desať rokov rastúcu tendenciu, napriek tomu SR s približne 310 kg odpadu na osobu patrí k najlepším v EÚ. Výrazne však

zaostávame v kvalite jeho spracovania. Miera recyklácie je podpriemerná a stále pretrváva možnosť nenaplnenia cieľov v oblasti recyklácie odpadov (minimálne 50 % miera) do roku 2020, nakoľko až takmer 70 % odpadov končí na skládkach. V roku 2017 na odpadové hospodárstvo neboli rozpočtované a ani čerpané žiadne prostriedky.

Slabý progres separácie odpadov pretrváva už tretí rok, avšak štatisticky nastal nárast produkovaného komunálneho odpadu v prepočte na 1 obyvateľa. V roku 2017 boli vyhlásené dve výzvy zamerané na odpady v objeme 50 mil. eur. Výzvy boli zamerané na triedený zber komunálnych odpadov, mechanicko-biologickú úpravu zmesového komunálneho odpadu a zhodnocovanie biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov.

Ukazovatele vývoja kvality ovzdušia na Slovensku poukazujú taktiež na jeho nevyhovujúci stav. Koncentrácie látok znečisťujúcich ovzdušie neustále prekračujú limity EÚ: veľmi vysoká koncentrácia oxidu dusičitého v rámci EÚ (údaj za rok 2015 = priemer 5,7), koncentrácia prízemného ozónu je tretia najvyššia v EÚ (údaj za rok 2015 - percentil 93,15 = 60,2) a viac ako 19 µg/m³ častíc PM_{2,5} v ovzduší, čoho dôsledkom je ročne takmer 6 tis. úmrtí kvôli znečisteniu ovzdušia. Od roku 2010 bolo na ochranu ovzdušia vynaložených 293 mil. eur. Doposiaľ boli výdavky orientované na obmedzenie priemyselných emisií, avšak na kvalitu ovzdušia vplyvajú aj iné významné faktory ako napr. doprava, vykurovanie a pod. Najvýznamnejší podiel výdavkov pochádzal zo štrukturálnych fondov 2. programového obdobia (101 mil. eur) vrátane spolufinancovania zo ŠR (16 mil. eur) a z Environmentálneho fondu bola čerpaných 35 mil. eur (podstatná časť z toho bola použitá na zateplovanie).

NKÚ SR v oblasti životného prostredia vykonal kontrolu orientovanú na ochranu medzinárodnej biosférickej rezervácie Východné Karpaty, ktorej súčasťou je Národný park Poloniny vrátane Karpatských bukových pralesov zapísaných v zozname prírodného dedičstva UNESCO. Bolo poukázané, že za súčasných podmienok je starostlivosť o toto územie dlhodobou neudržateľná, pričom môže byť ohrozené dodržiavanie pravidiel zápisu Národného parku Poloniny v zozname UNESCO. NKÚ SR zistil nedostatky pri vyhlasovaní chránených území, ako aj v oblasti ich členenia, neaktuálnosť strategických programových dokumentov v oblasti ochrany prírody a krajiny, ktoré sa nezaobierajú problematikou biosférických rezervácií a opatreniami na zabezpečenie ich fungovania.

V priebehu roka 2017 boli schválené nové chránené vtáčie územia a MŽP SR dopracovalo a odsúhlasilo 5 programov starostlivosti/programov zachrany o chránené druhy živočíchov. Vláda SR prijala opatrenia na zlepšenie ochrany lokality svetového dedičstva UNESCO Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy. Taktiež bola prehodnotená a dobudovaná sústava chránených území, ktorej v roku 2017 predchádzalo doplnenie 169 nových lokalít.

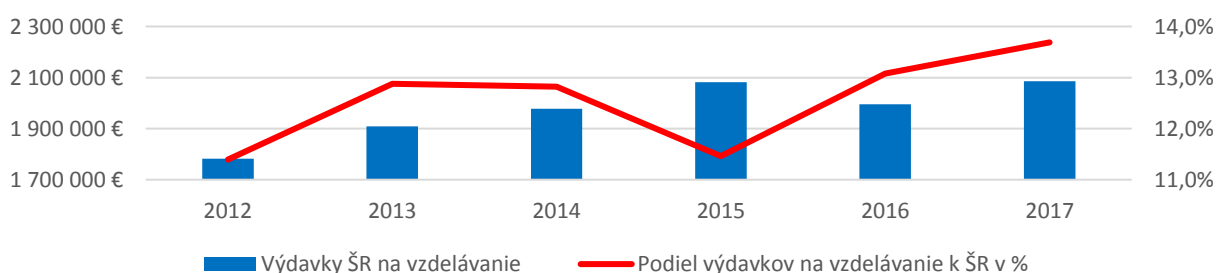
Na ochranu prírody a krajiny bol v roku 2017 schválený rozpočet vo výške 15 182 tis. eur. Skutočné výdavky dosiahli sumu 9 336 tis. eur.

4.5 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Rozvoj školstva prostredníctvom zvýšenia verejných zdrojov na výchovu a vzdelávanie a uskutočnenia zásadných vnútorných a vonkajších systémových zmien bol v Programovom vyhlásení vlády SR zaradený k najvyšším prioritám.

V roku 2017 sa výdavky štátneho rozpočtu na vzdelávanie podľa funkčnej klasifikácie medziročne zvýšili o 89 709 tis. eur na úroveň 2 085 402 tis. eur. Mierny nárast bol aj podiel výdavkov na vzdelávanie k výdavkom celého štátneho rozpočtu. Oblasť vzdelávania je financovaná najmä prostredníctvom kapitoly MV SR a kapitoly MŠVVŠ SR. Výdavky rezortu školstva na vzdelávanie boli v roku 2017 na úrovni 848 511 tis. eur a medziročne sa zvýšili o 15 884 tis. eur, najmä normatívne a nenormatívne výdavky, ktoré kapitola poskytuje pre všetky samosprávne kraje na financovanie kompetencií preneseného výkonu štátnej správy.

Výdavky štátneho rozpočtu na vzdelávanie podľa funkčnej klasifikácie za roky 2012 – 2017 (v tis. eur)

Zdroj: Návrh štátneho záverečného účtu SR za rok 2017

Systémové zmeny v regionálnom a vysokoškolskom vzdelávaní by sa mali začať uskutočňovať implementáciou **Národného programu výchovy a vzdelávania**. Napriek plánu, finálnu verziu dokumentu s akčnými plánmi MŠVVŠ SR nestihlo predstaviť do konca roka 2017.

Jedným zo základných pilierov zlepšovania úrovne školstva je kvalitný a aktuálny učebný materiál pre základné a stredné školy. MŠVVŠ SR si stanovilo pre rok 2017 plán zabezpečiť **nákup 50 nových titulov učebníc** pre všetky druhy a typy základných a stredných škôl. V skutočnosti sa nepodarilo nakúpiť ani jeden nový titul a rezort školstva iba aktualizoval existujúce učebnice v počte 14 titulov¹. Spolu od roku 2014 malo byť podľa plánov zakúpených už 200 nových titulov učebníc, doposiaľ sa zakúpilo len 28. Zo schváleného rozpočtu 2 700 tis. eur, ktorý bol určený na tento účel, bolo v roku 2017 skutočne vyčerpaných 69 tis. eur.

Dlhodobo kritizovanou oblasťou, nielen zo strany Európskej komisie, sú priepastné **regionálne rozdiely v slovenskom školskom systéme**. Obzvlášť deti z MRK dosahujú nelichotivé štatistiky a to nielen vo výsledkoch testovania vedomostnej úrovne žiakov, ale aj v predčasnom ukončení školskej dochádzky, príp. participácie na predškolskom vzdelávaní. Výsledky rómskych žiakov v celoslovenskom testovaní žiakov základných škôl z roku 2016 (testovanie prebieha v 5. a 9. ročníku) dosahujú iba zhruba polovičnú úspešnosť oproti majorite (30 % z plného počtu bodov).² NKÚ SR poukazuje na skutočnosť, že od roku 2009 bolo práve na zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov MRK použitých viac ako 58 mil. eur z 2. programového obdobia v rámci OP Vzdelávanie – prioritnej osi 3 (podpora vzdelávania osôb s osobitnými vzdelávacími potrebami).

Z aktuálneho programového obdobia financuje MŠVVŠ SR prostredníctvom OP Vzdelávanie viacero projektov zameraných na podporu modelu inkluzívneho vzdelávania aj pre deti z MRK. V roku 2017 bol na tomto operačnom programe schválený rozpočet 47 179 tis. eur, v skutočnosti sa vyčerpalo iba 11 323 tis. eur. Účinnosť, adresnosť a kvalita týchto projektov by mali priniesť pozitívne efekty inkluzívneho vzdelávania v zlepšovaní prístupu k vzdelaniu, jeho prepojeniu s potrebami trhu práce a tým vytvárať predpoklady k znižovaniu najmä nezamestnanosti, ktorá je vážnym problémom SR.

V roku 2017 naďalej pretrvával veľmi nízky záujem študentov, stredných škôl a zamestnávateľov o vstup do **systému duálneho vzdelávania**. Ten je na Slovensku implementovaný aj prostredníctvom národného projektu hradeného zo zdrojov EÚ, na ktorý bola alokovaná suma 33 626 tis. eur. Vzhľadom k tomu, že v súčasnosti je do duálneho vzdelávania zapojených len približne 2 700 študentov a cieľom do roku 2020 je zapojenie 12 000 študentov, NKÚ SR upozorňuje na riziko nedodržania stanoveného cieľa a následnej nutnosti vrátiť finančné prostriedky EÚ.

Potrebné zmeny vo vysokom školstve sa očakávali od prijatia **reformy akreditačnej komisie a procesu akreditácie**, ktorá by zabezpečila ich súlad s európskymi štandardmi zabezpečovania kvality vysokoškolského vzdelávania. V priebehu roka 2017 ministerstvo predstavilo nové znenia zákonov upravujúcich túto oblasť, avšak legislatívny proces bol aj v dôsledku zásadných pripomienok zo strany vysokých škôl prerušený.

V oblasti vysokého školstva NKÚ SR zrealizoval kontrolnú akciu zameranú na preverenie hospodárenia a stavu majetku najvýznamnejších verejných vysokých škôl na Slovensku. Pozitívnym zistením je, že žiadna z 11 kontrolovaných vysokých škôl nie je dlhodobo v strate. Negatívom je však ich hlboká podfinancovanosť, najmä v oblasti investičných potrieb. Z výšky finančných prostriedkov, ktoré vysoké školy v rokoch 2012 – 2016 žiadali na investície do školského majetku, bolo ministerstvom školstva poskytnutých len približne 22 %. Na obnovu a rekonštrukciu ubytovacích zariadení bolo v tomto období poskytnutých ešte menej požadovaných zdrojov, a to len necelých 8 %.

V tejto súvislosti NKÚ SR upozornil na riziko, že nedostatočné financovanie investičnej oblasti môže z dlhodobého hľadiska brzdiť rastový potenciál verejných vysokých škôl na Slovensku a spôsobovať nezájum študentov získavať vzdelanie na slovenských vysokých školách. V rokoch 2012 – 2016 poklesol počet študentov študujúcich na kontrolovaných vysokých školách o takmer 21 %, pričom tento pokles nesúvisel len s demografickým vývojom, ale aj s masívnym odchodom študentov do zahraničia, najmä do Českej republiky.

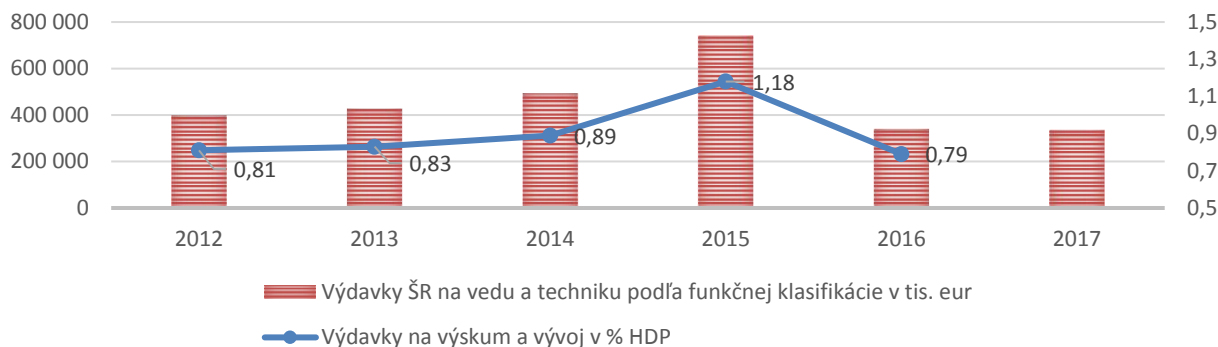
Strategickým dokumentom SR pre politiku výskumu, vývoja a inovácií je **Stratégia výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu SR (RIS3 SK)** z roku 2013. K tomuto dokumentu prijala Rada vlády SR pre vedu, techniku a inovácie v polovici roka 2017 druhý implementačný plán pre roky 2017 – 2019, ktorý obsahuje časový harmonogram pre jednotlivé opatrenia a mechanizmy monitorovania implementácie.

¹ V roku 2017 MŠVVŠ SR iba vyhlásilo a realizovalo verejné obstarávanie na nákup nových titulov, dodanie sa plánuje na rok 2018.

² MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. (2018) Národný program reforiem Slovenskej republiky 2018. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=5197>

Zdlhavý proces prijímania zmien v oblasti výskumu a inovácií možno ilustrovať dlhodobou plánovanou transformáciou SAV na verejné výskumné inštitúcie. Zákon, ktorým sa táto zmena mala inicializovať, bol pripravovaný od konca roka 2014, avšak schválený až v roku 2017. Nová právna úprava by mala SAV otvoriť nové možnosti pre výskum a vývoj a priniesť viacdrožové financovanie a efektívnejšiu spoluprácu s podnikateľským sektorom.

Porovnanie výdavkov v oblasti vedy od roku 2012

Zdroj: NPR 2018, Návrh štátneho záverečného účtu MŠVVaŠ SR za roky 2012 - 2017

Ak chce dosiahnuť SR svoj cieľ stanovený v stratégii Európa 2020 v oblasti vedy a výskumu (výdavky na úrovni 1,2 % HDP), mali by výdavky do tejto oblasti kontinuálne rásť. Po roku 2015, kedy výdavky jednorazovo narástli z dôvodu nutnosti dočerpania prostriedkov z 2. programového obdobia, v roku 2016 výrazne poklesli. Aj v roku 2017 výdavky podľa funkčnej klasifikácie medziročne poklesli o 5 703 tis. eur.

Na financovaní oblasti výskumu a vývoja na Slovensku sa významne podieľajú Európske štrukturálne a investičné fondy. NKÚ SR v roku 2017 preveril transparentnosť procesov výziev a vyzvaní programového obdobia 2014 – 2020 aj v rámci OP Výskum a inovácie. Výkon procesov zabezpečuje pre OP Výskumná agentúra, kde boli zistené závažné nedostatky s výrazným dopadom na celkové výrazne negatívne vnímanie riadenia financovania vedy a výskumu v OP výskum a inovácie v gescii MŠVVŠ SR.

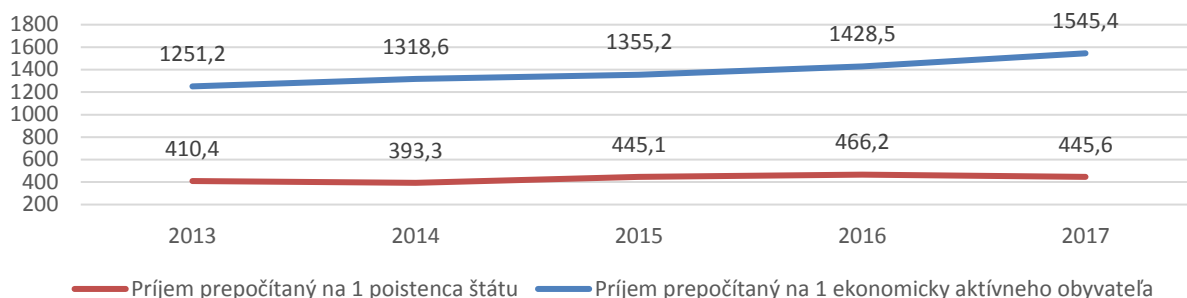
4.6 Ministerstvo zdravotníctva SR

Zdravotníctvo predstavuje jednu z najväčších výdavkových položiek. Podľa programového vyhlásenia vlády SR na roky 2016 – 2020 základnými programovými cieľmi v oblasti zdravotníctva sú: pacient na prvom mieste, transparentnosť, efektívnosť a účelnosť, dôstojnosť povolania, rozvoj, obnova a modernizácia. V súvislosti so starnutím populácie sa očakáva ďalší nárast výdavkov, preto je dôležité ich efektívne vynakladanie. Slovensko dáva na zdravotníctvo i naďalej vyšší podiel HDP ako priemer krajín V3, vo výsledkoch však výrazne zaostáva. Výdavky verejného zdravotného poistenia v roku 2017 dosiahli úroveň 4 577 518 tis. eur. Výdavky boli rozpočtované vo výške 4 461 557 tis. eur, čo predstavovalo plnenie rozpočtu na 102,60 %.

Najefektívnejším riešením ako dosiahnuť dobrý zdravotný stav obyvateľstva je prevencia. MZ SR v rámci svojho programového rozpočtu realizuje osvetu na podprograme „Národný program podpory zdravia“, ktorého cieľom je zvýšenie povedomia obyvateľstva o zdravom životnom štýle a jeho rozšírenie v bežnom živote obyvateľstva. **V roku 2017 predstavoval schválený rozpočet na tomto podprograme 916 tis. eur, v skutočnosti sa vyčerpala ani nie polovica týchto prostriedkov (427 tis. eur), pričom projekty boli zamerané iba na vybrané skupiny obyvateľov (seniori, obyvatelia z MRK, diabetici).**

Z pohľadu príjmov sa na verejnom zdravotnom poistení podieľali **ekonomicky aktívni poistenci sumou 3 367 779 tis. eur (nárast oproti návrhu rozpočtu o 108 121 tis. eur) a štát, ktorý platí poistné za zákonom určené skupiny osôb, sumou 1 300 135 tis. eur (vrátane ročného zúčtovania; nárast oproti návrhu rozpočtu o 73 837 tis. eur).** Napriek nárastu sumy poistného za poistencov štátu oproti návrhu rozpočtu, došlo v medziročnom vyjadrení k poklesu o 91 965 tis. eur. Príčinou bol najmä úbytok poistencov zo systému (predovšetkým z dôvodu zamestnania sa a prechodu do skupiny ekonomicky aktívnych osôb). NKÚ SR poukazuje, že pokles poistného plateného štátom (pokles o 7 %) bol výraznejší ako úbytok poistencov štátu (pokles o 2 %). Po prepočítaní na jednu osobu, predstavoval medziročný pokles viac ako 20 eur, čo znamená, že štát v roku 2017 zaplatil za jedného poistenca 445,6 eur. Pri ekonomicky aktívnych obyvateľoch došlo medziročne naopak k nárastu, a v priemere jeden obyvateľ zaplatil v roku 2017 do verejného zdravotného poistenia 1 545,4 eur.

Vývoj príjmov verejného zdravotného poistenia prepočítaného na 1 osobu od roku 2013 (v eur)

Zdroj: Návrh ZÚ MZ SR za roky 2013 – 2017, ŠÚ SR, vlastné výpočty

Cieľom Revízie výdavkov na zdravotníctvo je zlepšiť dosahované výsledky, posilniť fiškálnu udržateľnosť a efektívnosť výdavkov. Revízia identifikovala úsporné opatrenia znižujúce výdavky verejného zdravotného poistenia ako aj nemocníc v roku 2017 o 174 mil. eur.

Podľa súhrnnej implementačnej správy za rok 2017 realizovalo MZ SR v prvom roku implementácie 42 opatrení, plnilo a čiastočne plnilo všetky opatrenia na 55 %. Dosiahlo úsporu vo výške 79,8 mil. eur, čo predstavuje 45 % plnenie stanoveného cieľa 174 mil. eur pre rok 2017. Najvýraznejšie úspory boli realizované v nadspotrebe liekov (22,2 mil. eur), referencovaním špeciálneho zdravotníckeho materiálu (13,2 mil. eur) a v oblasti obstarávania zdravotníckej techniky (15,6 mil. eur).

Vývoj dlhu v roku 2017 bol sledovaný v zdravotníckych zariadeniach v súlade so zoznamom subjektov verejnej správy v 5 kategóriách subjektov:

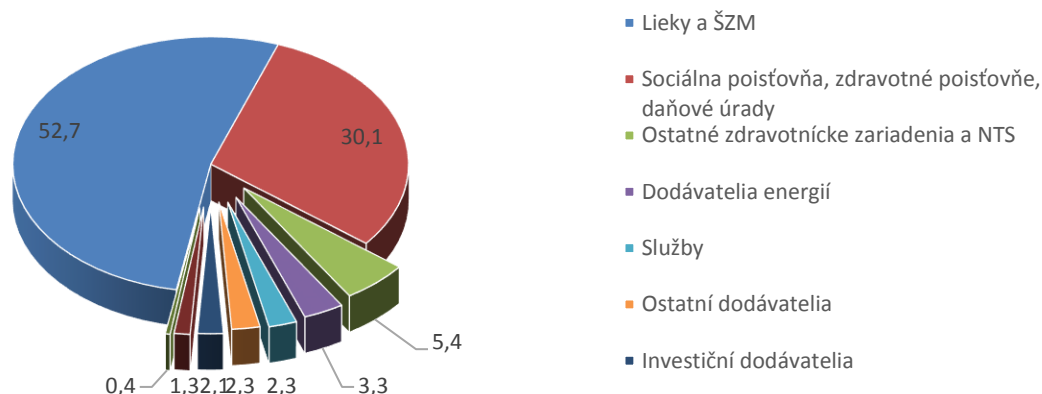
Prehľad vývoja záväzkov spolu na úrovni istiny v rezorte zdravotníctva:

Kategórie subjektov (v mil. eur)	2013	2014	2015	2016	2017
Príspevkové organizácie v pôsobnosti MZ SR (vrátane univerzitných a fakultných nemocníc)	403,54	473,69	589,94	702,13	833,69
Zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MV SR, MO SR a MS SR	28,34	34,00	31,84	39,91	39,72
Zariadenia delimitované na obce, VÚC a transformované na neziskové organizácie	162,81	137,30	145,14	125,78	131,24
Zariadenia transformované na akciové spoločnosti	65,46	63,58	61,50	57,47	60,08
Zdravotné poisťovne	593,61	533,76	549,40	457,10	399,00
Záväzky na úrovni istiny spolu	1 253,76	1 242,33	1 377,82	1 382,39	1 463,73

Zdroj: MZ SR

Celkový stav záväzkov spolu na úrovni istiny kumulatívne za sledované kategórie zdravotníckych zariadení a zdravotných poisťovní bol k 31.12.2017 vo výške 1,46 mld. eur a medziročne sa zvýšil o 81,34 mil. eur. Najvyšší rast záväzkov zaznamenali zdravotnícke zariadenia v pôsobnosti MZ SR (131,56 mil. eur). Tieto zariadenia zaznamenali aj najvyšší medziročný rast záväzkov po lehote splatnosti (132,08 mil. eur) na úroveň 679,24 mil. eur k 31.12.2017.

Štruktúra záväzkov po lehote splatnosti v zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti MZ SR v roku 2017 (v %)

Zdroj: MZ SR

K významným faktorom zadlžovania zdravotníckych zariadení podľa zistení NKÚ SR patria:

- nedostatky v systéme cenotvorby zdravotných výkonov a v definovaní oprávnených nákladov na jednotlivé výkony,
- nie celá poskytnutá zdravotná starostlivosť bola poisťovňou uznaná a ani uznaná nebola vždy uhradená v plnej výške,
- neefektívnosť v prevádzke; Slovensko dlhodobo málo využíva lôžka; priemerná obsadenosť lôžok dosahuje dlhodobo úroveň pod 70 %, napríklad v Nemecku sa tento ukazovateľ blíži k 80 %,
- vysoký podiel a nárast osobných nákladov v pomere k výnosom a významný podiel nákladov na lieky a zdravotnícky materiál na celkových nákladoch zdravotníckych zariadení,
- odštatnenie ziskových pracovísk a činností zdravotníckych zariadení bez dôslednej analýzy.

V rokoch 2016 a 2017 vykonal NKÚ SR v troch etapách kontrolu 38 vybraných zdravotníckych zariadení, ktorá bola zameraná na hospodárenie a nakladanie s majetkom týchto zariadení.

Z kontrol NKÚ SR vo vybraných zdravotníckych zariadeniach vyplýva, že okrem netransparentných obstarávaní a neefektívnosti v hospodárení nemocníc je rizikom aj nedofinancovanie zdravotnej starostlivosti. Zdravotné poisťovne nezaplatia nemocniciam toľko, koľko by za realizovanú zdravotnú starostlivosť pre svojich pacientov mali. Rozsah a podmienky zazmluvnenej zdravotnej starostlivosti sa menia v čase, absentujú jasné pravidlá stanovovania cien, čo spôsobuje, že ceny za niektoré výkony nepokrývajú všetky náklady spojené s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a ceny za iné výkony prinášajú nepríjemný zisk.

Kontrola NKÚ SR ďalej preukázala, že sa nedostatočne plnia ciele programového vyhlásenia vlády SR v oblasti elektronizácie zdravotníctva, zavedenia DRG, bez ktorých nie je možné zvýšiť efektívnosť a kvalitu zdravotníckych služieb v SR.

V nadväznosti na túto kontrolu NKÚ SR vykonal v 2. polroku 2017 štvrtú, záverečnú etapu kontroly na MZ SR a v zdravotných poisťovniach. Kontrola bola zameraná na zistenie, aké opatrenia na zlepšenie ekonomickej situácie prijíma ministerstvo od ukončenia prvej etapy kontroly v roku 2016.

Schválený rozpočet počítal s kapitálovými výdavkami vo výške 70 736 tis. eur. Tie boli rozpočtované na prvku Ostatná technika zdravotníckych zariadení a boli určené najmä na obnovu technického vybavenia nemocníc. V skutočnosti sa na tomto prvku vyčerpalo iba 7 528 tis. eur. MZ SR v priebehu roka 2017 upravilo rozpočet o kapitálové výdavky vo výške 3 609 tis. eur na prvku Stavby zdravotníckych zariadení (v schválenom rozpočte neboli alokované žiadne výdavky). V skutočnosti sa celá táto suma aj vyčerpala. Ide o kapitálové výdavky určené na financovanie stavieb zdravotníckych zariadení zo štátneho rozpočtu. Podľa NKÚ SR použité výdavky v oboch prípadoch nereflektovali potrebnú výšku výdavkov na modernizáciu zdravotníckych pracovísk a ich technického zázemia v roku 2017. Nízkym čerpaním týchto výdavkov zároveň dochádza k veľmi obmedzenému zníženiu modernizačného dlhu.

Plná funkcionálna projekta e-zdravie patrí medzi najdôležitejšie ciele z pohľadu rastu kvality v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a fungovania systému. Celkové náklady na elektronizáciu slovenského zdravotníctva podľa Národného centra zdravotníckych informácií dosiahli **k 31.12.2017 úroveň 87,8 mil. eur**. Termín ostrého spustenia elektronických služieb do praxe sa viackrát posúval. Pilotne sa elektronizáciu podarilo spustiť v roku 2015 a naostro od 1.1.2018 s obmedzenými funkcionalitami.

V priebehu roka 2017 dochádzalo k postupnému pripájaniu lekárov do prostredia e-zdravie. Boli distribuované elektronické preukazy zdravotného poistenia (ePZP), ktoré umožňujú prístup do systému. Prijala sa legislatíva, ktorá zjednodušuje používanie Pacientskeho sumáru. Prebiehal postupný proces čistenia dát, aby Pacientsky sumár obsahoval všetky život zachraňujúce dáta potrebné pre poskytnutie kvalitnej zdravotnej starostlivosti.

Podľa súhrnnej implementačnej správy za rok 2017, na základe podkladov od Národného centra zdravotníckych informácií, k 1.1.2018 bolo do systému e-zdravie aktívne pripojených 1 510 poskytovateľov zdravotnej starostlivosti. K uvedenému dátumu neboli zatiaľ do e-zdravia integrovaní poskytovatelia záchranných zdravotných služieb.

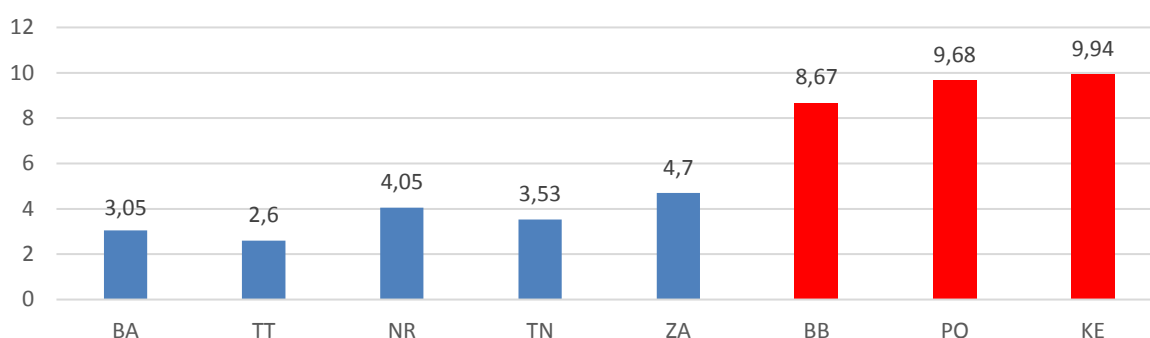
4.7 Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Podmienky sa na trhu práce v roku 2017 neustále zlepšovali vďaka výraznej tvorbe pracovných miest, čo viedlo k zníženiu nezamestnanosti a k zvyšovaniu zamestnanosti. Počas roka sa vytvorilo 51 tis. pracovných miest a miera nezamestnanosti poklesla na najnižšiu úroveň od roku 1993, stále však zostáva za priemerom krajín V3. Podľa údajov Eurostatu miera nezamestnanosti klesá od roku 2013 a v roku 2017 sa dostala na hranicu 8,1 % (priemer EÚ je 7,6 %). Súbežne s poklesom miery nezamestnanosti klesala aj miera dlhodobej nezamestnanosti.

Aj napriek týmto zlepšeniam stále pretrvávala dlhodobá nezamestnanosť, charakterizovaná regionálnymi rozdielmi na trhu práce a nízkou mobilitou pracovnej sily. Vláda sa v programovom vyhlásení zaviazala prijať opatrenia na riešenie dlhodobej nezamestnanosti s dôrazom na individuálny prístup. Jedným z týchto opatrení je akčný plán na integráciu dlhodobo nezamestnaných, podporený z ESF. Aj keď sa opatrenia zavádzajú veľmi pomaly, miera dlhodobej nezamestnanosti v SR (5,1 %) podľa údajov Eurostatu postupne klesá a v súčasnosti je o 1,7 p. b. nad priemerom EÚ (3,4 %). Slovensko však dlhodobo patrí medzi krajiny EÚ s najvyšším podielom dlhodobo nezamestnaných na celkovom počte nezamestnaných (62,4 % v roku 2017), v rámci EÚ vyšší podiel dlhodobo nezamestnaných má len Grécko.

V politike odstraňovania rozdielov medzi regiónmi bol prijatý zákon na znižovanie regionálnych rozdielov. Vláda SR schválila akčné plány pre najmenej rozvinuté okresy (k 31.12. 2017 sa počet okresov zvýšil na 16), zaviedli sa miernejšie podmienky pre čerpanie investičnej pomoci v najmenej rozvinutých okresoch³. Rozdiely na trhu práce medzi regiónmi sa však stále viac prehľbujú a doteraz sa ich nepodarilo zastaviť. Rozdiely medzi krajinami s najnižšou a najvyššou mierou nezamestnanosti boli v roku 2017 viac ako 3,5 násobné.

Výška miery evidovanej nezamestnanosti v jednotlivých krajinách v roku 2017 (v %)

Zdroj: UPSVR SR

V rámci programového rozpočtovania financuje MPSVR SR politiku zamestnanosti primárne prostredníctvom dvoch podprogramov. Prvým je Aktívna politika trhu práce a zvýšenie zamestnanosti, pričom výdavky pochádzajú zo štátneho rozpočtu. V roku 2017 bolo na tomto podprograme schválených 51 682 tis. eur, skutočne sa vyčerpalo 44 521 tis. eur. Druhým podprogramom je OP Ľudské zdroje financovaný zo zdrojov EÚ (vrátane spolufinancovania). V roku 2017 bolo schválených 230 295 tis. eur a skutočne sa vyčerpalo 196 947 tis. eur. V roku 2017 z prostriedkov EÚ bolo financovanie politiky zamestnanosti takmer štvornásobne vyššie ako zo štátneho rozpočtu.

Najvýznamnejšiu skupinu nezamestnaných (predovšetkým dlhodobo nezamestnaných) a zároveň aj potenciálny zdroj pracovnej sily, často však s nízkou, prípadne žiadnou kvalifikáciou, predstavuje skupina obyvateľov z MRK. „Miera nezamestnanosti Rómov v koncentrovaných osídleniach dosahuje 54 % ku koncu roka 2016“.⁴ Zamestnávaniu Rómov na trhu práce bránia prekážky ako nedostatočné vzdelanie, predsudky, kultúrne rozdiely, zlé sociálne pomery a pod. V rámci boja proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu si špecifickú pozornosť vyžaduje práve integrácia Rómov. Riešenie tejto problematiky realizuje MV SR prostredníctvom financovania z fondov EÚ - OP Ľudské zdroje 2016 - 2020 – prioritná os 5 (Integrácia MRK) a 6 (Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK). Na oboch prioritných osiach bolo z celkovej alokácie 434 713 tis. eur vyčerpaných k 31.12.2017 iba 4 941 tis. eur.⁵

NKÚ SR v roku 2017 v rámci kontrolnej akcie Účinnosť zavedenia REPASu pri uplatňovaní uchádzačov o zamestnanie, zistil:

- nedostatočné reagovanie projektu REPAS na požiadavky na danom trhu práce v regióne (požiadavky uchádzačov o zamestnanie vrátane znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie na rekvalifikáciu takmer vôbec nekorešpondovali s dopytom na trhu práce, z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie, ktorí absolvovali REPAS, sa do 6 mesiacov od skončenia rekvalifikácie zamestnalo 48 %, viac ako polovica z nich sa na trhu práce neuplatnila),

³ Na regionálny príspevok bolo v rámci kapitoly ÚV SR v roku 2017 vyčerpaných 2 316 tis. eur.

⁴ MINISTERSTVO FINANCIÍ SR. (2018) Národný program reforiem Slovenskej republiky 2018. Dostupné na: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=5197>

⁵ Finančné prostriedky boli použité predovšetkým na národné projekty ako je Terénna sociálna práca a terénna práca v obciach s prítomnosťou MRK, Komunitné centrá v mestách a obciach s prítomnosťou MRK – I. fáza, Podpora vysporiadania pozemkov v MRK a pod.

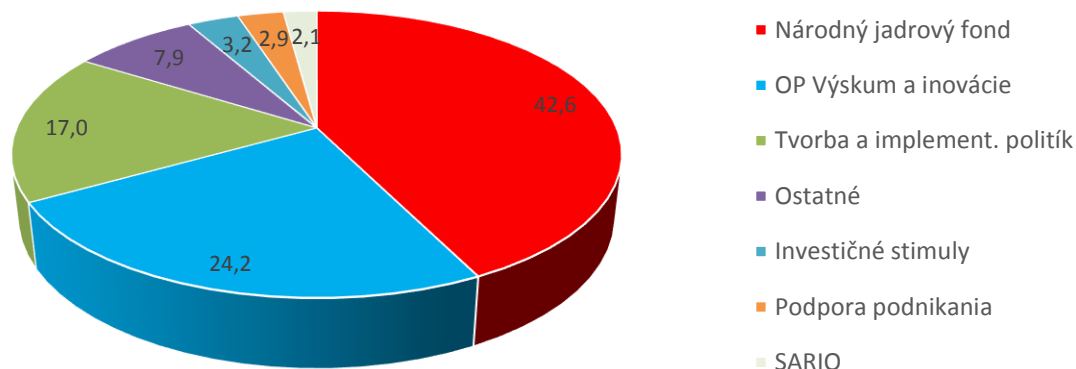
- ÚPSVR vyhodnocoval projekt REPAS ako jeden z nástrojov aktívnej politiky trhu práce z pohľadu hospodárnosti, nie však efektívnosti a účinnosti.

Miera rizika chudoby alebo sociálneho vylúčenia v roku 2017 dosiahla 18,1 %, čo je pod priemerom EÚ (23,5 %). SR sa tým výrazne približuje k cieľu, ktorý si stanovila v rámci stratégie Európa 2020 „Znížiť podiel populácie ohrozenej chudobou a sociálnym vylúčením na 17,2 % do roku 2020“. Obavy skôr vyvoláva miera závažnej materiálnej deprivácie (2016: 8,2 %), ktorá je nad priemerom EÚ (2016: 7,5 %). V rámci podprogramu Pomoc v hmotnej núdzi bolo v roku 2017 vyplatených o 49 018 tis. eur menej ako bol schválený rozpočet. Tento pokles bol zapríčinený predovšetkým nižším poskytnutím dávok v hmotnej núdzi ako sa predpokladalo a to z dôvodu nižšieho počtu poberateľov (medziročný pokles o 17 863 poberateľov, spôsobený najmä odchodom zo systému z dôvodu začatia vykonávania pracovnej činnosti).

4.8 Ministerstvo hospodárstva SR

Výdavky kapitoly medziročne klesli o 265 226 tis. eur. Pokles bol zapríčinený znížením čerpania v oblasti bežných transferov a kapitálových transferov. Bežné transfery klesli o 69 547 tis. eur. Zníženie kapitálových výdavkov sa prejavilo v poklese čerpania kapitálových transferov o 197 897 tis. eur. Plánovaný rozpočet nebol naplnený, skutočné príjmy dosiahli úroveň 130 719 tis. eur. Hlavnou príčinou je nízke čerpanie prostriedkov z európskych fondov, položka granty a transfery poklesla o 119 729 tis. eur. Následne došlo k úprave 96 rozpočtovými opatreniami, pričom rozhodujúci vplyv malo viazanie rozpočtových prostriedkov vo výške 1 007 554 tis. eur.

Výdavky kapitoly na programy v roku 2017 (v %)

Zdroj: ŠZU SR

Podľa programovej štruktúry kapitola vyčerpala prostriedky vo svojom hlavnom programe **Rozvoj priemyslu a podpora podnikania** v objeme 81 227 tis. eur, čo predstavovalo pokles oproti plánovanému rozpočtu o 36 116 tis. eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo tak k výraznému poklesu o 276 840 tis. eur, t. j. o 77,4 %. Dôvodom je, že sa nerealizoval príspevok pre domácnosti za spotrebu plynu a k poklesu došlo aj v programe Implementácia opatrení strategického výskumu a inovácií pre inteligentnú špecializáciu v SR.

NKÚ SR upozorňuje na prvky programovej štruktúry, v ktorých neboli vyčlenené finančné prostriedky:

- poradenstvo a vzdelávanie pre MSP,
- podpora MSP prostredníctvom siete inkubátorov a metódy Research based spin off,
- podpora vzdelávania a poradenstva pre vybrané skupiny záujemcov o podnikanie,
- www stránka pre MSP,
- národný program zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky,
- posilnenie úverovej kapacity Mikropôžičkového programu,
- pomoc MSP na trhu EÚ.

K zníženiu finančných prostriedkov o 1 460 tis. eur prišlo na prvku „Podpora startupov“, čo môže obmedziť záujemcov o podnikanie z radov mladých ľudí a absolventov škôl. K zníženiu rozpočtu o 878 tis. eur prišlo aj na prvku „Inovácie“. Podľa Správy o krajine – Slovensko 2018 údaje z európskeho prehľadu výsledkov inovácie z roku 2017 ukazujú, že percentuálny podiel MSP, ktoré interne inovujú, bol v roku 2016 na Slovensku oveľa nižší (13,9 %) než v EÚ (28,8 %).

Podľa Správy o stave podnikateľského prostredia v SR v podnikateľskom prostredí SR zo strany podnikateľov pokračuje negatívne hodnotené fungovanie štátu vo vzťahu k legislatívnemu prostrediu. Z viacerých prieskumov, ako aj zo Správy o krajine – Slovensko 2018 vyplynulo, že problémom je korupcia, zložité administratívne postupy, nestabilita legislatívneho prostredia, často meniace sa podmienky podnikania a podpory podnikania, byrokracia, nedostatočná kvalita regulačných orgánov a obavy z neúčinnosti justičného systému.

Hodnotenie Svetovej banky „Doing Business“ skúma regulačné prostredie ovplyvňujúce podnikanie v 190 krajinách. Vzhľadom na to, že Svetová banka hodnotí iba vybrané indikátory, rebríček komplexne nevystihuje celkovú kvalitu podnikateľského prostredia

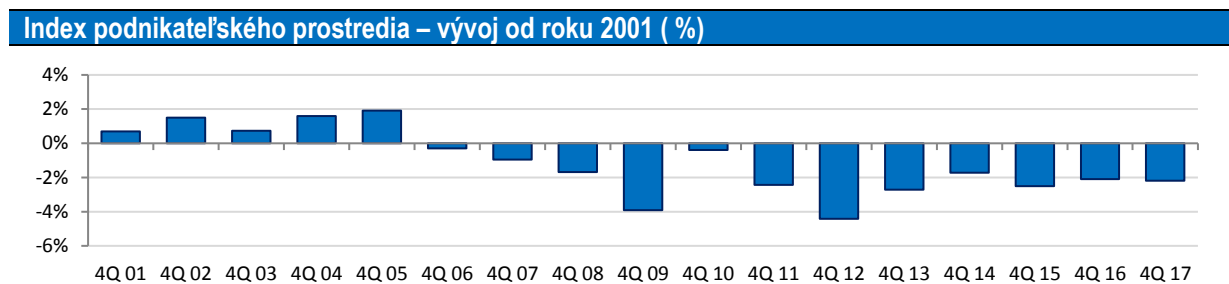
Umiestnenie SR v hodnotení jednotlivých indikátorov a v celkovom hodnotení Doing Business v rokoch 2014 – 2018:

Indikátor	Rok hodnotenia a pozícia v rebríčku					
	2018	Zmena	2017	2016	2015	2014
Začatie podnikania	83	↓ 15	68	64	71	108
Získavanie stavebných povolení	91	↑ 12	103	102	78	53
Pristup k elektrickej energii	57	↓ 4	53	47	46	65
Registrácia majetku	7	-	7	5	5	11
Získanie úveru	55	↓ 11	44	42	36	42
Ochrana minoritných investorov	89	↓ 2	87	85	87	115
Daňové povinnosti firiem	49	↑ 7	56	58	109	102
Cezhraničné obchodovanie	1	-	1	1	63	65
Vymáhateľnosť zmlúv	84	↓ 2	82	81	1	108
Riešenie platobnej neschopnosti	42	↓ 7	35	34	33	38
Celkové umiestnenie SR	39	↓ 6	33	30	29	49

Zdroj: Svetová banka

SR sa umiestnila v hodnotení Doing Business 2018 na 39. mieste a v porovnaní s rokom 2017 klesla o 6 pozícií. SR v rámci regiónu V4 opäť obsadila tretie miesto za Poľskom a ČR. Hlavným dôvodom bolo neuznanie reforiem a zmien podmienok podnikania na Slovensku zo strany Svetovej banky, ktoré by s vysokou pravdepodobnosťou viedli k zlepšeniu postavenia SR v hodnotení; nedostatočná informovanosť podnikateľov o možnostiach, ktoré im slovenský právny poriadok a verejné inštitúcie poskytujú; zlepšenie podmienok podnikania v iných krajinách.

Podľa pravidelného prieskumu Podnikateľskej aliancie Slovenska sa podnikateľské prostredie v štvrtom kvartáli 2017 oproti predchádzajúcemu kvartálu zhoršilo. Index podnikateľského prostredia, ktorý vzniká na základe hodnotenia podnikateľov dosiahol úroveň 47,5 bodu a oproti predchádzajúcemu hodnoteniu klesol o 2,20 %.

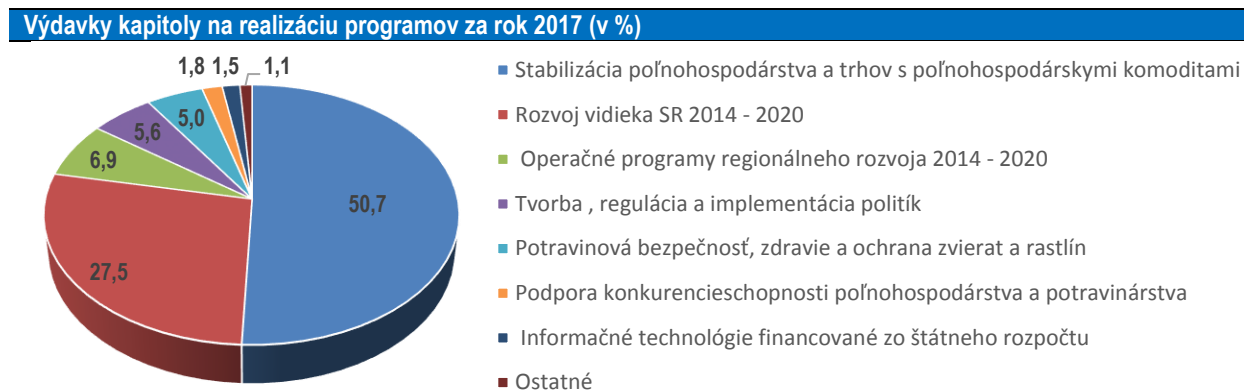
Zdroj: Podnikateľská aliancia Slovenska

Najväčší prepad oproti predchádzajúcemu prieskumu zaznamenal indikátor „Zrozumiteľnosť, použiteľnosť a stálosť právnych predpisov, ktorého pokles bol najvýraznejší od 2. polovice roka 2016 (5,40 %). Celkovo podnikateľské prostredie najviac trpí nedostatok pracovných síl. Tento indikátor sa oproti predchádzajúcim prieskumom stále zhoršuje.

4.9 Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR

V programe **Stabilizácia poľnohospodárstva a trhov s poľnohospodárskymi komoditami** (financované prostredníctvom EPZF) došlo k čerpaniu v objeme 427 748 tis. eur, čo je o 51 520 tis. eur menej oproti plánovanému rozpočtu, v porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k nárastu o 8 305 tis. eur. **Priame platby** boli čerpané v objeme 410 428 tis. eur, v tom prostriedky EÚ vo výške 402 094 tis. eur a prostriedky na spolufinancovanie zo ŠR v sume

8 333 tis. eur. Najvýznamnejšie boli jednotná platba na plochu (SAPS) v objeme 222 842 tis. eur a platba na poľnohospodárske postupy prospešné pre klímu a životné prostredie v objeme 119 477 tis. eur. **Trhovo orientované výdavky boli v skutočnosti čerpané vo výške 17 335 tis. eur**, z toho z prostriedkov EÚ v sume 12 144 tis. eur a spolufinancovanie zo ŠR bolo vo výške 5 190 tis. eur. Bol podporený hlavne vinohradnícky sektor v objeme 4 365 tis. eur a sektor ovocia a zeleniny vo výške 5 101 tis. eur.

Zdroj: ZÚ MPRV SR

Vo svojom nosnom programe **Rozvoj vidieka SR 2014-2020** boli vyčerpané prostriedky len v objeme 231 952 tis. eur, čo predstavuje pokles oproti plánovanému rozpočtu o 250 622 tis. eur. Medziročne došlo k nárastu o 68 796 tis. eur, t. j. o 42,1 %. Celková alokovaná suma prostriedkov určených na celé obdobie po prvej a druhej modifikácii programu predstavuje 2 099 199 tis. eur. Čerpanie dosiahlo k 31.12.2017 pri prostriedkoch EPFRV kumulatívne od začiatku programového obdobia výšku 390 773 tis. eur, čo predstavuje 25 % záväzku celého programového obdobia 2014 - 2020.

Na **regionálny rozvoj**, ktorý je zameraný na sociálno-ekonomickú vyrovnanosť regiónov neboli v roku 2017 rozpočtované žiadne prostriedky, rozpočtovými opatreniami boli upravené na sumu 596,5 tis. eur. Skutočné výdavky dosiahli výšku 596,5 tis. eur a prostriedky boli použité na cezhraničnú spoluprácu.

Na **udržateľné lesné hospodárstvo** zabezpečujúce ekologickú stabilitu krajiny a posilňujúce hospodársky a sociálny rozvoj regiónov a vidieka bolo použitých 7 340,7 tis. eur, z toho 5 354,9 tis. eur na obnovu a rozvoj lesného hospodárstva a 1 985,9 tis. eur na výskum a odbornú pomoc.

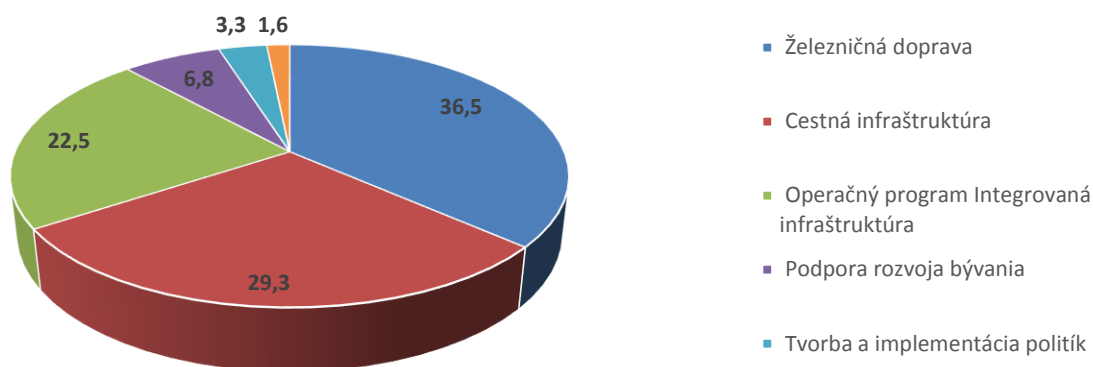
Intenzita ťažby (podiel ťažby dreva a celkového bežného prírastku), ako hlavný indikátor využívania lesov, je pri porovnaní s ostatnými krajinami OECD dlhodobo vyšší a za posledných 10 rokov sa jeho trend zhoršil. Do značnej miery k tomu prispieva napr. náhodná ťažba v dôsledku kalamit, poškodenie podkôrnym hmyzom, ako aj vplyvom človeka, napr. nelegálnymi výrubmi. Podľa posledných údajov za všetky krajiny OECD, sa v rokoch 2008 – 2012 na Slovensku na 1 km² lesa priemerne ročne vyťažilo 488 ton dreva, čo je druhá najvyššia hodnota v OECD. Hoci sa celková výmera lesov a evidované zásoby dreva v období posledných pätnástich rokov zvýšili, vyhodnotením satelitného snímkovania bolo preukázané, že absenteje značná časť lesného porastu vyššieho ako 5 metrov. Lesy sú poškodené aj v dôsledku odlistnenia stromov, kde viac ako tretina drevín na Slovensku je vo vysokom stupni defoliácie (34,5 %). To je dlhodobo viac, než je celoeurópsky priemer, ktorý sa pohybuje približne na úrovni 22 %.

NKÚ SR v oblasti pôdohospodárskej politiky vykonal kontrolu v š. p. Hydromeliorácie zameranú na výkon zakladateľskej funkcie a hospodárenia a nakladania s majetkovými právami štátu. Kontrolou bol zistený málo transparentný proces predaja majetku podniku a nedostatočná činnosť dozorných rád. Podnik hospodári so stratou priemerne 6 až 7 mil. eur ročne, ktorú rieši na úkor kmeňového imania, čo môže viesť v období do 5 rokov k tomu, že podnik vykáže záporné vlastné imanie. Podnik vznikol pred 15 rokmi a hospodáril s približne 216 mil. eur. Ku koncu roka 2016 disponoval s majetkom iba 50 mil. eur.

4.10 Ministerstvo dopravy a výstavby SR

Aj napriek tomu, že v programovom vyhlásení vlády na roky 2016 – 2020 je najdôležitejšou prioritou pri výstavbe diaľnic prepojiť Bratislavu s Košicami, sa tento cieľ opakovane oddaľuje a nepodari sa ho splniť ani do roku 2020. Rok 2017 mal byť kľúčový z pohľadu otvorenia niektorých úsekov diaľnice D1, mnoho komplikácií a problémov však spôsobilo ich odklad o niekoľko rokov.

Výdavky kapitoly na realizáciu programov v roku 2017 (v %)

Zdroj: Návrh SZÚ SR za rok 2017

MDV SR vykonáva funkciu riadiaceho orgánu OP Integrovaná infraštruktúra (OPII). Čo sa objemu financií týka, ide o najväčší OP v rámci 3. programového obdobia. Významným spôsobom ovplyvňuje aj výšku rozpočtu kapitoly. **Z celkového schváleného rozpočtu MDV SR na rok 2017 vo výške 2 152 944 tis. eur, predstavoval OPII viac ako 48 % (1 040 407 tis. eur).** V januári 2017 bol tento OP rozpočtovým opatrením navýšený o nevyčerpané prostriedky z predchádzajúcich období vo výške 878 167 tis. eur. Spolu tak disponoval rezort dopravy prostriedkami vo výške 1 918 574 tis. eur. **Z tejto sumy sa v roku 2017 vyčerpalo iba 20 % (388 909 tis. eur), zvyšok (viac ako 1,5 mld. eur) bol presunutý do roku 2018.**

Ak by MVD SR plnilo schválené rozpočty na programe OPII od jeho začiatku (rok 2015) na 100 %, bolo by ku koncu roka 2017 vyčerpaných viac ako 2,3 mld. eur. V skutočnosti sa z tejto sumy za celé obdobie vyčerpalo len 31,6 %. Prostriedky OPII sú určené najmä na výstavbu a modernizáciu cestnej a železničnej infraštruktúry (v menších objemoch na informatizáciu spoločnosti, verejnú osobnú a vodnú dopravu). Výška čerpania, resp. nečerpania týchto prostriedkov tak do určitej miery dáva obraz o plnení cieľov v oblasti infraštruktúry na Slovensku.

Financovanie cestnej infraštruktúry

NDS, a. s. v roku 2017 odovzdala do užívania 24,4 km diaľnic a rýchlostných ciest. Takisto sa mala naplno rozbehnúť výstavba 59 km dlhého obchvatu Bratislava – D4/R7 v rámci PPP projektu. Tá sa však oneskorila a skorší termín realizácie, ktorý podľa analytikov MF SR predstavoval jednu z najväčších výhod financovania formou PPP projektu, sa tak vytráca. V roku 2017 zaplatil štát v rámci tohto projektu 17 764 tis. eur, pričom schválený rozpočet počítal iba s čiastkou 851 tis. eur.

Výdavky ŠR na údržbu a opravy ciest I. triedy sa zvýšili oproti schválenému rozpočtu o 1 521 tis. eur na 50 455 tis. eur a medziročne vzrástli dokonca o 9 427 tis. eur. **NKÚ SR hodnotí tento rast pozitívne, zároveň však upozorňuje, že výdavky stále nedosahujú potrebnú úroveň 64 mil. eur ročne**, stanovenú v revízii výdavkov na dopravu. V priebehu roku 2017 boli otvorené úseky v celkovej dĺžke 7,7 km a zmodernizovalo sa 75,3 km. Za posledných 20 rokov sa podľa údajov z cestnej databanky zvýšil počet kilometrov ciest I. triedy o 88. Počet mostov na cestách I. triedy v zlom a veľmi zlom stave sa medziročne zvýšil. V roku 2017 podiel mostov v tomto stave predstavoval 18,5 % zo všetkých mostov (16,7 % v roku 2016). V havarijnom stave bolo v roku 2017 až 15 mostov na cestách I. triedy. Podľa analýz revízie výdavkov na dopravu je dlhodobo lacnejšie investovať peniaze do udržiavania cestnej siete v dobrom stave, ako neskôr investovať do drahých rekonštrukcií ciest v havarijnom stave. Kvôli nedostatočnému financovaniu na údržbu a opravy sa aj cesty, ktoré sú dnes v dobrom stave, dostávajú do nevyhovujúceho stavu a následne vyžadujú drahú rekonštrukciu.

Pri kontrole systému uzatvárania, registrácie, vecného a finančného plnenia zmlúv MDV SR, ktorej hlavným cieľom bolo zhodnotiť opodstatnenosť, kvalitu a praktické využitie dodaných služieb, najmä právnych a poradensko-konzultačných služieb, NKÚ SR zistil:

- viacero úloh, ktoré MVD SR zadávalo vypracovať externe, mohli zabezpečiť vlastní zamestnanci, prípadne organizácie v pôsobnosti úradu (NDS, a. s., SSC),
- výdavky vo výške takmer 518 tis. eur uhradil rezort dopravy za tri dokumenty, v ktorých sa opakovane vyskytovali obsahovo identické časti,

- MDV SR na základe dvoch realizačných zmlúv uhradilo externej spoločnosti v období dvoch rokov viac ako 1,1 mil. eur za právne služby. Vlastným zamestnancom odboru právnych služieb vyplatilo za štyri roky mzdové prostriedky (vrátane odmien) vo výške 518 tis. eur.

Financovanie vodnej dopravy

Vo vodnej doprave bolo v roku 2017 čerpanie prostriedkov z EÚ (OPII - prioritná os 4 – Infraštruktúra vodnej dopravy) **nulové**. Schválený rozpočet bol 2 500 tis. eur. Cieľom tejto prioritnej osi je do roku 2020 zlepšiť kvalitu služieb poskytovaných vo verejnom prístave v Bratislave. Celková alokácia na obdobie 2014 - 2020 aj so spolufinancovaním predstavuje 128 006 tis. eur. K 31.12.2017 sa z tejto sumy vyčerpalo iba necelých 27 tis. eur (0,03%).

Zo štátneho rozpočtu sa výdavky na rozvoj dopravy oproti schválenému rozpočtu (198 tis. eur) navýšili o 135 tis. eur, pričom navýšenie sa týkalo iba bežných výdavkov.

NKÚ SR vykonal kontrolu zameranú na nakladanie s finančnými prostriedkami a majetkom spoločnosti Verejné prístavy, a. s. Ide o obchodnú spoločnosť s majetkovou účasťou štátu v pôsobnosti MDV SR. Cieľom kontroly bola analýza hospodárenia a plnenia strategických cieľov v spoločnosti.

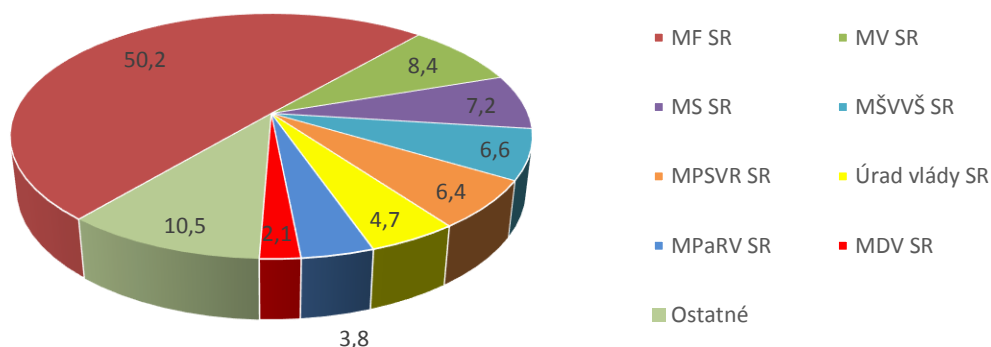
NKÚ SR spochybnil realnosť dlhodobej koncepcie rozvoja spoločnosti na roky 2014 – 2022, pričom navrhnuté zdroje financovania boli nastavené iba v teoretickej rovine, nie však reálnej.

Ako jednu z najväčších prekážok ďalšieho rozvoja prístavov podľa výsledkov kontroly predstavovali dlhodobé nájomné zmluvy na využívanie pozemkov (do roku 2027 a 2031) a ich rôzne nastavené obchodné podmienky (napr. prenájom pozemkov tretím stranám).

4.11 Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu

Na informatizáciu boli v štátnom rozpočte, prostredníctvom programu IT technológie financované zo ŠR rozpočtované finančné prostriedky v celkovom objeme 200 410 tis. eur, ktoré boli úpravou navýšené na 342 239 tis. eur. V skutočnosti sa vyčerpalo 341 633 tis. eur, čo predstavuje 99,8 % upraveného rozpočtu. Najväčší objem bol čerpaný na MF SR a to 171 649 tis. eur, MV SR v objeme 28 754 tis. eur a MŠVVŠ SR v objeme 22 511 tis. eur. Až 72,6 % bolo čerpanie bežných výdavkov, čo predstavuje sumu 248 322 tis. eur, v menšej miere 27,3 % išlo o kapitálové výdavky v objeme 93 278 tis. eur. Znamená to, že prostriedky sa čerpajú prioritne na poskytovanie služieb v softvérovej a IT oblasti a na nákup zariadení a softvéru sa čerpajú prostriedky len v menšej miere.

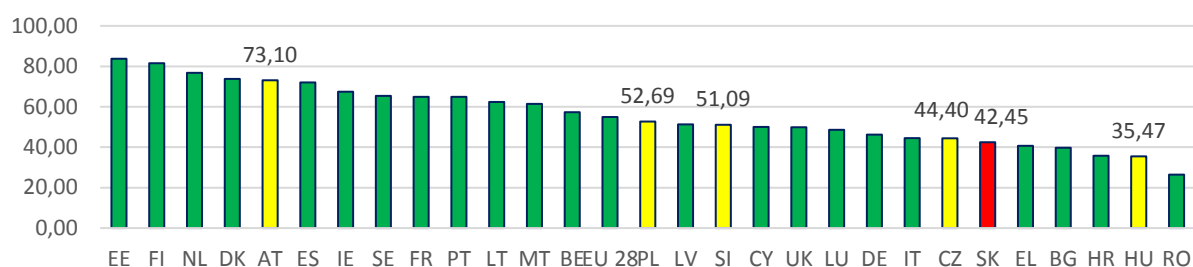
Čerpanie IT financované so štátneho rozpočtu v roku 2017 (v %)

Zdroj: ŠZU SR, RIS MF SR

V oblasti informatizácie je potrebné poukázať na skutočnosť, že Slovensko zaostáva v informatizácii verejného sektora za priemerom EÚ, ale aj za susednými krajinami, obzvlášť v digitálnych službách pre verejnosť a v dostupnosti širokopásmového pripojenia na internet. Podľa DESI - Indexu digitálnej ekonomiky a spoločnosti mu koncom roku 2017 patrilo 20. miesto z krajín EÚ 28, v digitálnych službách poskytovaných štátom dokonca až 23. miesto.

Index digitálne služby pre verejnosť e-government 2017

Zdroj: Európska komisia Digital Public Services

Podľa súhrnnej správy za rok 2017 - Implementačnej jednotky úradu podpredsedu vlády SR, ročné výdavky na IT oproti plánovanému rozpočtu naďalej rastú. V roku 2017 boli IT výdavky realizované vo výške 426 mil. eur, čo predstavuje 9 % nárast výdavkov na IT oproti plánovaným 393 mil. eur. Podľa kvalifikovaného odhadu ÚHP predstavuje vplyv prevádzky OPIS projektov približne 25 % až 30 % bežných výdavkov. Bežné výdavky (údržba, prevádzka) štátu na IT (301 mil. eur) boli prvýkrát vyššie ako kapitálové (investičné) výdavky (125 mil. eur). Oproti roku 2016 vzrástli bežné IT výdavky o vyše 95 mil. eur, pričom najvýraznejší nárast bežných výdavkov zaznamenalo MF SR (36 mil. eur), nasledované MŠVVŠ SR o 13 mil. eur a ÚV SR o 9 mil. eur.

Iba viac ako tretina občanov je technicky pripravená komunikovať s verejnou správou elektronicky. V roku 2017 dostali orgány verejnej správy niečo vyše 12 mil. žiadostí (listinných i elektronických zásielok). Takmer 4 mil. žiadostí (32 %) bolo realizovaných elektronicky. Odhadovaná úspora občanov a firiem na poštovnom predstavuje približne 2,5 mil. eur. Vyše 97 % všetkých elektronických doručení smerovalo na FS SR a MS SR, čo ovplyvnila aj povinnosť elektronickej komunikácie právnických osôb podľa zákona o e-Governmente.

Napriek tomu, že už takmer dve tretiny obyvateľov s občianskym preukazom má preukaz s elektronickým čipom (eID), len 38 % občanov s eID disponuje aj vydaným bezpečnostným ochranným kódom, ktorý umožňuje občanom využívať elektronické služby na komunikáciu s verejnou správou. V roku 2017 bolo aktivovaných približne 341 tis. elektronických schránok, pričom 80 % z nich tvorili právnické osoby. Len vyše 19 tis. občanov s aktivovaným eID malo aktivovanú elektronickú schránku na doručovanie komunikácie s verejnou správou. Od decembra 2013 tak bolo vydaných približne 2,5 mil. občianskych preukazov s elektronickým čipom

V roku 2017 realizoval Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu 24 opatrení, plnil alebo čiastočne ich plnil na 54 %. Opatrenie na centralizované riadenie **nákupu modifikovaných IT produktov** bolo presunuté do roku 2018. Jedným z opatrení je aj posúdenie všetkých budúcich IT projektov nad 10 mil. eur z pohľadu analýz nákladov a prínosov. Toto opatrenie sa plní priebežne. V priebehu roka 2017 posúdil ÚHP päť projektov, ku ktorým bolo vydané finálne verejné stanovisko a šesť projektov, ku ktorým bolo vydané interné stanovisko. MDV SR nepredložilo dva IT projekty ŽSR na posúdenie MF SR predtým ako bolo zverejnené predbežné oznámenie o VO.

Žiadateľ	Projekt	Investičné náklady (mil. eur)	Stav posudzovania ÚHP
ÚPPVII	Dátová integrácia	15,6	publikované stanovisko
ÚPPVII	Migrácia IS obcí (DCOM+)	31,1	publikované stanovisko
MF SR	Centrálny ekonomický systém	57,7	publikované stanovisko
MS SR IS	Obchodný register SR	9,1	publikované stanovisko
MDV SR	Informačný systém výstavby	28,9	publikované stanovisko
ŽSR	Centralizácia riadenia SBO	73,4	v riešení
ŽSR	Implementácia TSI TAF/TAP	16,9	v riešení

Zdroj: ÚHP

4.12 Všeobecná pokladničná správa

Kapitolu tvoria príjmy ŠR vrátane daňových príjmov a príjmov spojených so správou štátneho dlhu a výdavky ŠR vrátane výdavkov spojených so správou štátneho dlhu, ktoré nesúvisia s príjmami a s výdavkami ostatných kapitol. Podľa zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy ju spravuje ministerstvo financií. V rámci kapitoly sú rozpočtované aj príjmy a výdavky súvisiace s činnosťou rozpočtových organizácií: Kancelária verejného ochrancu práv, Úrad na ochranu osobných údajov a Rada pre vysielanie a retransmisiiu. Súčasťou kapitoly sú aj transfery na

činnosť Ústavu pamäti národa, Slovenského národného strediska pre ľudské práva, Úradu komisára pre deti a Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

Rozpočet výdavkov kapitoly VPS bol schválený na rok 2017 vo výške 3 363 115,8 tis. eur. V priebehu roka bol znížený 290 rozpočtovými opatreniami na sumu 2 471 997 tis. eur, čo je v porovnaní s rokom 2016 mierny pokles. NKÚ SR na základe zisteného stavu konštatoval, že tak ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2017 pretrvával rôznorodý charakter výdavkov, z ktorých bola pomerne veľká časť viazaná a bolo povolené vyššie čerpanie výdavkov v iných rozpočtových kapitolách, pričom niektoré výdavky mohli byť z hľadiska vecnej príslušnosti rozpočtované priamo v danej kapitole. Rozpočtovanie výdavkov v kapitole VPS a ich skutočné čerpanie vykazované v iných rozpočtových kapitolách ako je kapitola VPS, znižuje transparentné hodnotenie čerpania rozpočtových prostriedkov ŠR ako celku.

Na krytie nepredvídaných výdavkov nevyhnutných na zabezpečenie rozpočtového hospodárenia alebo na krytie zníženia rozpočtovaných príjmov sa vytvárajú v štátnom rozpočte zákonné rozpočtové rezervy, ktoré tvoria najmä rozpočtová rezerva vlády, rozpočtová rezerva predsedu vlády (rozpočtovaná na ÚV SR) a rezerva na prostriedky EÚ a odvody EÚ.

Čerpanie rezerv rozpočtovaných v kapitole VPS vo vzťahu k upravenému rozpočtu:

Rezervy	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	Rozdiel	% plnenia	Index 2017/16
		Schválený	Upravený				
a	1	2	3	4	5=4-1	6=4/3*100	7=4/1
Rezerva vlády SR	18	5 000	4 720	2 186	2 168	46,3	118,7
Rezerva na zhoršený vývoj v zdravotníckych zariadeniach	0	24 258	0	0	0	x	x
Rezerva na prípravu predsedníctva SR v Rade EÚ	0	11 907	3 893	0	0	0	x
Rezerva na rok 2017	0	50 000	6 478	0	0	0	x
Rezerva na krytie potenciálne negatívnych vplyvov v sektore zdravotníctva	0	50 000	0	0	0	x	x
Rezerva na prostriedky Európskej únie a odvody Európskej únie	11 109	189 570	0	0	0	x	x
• (kód zdroja 111)	4 980	189 570	0	0	-4 980		0
• (kód zdroja 1312)	6 130	0	0	0	-6 130	x	0
Rezerva súvisiaca s financovaním spoločných programov	0	5 717	0	0	0	x	x
Rezerva na významné investície	0	215 152	0	0	0	x	x
Rezerva na realizáciu súdnych a exekučných rozhodnutí a na výdavky súvisiace s vrátenými príjmami z minulých rokov	414	10 000	3 778	1 940	1 526	51,3	4,7
Rezerva na mzdy a poistné	0	104 929	0	0	0	x	x
Rezerva na riešenie vplyvov nových zákonných úprav a iných vplyvov	0	22 351	11 761	0	0	0	x
Rezerva na riešenie krízových situácií	0	11 000	5 494	339	339	6,2	x

Zdroj: ZÚ VPS

Rezerva na prostriedky EÚ a odvody EÚ bola rozpočtovaná vo výške 189 570 tis. eur. NKÚ SR zistil, že v priebehu roka 2017 nevznikol dôvod uvoľniť zdroje rezervy na pôvodný účel a preto sa finančné prostriedky použili najmä pre kapitolu ŠR. Nevyčerpané finančné prostriedky v sume 57 008,6 tis. eur sa viazali v rámci rezervy na použitie v nasledujúcich rokoch a kapitálové výdavky v sume 15 000 tis. eur boli rozpočtovým opatrením presunuté a viazané na výdavkovom titule **Výdavky na vybrané investície**.

V súvislosti s čerpaním rezerv NKÚ SR opakovane upozorňoval na viaceré problémy spojené s čerpaním rezerv v súlade s ich účelovým určením.

5 Stanovisko k vzťahom štátneho rozpočtu k EÚ

Všeobecný rozpočet EÚ je určený na financovanie programov a opatrení EÚ vo všetkých oblastiach jej politik. V ročnom rozpočte sa určujú všetky príjmy a výdavky EÚ na obdobie jedného roku. Musí byť vždy vyrovnaný, čo znamená, že sa nepripúšťajú žiadne rozpočtové deficity.

Odvody, ktoré platí členský štát EÚ do všeobecného rozpočtu EÚ sú povinne stanovené. Výška príjmov členského štátu EÚ zo všeobecného rozpočtu EÚ však už závisí od jeho absorpčnej kapacity. Snahou každého členského štátu by mala byť maximalizácia čerpania prostriedkov EÚ pri dodržiavaní všetkých stanovených pravidiel, zásad a princípov, vrátane riadneho finančného hospodárenia.

Posudzovanie a analýzu finančných vzťahov súvisiacich so všeobecným rozpočtom EÚ je potrebné brať ako dôležitú súčasť procesu, smerujúceho k zabezpečeniu náležitej absorpčnej kapacity SR, ktorá je rozhodujúca pre dosiahnutie priaznivého stavu čistej finančnej pozície SR voči EÚ.

Bilancia medzi prostriedkami, ktoré SR v roku 2017 odviedla do rozpočtu EÚ a príjmami, ktoré z rozpočtu EÚ získala, je čistou finančnou pozíciou SR.

Čistá finančná pozícia SR

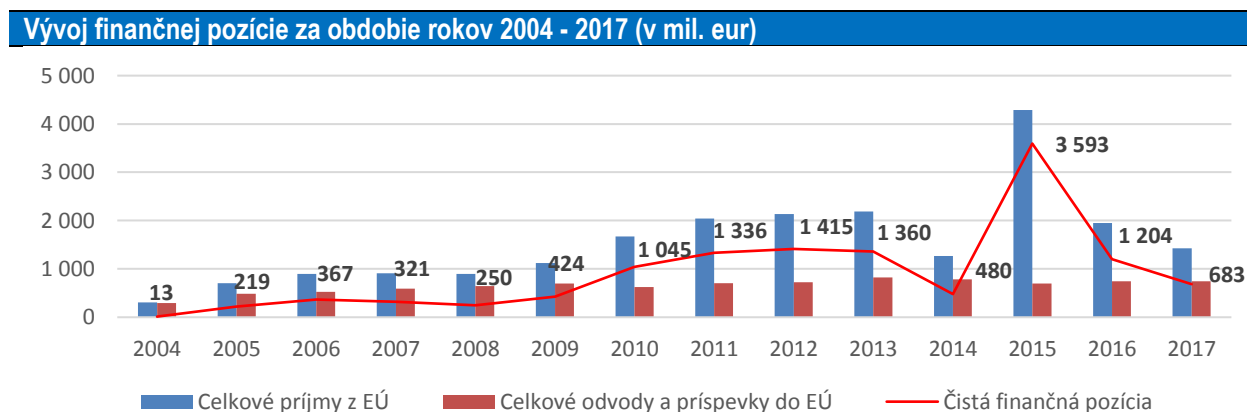
Ukazovateľ (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017		Skutočnosť 2017	% plnenia rozpočtu	Rozdiel	Index (v %)
		schválený	upravený				
a	1	2	3	4	5=4/3*100	6=4-3	7=4/1*100
Spolu odvody a príspevky SR	743 016	792 269	753 567	742 665	98,6%	-10 902	100,0%
Odvody do rozpočtu EÚ spolu	729 398	775 044	736 342	725 442	98,5%	-10 900	99,5%
Tradičné vlastné zdroje	94 602	102 000	102 000	91 270	89,5%	-10 730	96,5%
Odvody SR do rozpočtu EÚ bez tradičných vlastných zdrojov	634 796	673 044	634 342	634 172	100,0%	-170	99,9%
Príspevky SR do Európskeho rozvojového fondu	10 505	12 604	12 604	12 603	100,0%	-1	120,0%
Príspevok SR do nástroja pre utečencov v Turecku	3 113	4 621	4 621	4 620	100,0%	-1	148,4%
Spolu príjmy z rozpočtu EÚ	1 947 481	2 655 927	1 422 488	1 425 572	100,2%	3 084	73,2%
Zahraničné transfery	1 939 785	2 655 927	1 422 488	1 422 488	100,0%	0	73,3%
Zahraničné granty z rozpočtu EÚ	7 696	0	0	3 084	-	3 084	40,1%
Čistá finančná pozícia	1 204 465	1 863 658	668 921	682 907	102,1%	13 986	56,7%

Zdroj: MF SR

Z údajov vyplýva, že rozdiel medzi celkovým objemom príjmov, ktoré SR v roku 2017 z rozpočtu EÚ skutočne získala a finančnými prostriedkami, ktoré SR do rozpočtu EÚ odviedla, dosiahol sumu 682 907 tis. eur. V porovnaní s rokom 2016 to predstavuje medziročný pokles o viac ako 40 % a v porovnaní so schváleným rozpočtom na rok 2017 je to pokles o viac ako 60 %. Znamená to, že očakávania SR na čistú finančnú pozíciu, vyjadrené v schválenom rozpočte na rok 2017, sa naplnili len na 37 %.

V prípade medziročného porovnania čistej finančnej pozície SR je evidentné, že v roku 2017 došlo k ďalšiemu poklesu, ktorý je spôsobený medziročným poklesom príjmov z EÚ o 521 909 tis. eur.

Vývoj čistej finančnej pozície SR od roku vstupu do EÚ:

Zdroj: MF SR

Rozpočet príjmov z prostriedkov EÚ bol na rok 2017 schválený v rovnakej výške ako výdavky z prostriedkov EÚ, t. j. v sume 2 655 927 tis. eur.

Prehľad plnenia príjmov z rozpočtu EÚ zaradených do príjmov ŠR:

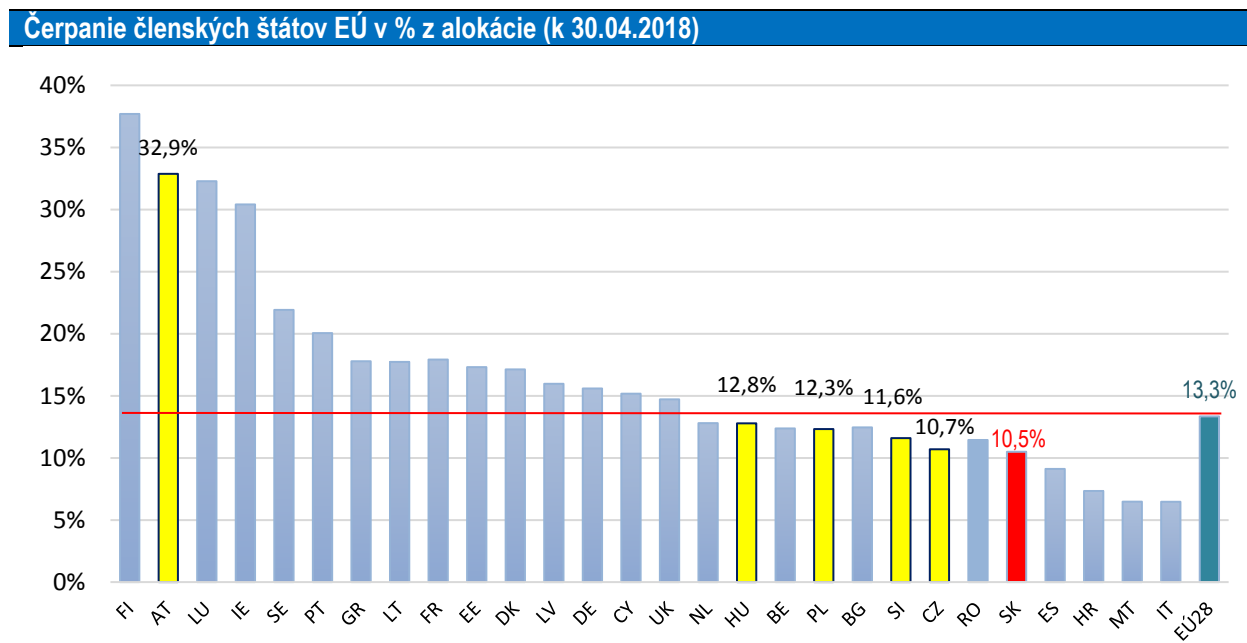
Príjmy (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017	Skutočnosť 2017	% plnenia rozpočtu	Rozdiel	Index (v %)
a	1	2	3	4=3/2*100	5=3-2	6=3/1*100
Poľnohospodárske fondy 3. programové obdobie	528 585	810 960	586 678	72,3%	-224 282	111,0%
Poľnohospodárske fondy spolu - MPRV SR	528 585	810 960	586 678	72,3%	-224 282	111,0%
Štrukturálne fondy a Kohézny fond, Európsky fond pre rybné hospodárstvo 3. programové obdobie	557 231	1 830 526	801 432	43,8%	-1 029 094	143,8%
Programy EÚS 3. programové obdobie (CO MF SR)*	0	2 946	0	0,0%	-2 946	-
Štrukturálne fondy a Kohézny fond, Európsky fond pre rybné hospodárstvo 2. programové obdobie	853 742	0	25 255	-	25 255	3,0%
Štrukturálne operácie - MF SR	1 410 973	1 833 472	826 687	45,1%	-1 006 785	58,6%
OP Sociálneho začlenenia najodkázanejších osôb - MPSVaR SR	227	11 495	9 123	79,4%	-2 372	4018,9%
Štrukturálne operácie - MPSVR SR	227	11 495	9 123	79,4%	-2 372	4 018,9%
Spolu zahraničné transfery	1 939 785	2 655 927	1 422 488	53,6%	-1 233 439	73,3%
Zahraničné granty z rozpočtu EÚ	7 696	0	3 084	-	3 084	40,1%
Spolu príjmy z rozpočtu EÚ	1 947 481	2 655 927	1 425 572	53,7%	-1 230 355	73,2%

Zdroj: MF SR

* Do kategórie programov EÚS (CO MF SR) sú zaradené programy Interreg V-A SK-AT 2014-2020 a Interreg V-A SK-CZ 2014-2020.

Celkové plnenie príjmov EÚ vo výške 1 425 572 tis. eur predstavuje plnenie na úrovni 53,7 % zo schváleného rozpočtu. Hlavným faktorom, ktorý negatívne ovplyvnil stav skutočného plnenia príjmov z rozpočtu EÚ, bolo nedostatočné čerpanie EŠIF za 3. programové obdobie. Navyše bol príjem prostriedkov z rozpočtu EÚ negatívne poznačený nemožnosťou deklarovať na EK prostriedky schválené na národnej úrovni za Prioritnú os 7 „Informačná spoločnosť“ v rámci OP Integrovaná infraštruktúra počas celého roka 2017. EK odblokovala platby na relevantnú prioritu až vo februári roku 2018.

SR z pohľadu objemu prijatých prostriedkov z EK na EŠIF⁶ nedosahuje ani priemer EÚ 28 (13,3 %) a k 30.4.2018 obsadila 5. najslabšiu pozíciu.

Zdroj: <https://cohesiondata.ec.europa.eu/overview>

⁶ Údaje bez programov EÚS. Ide o vyhodnotenie miery čerpania prostriedkov EÚ z prijatých priebežných platieb z EK voči alokácii.

Rozpočet výdavkov z prostriedkov EÚ bol na rok 2017 schválený vo výške 2 655 927 tis. eur. Rozpočtovými opatreniami bol znížený na úroveň 1 431 494 tis. eur. Skutočné čerpanie výdavkov za prostriedky EÚ bolo vo výške 1 432 122 tis. eur, čo predstavuje plnenie na úrovni 53,9 % zo schváleného rozpočtu.

Čerpanie prostriedkov EÚ zaradených do výdavkov ŠR a ich percentuálne plnenie vo vzťahu k schválenému rozpočtu:

Výdavky (v tis. eur)	Skutočnosť 2016	Rozpočet 2017	Skutočnosť 2017	% plnenia rozpočtu	Rozdiel	Index (v %)
a	1	2	3	4=3/2*100	5=3-2	6=3/1*100
Poľnohospodárske fondy 2. programové obdobie	22	0	0	-	0	-
Poľnohospodárske fondy 3. programové obdobie	528 321	810 960	585 726	72,2%	-225 234	110,9%
Poľnohospodárske fondy spolu - MPaRV SR	528 343	810 960	585 726	72,2%	-225 234	110,9%
Štrukturálne fondy a Kohézny fond, Európsky fond pre rybné hospodárstvo 3. programové obdobie	555 159	1 830 526	834 141	45,6%	-996 385	150,3%
Programy EÚS 3. programové obdobie (CO MF SR)*	0	2 946	0	0,0%	-2 946	-
Štrukturálne fondy a Kohézny fond, Európsky fond pre rybné hospodárstvo 2. programové obdobie	663 243	0	320	-	320	0,0%
Štrukturálne operácie - MF SR	1 218 402	1 833 472	834 461	45,5%	-999 011	68,5%
OP Sociálneho začlenenia najodkázanejších osôb - MPSVaR SR	6 539	11 495	11 935	103,8%	440	182,5%
Štrukturálne operácie - MPSVaR SR	6 539	11 495	11 935	103,8%	440	182,5%
Spolu výdavky za prostriedky EÚ	1 753 284	2 655 927	1 432 122	53,9%	-1 223 805	81,7%

Zdroj: MF SR

* Do kategórie programov EÚS (CO MF SR) sú zaradené programy Interreg V-A SK-AT 2014-2020 a Interreg V-A SK-CZ 2014-2020.

Zníženie celkových výdavkov na financovanie OP o 1 223 805 tis. eur bolo spôsobené predovšetkým pomalším nábehom čerpania operačných programov 3. programového obdobia než sa očakávalo.

Na spolufinancovanie výdavkov na spoločné programy EÚ a SR v rámci poľnohospodárskych fondov, štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a programov EÚS v roku 2017 boli rozpočtované prostriedky ŠR vo výške 523 390 tis. eur. Následne bol rozpočet znížený na sumu 226 986 tis. eur. Skutočné čerpanie predstavovalo 227 034 tis. eur, t. j. bolo o 296 356 tis. eur nižšie, čo predstavuje plnenie na úrovni 43,4 % oproti schválenému rozpočtu. Nižšie skutočné čerpanie výdavkov na spolufinancovanie zo ŠR súvisí s pomalším nábehom čerpania 3. programového obdobia.

Rok 2017 bol poznamenaný procesom uzatvárania programového obdobia 2007 - 2013. Po predložení záverečnej dokumentácie na EK do 31.3.2017 boli riadiace orgány zo strany EK požiadané o revíziu a aktualizáciu častí dokumentácie k ukončovaniu pomoci programového obdobia 2007 – 2013. Úprava záverečnej dokumentácie sa premietla aj do zníženia celkového čerpania o 16 541,1 tis. eur, čo v relatívnom vyjadrení predstavuje pokles celkového čerpania z 97,01 % na 96,87 %. Do konca roka 2017 sa podarilo s EK uzavrieť len jeden operačný program: OP Interact II, v prípade ktorého EK uhradila záverečnú platbu v objeme 891,43 tis. eur. Zvyšných 13 OP je v stave posudzovania zo strany EK s predpokladom uzatvorenia a vyplatenia záverečnej platby v roku 2018. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ 28 sa SR podarilo v čerpaní alokácie 2. programového obdobia obsadiť 11. miesto⁷.

Stav čerpania 14 operačných programov 2. programového obdobia:

Operačný program	Čerpanie k 31.03.2017 (záverečná dokumentácia)		Čerpanie k 31.12.2017 (revidovaná záverečná dokumentácia)*		Rozdiel	
	v tis. eur	v %	v tis. eur	v %	v tis. eur	v %
a	1	2	3	4	5=3-1	6=4-2
OP Doprava	3 160 205,6	100,00%	3 157 529,7	99,92%	-2 675,9	0,08%
OP Konkurenc. a hosp. rast	949 987,8	98,11%	949 601,9	98,07%	-386,0	0,04%
OP Interact II	28 736,4	98,05%	28 732,8	98,04%	-3,6	0,01%
OP Výskum a vývoj	1 182 678,3	97,79%	1 182 235,8	97,75%	-442,5	0,04%
OP Bratislavský kraj	93 622,0	98,33%	92 863,8	97,54%	-758,2	0,80%
OP Informatizácia spoločnosti	817 502,6	96,91%	813 166,9	96,39%	-4 335,7	0,51%

⁷ O tejto skutočnosti informovalo Zastúpenie Európskej komisie na Slovensku (Zdroj: http://www.partnerskadohoda.gov.sk/sr-vyuzila-z-rozpoctu-eu-do-konca-roku-2015-vyse-186-mld-eur?den=2018-04-01&den_od=2018-05-08&den_do=2018-05-08).

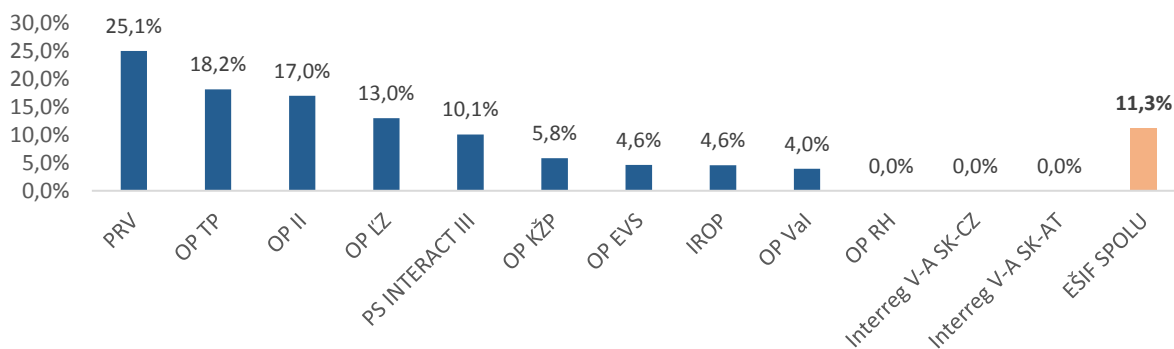
Operačný program	Čerpanie k 31.03.2017 (záverečná dokumentácia)		Čerpanie k 31.12.2017 (revidovaná záverečná dokumentácia)*		Rozdiel	
OP Zamestn. a soc. inklúzia	908 461,3	96,51%	905 409,7	96,19%	-3 051,6	0,32%
OP Životné prostredie	1 741 873,8	95,71%	1 740 030,3	95,61%	-1 843,5	0,10%
Regionálny OP	1 482 221,2	95,35%	1 480 046,3	95,21%	-2 175,0	0,14%
OP Vzdelávanie	501 952,3	92,49%	501 902,6	92,48%	-49,7	0,01%
OP Cezhraničnej spolupráce SR-ČR	84 751,0	91,39%	84 747,7	91,38%	-3,3	0,00%
OP Technická pomoc	89 537,1	91,74%	88 824,1	91,01%	-713,0	0,73%
OP Zdravotníctvo	218 636,4	87,45%	218 573,5	87,43%	-62,9	0,03%
OP Rybné hospodárstvo	10 375,1	80,62%	10 334,9	80,31%	-40,2	0,31%
SPOLU	11 270 540,9	97,01%	11 253 999,9	96,87%	-16 541,1	0,14%

Zdroj: CO (MF SR)

* v prípade OP Interact II ide o finálne čerpanie

K 31.12.2017 dosiahlo kumulatívne čerpanie prostriedkov alokovaných na 12 OP v rámci 3. programového obdobia 1 747 832,6 tis. eur, čo predstavuje 11,28 % z celkovej alokácie (15 492 748,1 tis. eur).

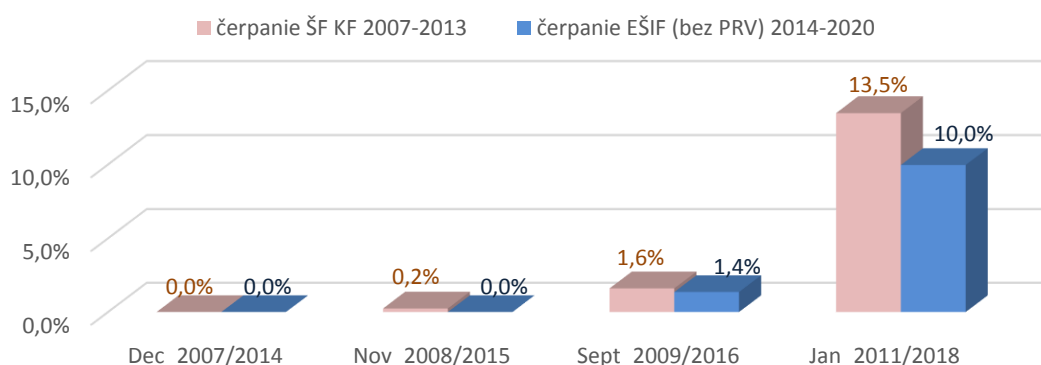
Miera čerpania EŠIF k 31.12.2017 (v % z celkovej alokácie na OP)

Zdroj: CKO (ÚPVII)

V prípade porovnania dynamiky čerpania ukončeného 2. programového obdobia s aktuálne prebiehajúcim 3. programovým obdobím⁸ možno konštatovať, že síce nábeh čerpania oboch programových období bol porovnateľný, na začiatku piateho roku obdobia oprávnenosti však začína 3. programové obdobie oproti predchádzajúcemu programovému obdobiu výraznejšie zaostávať.

Porovnanie čerpania 7-13 vs. 14-20 (v % z celkovej alokácie)

Zdroj: MF SR⁹

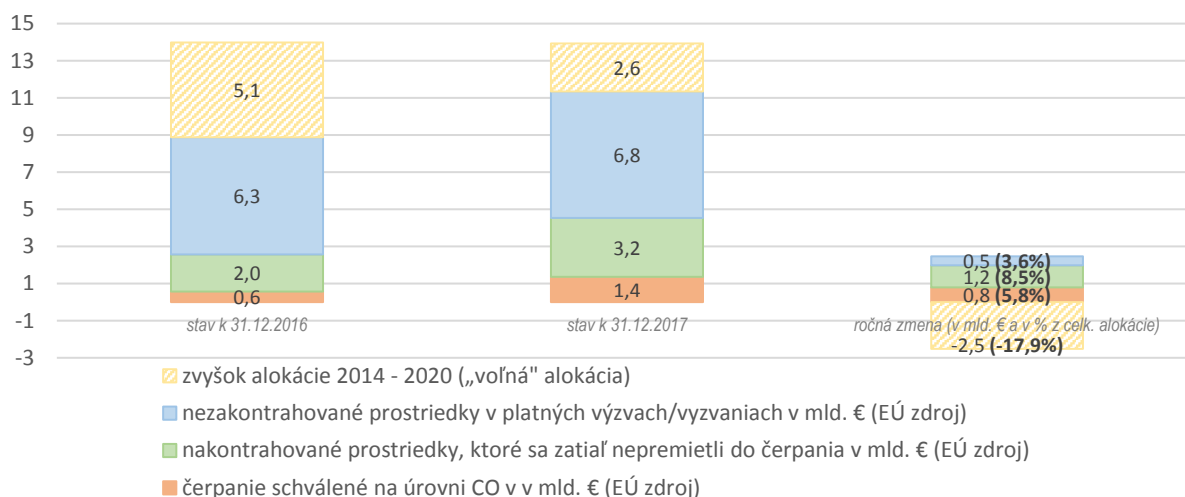
⁸ údaje bez Programu rozvoja vidieka

⁹ Tlačové správy MF SR (Zdroj: <http://www.finance.gov.sk/Default.aspx?CatID=91>). Za II. programové obdobie sa, vzhľadom na absenciu tlačových správ s hodnotením čerpania ku koncu rokov 2008 až 2010, brali do úvahy zverejnené dáta, ktoré boli dátumom najbližšie ku koncu predmetných kalendárnych rokov, t.j. k 30.11.2008, k 30.09.2009 a k 31.01.2011. Následne sa pri porovnaní čerpania 07 - 13 vs. 14 - 20 brali za III. programové obdobie do úvahy údaje za porovnateľné obdobie oprávnenosti, t. j. k 30.11.2015, k 30.09.2016 a k 31.01.2018.

Z pohľadu ročnej dynamiky implementácie EŠIF⁶ je evidentné, že oproti roku 2016 došlo v roku 2017 k zapojeniu ďalších prostriedkov v objeme 2,5 mld. eur do implementácie EŠIF, čo predstavuje nárast takmer o 18 % z celkovej alokácie EŠIF. Tento posun sa premietol do nárastu objemu prostriedkov zahrnutých do vyhlásených výziev/vyzvaní vo výške 0,5 mld. eur. Zároveň došlo v roku 2017 k zvýšeniu objemu zazmluvnených prostriedkov o 1,2 mld. eur a k nárastu čerpania finančných prostriedkov o 0,8 mld. eur.

Naopak, objem zvyšku alokácie, ktorý ku koncu roka 2017 nebol zahrnutý do implementácie, bol vo výške 2,6 mld. eur, čo v relatívnom vyjadrení predstavuje 19 % z celkovej alokácie.

Vývoj implementácie EŠIF - medziročné porovnanie

Zdroj: CKO (ÚPVII)

Z uvedeného grafu je zrejmé, že aj napriek zapojeniu značného objemu prostriedkov alokácie do implementácie EŠIF (viac ako 80 %), sa tieto **premietli do čerpania len v malej miere (takmer 10 %)**. Hlavným dôvodom je **zdĺhavý a administratívne náročný proces, ktorý predchádza samotnému čerpaniu, a to počnúc od prípravy a vyhlásenia výziev/vyzvaní, hodnotiaceho procesu predložených žiadostí o nenávratný finančný príspevok až po podpisy zmlúv s úspešnými uchádzačmi**. Ide najmä o neprimerane časovo náročný proces verejného obstarávania¹⁰.

Za účelom zjednodušenia administrácie prípravy a realizácie projektov žiadateľom a prijímateľom nenávratného finančného príspevku, ako aj zvýšenia transparentnosti implementácie EŠIF, centrálny koordinačný orgán (ÚPVII) zavádza od roku 2017 sériu opatrení, ktoré boli formulované v rámci Akčného plánu na posilnenie transparentnosti a zjednodušenia EŠIF¹¹. Vzhľadom na skutočnosť, že obdobie oprávnenosti 3. programového obdobia sa aktuálne nachádza už vo svojej polovici, NKÚ SR hodnotí prijatie a implementáciu opatrení smerujúcich k zjednodušeniu a zvýšeniu transparentnosti v oblasti fondov EÚ ako nevyhnutný krok realizovaný v čase jeho najnaliehavejšej potreby.

Rok 2017 bol poznamenaný potrebou splniť 1. finančný míľnik, kedy v zmysle pravidla n+3 bolo potrebné vyčerpať na národnej úrovni a deklarovať EK prostriedky záväzku za rok 2014 za 7¹² z 12 operačných programov. Vzhľadom na nedostatočnú úroveň čerpania sa OP Výskum a inovácie ako jedinému operačnému programu nepodarilo vyčerpať celý objem tohto záväzku, čo má za následok zrušenie časti alokácie v objeme 26,9 mil. eur¹³.

¹⁰ Lehoty VO v rámci operačných programov EŠIF v porovnaní s inými členskými štátmi EÚ: (Zdroj: <https://www.vicemier.gov.sk/index.php/p-pellegrini-skontrolujeme-procesy-cerpania-eurofondov-vo-vsetkych-rezortoch/index.html>).

¹¹ Materiál schválený UV č. 449/2017 (Zdroj: <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=26903>).

¹² OP TP, OP II, OP LZ, OP KŽP, OP EVS, IROP a OP Val.

¹³ Informácia o stave implementácie európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 k 31.12.2017 (Zdroj: <https://www.vicemier.gov.sk/wp-content/uploads/2017/05/Informacia-o-stave-implementacie-ESIF-k-31-12-2017.pdf>).

V nadväznosti na definitívny prepad časti finančných prostriedkov z alokácie za OP Výskum a inovácie Správa o krajine z roku 2018¹⁴ upozorňuje, že v prípade, ak sa neprijmú vhodné opatrenia na zrýchlenie implementácie, existuje možnosť straty ďalšej časti pridelených prostriedkov.

NKÚ SR v roku 2017 pokračoval v kontrole súladu postupov riadiacich a sprostredkovateľských orgánov v oblasti vyhlásenia výziev a vyzvaní v programovom období 2014 – 2020 a kontrole formálnej správnosti dokumentov a procesu odborného hodnotenia žiadostí o NFP v rámci štyroch operačných programov programového obdobia 2014 – 2020: OP Ľudské zdroje (MV SR), OP Kvalita životného prostredia (Slovenská inovačná a energetická agentúra), OP Výskum a inovácie (MŠVVŠ SR a Výskumná agentúra) a Integrovaný regionálny OP (MPRV SR).

Najzávažnejšie nedostatky boli zistené na sprostredkovateľskom orgáne Výskumná agentúra. Predovšetkým išlo o značne subjektívne postavené hodnotiace bodované kritériá, nezabezpečenie odbornosti odborných hodnotiteľov, úprava podmienok oprávnenosti žiadateľa/partnera z podnikateľského sektora, čím bolo umožnené podnikateľom s nedostatočnou spôsobilosťou vykonávať kvalitné vedecko-výskumné aktivity stať sa oprávnenými žiadateľmi. Takto nastavený proces odborného hodnotenia nie je v súlade s európskymi princípmi efektívnosti, účelnosti, účinnosti a zákazu konfliktu záujmov.

Zistenia na kontrolovaných subjektoch taktiež poukázali na nedostatočný vnútorný kontrolný systém, ktorý by v prípade funkčnosti zachytil všetky nedostatky identifikované kontrolou NKÚ SR.

NKÚ SR na základe výsledkov kontrolnej činnosti identifikoval riziká, ktoré môžu pretrvávať v programovom období 2014 – 2020, a to: riziko, že kritériá hodnotenia a výberu projektov nebudú zohľadňovať kvalitu projektu a zásady riadneho finančného hospodárenia, t. j. zásady hospodárnosti, efektívnosti a účinnosti, riziko nedostatočného počtu odborných hodnotiteľov vo vysoko odborných oblastiach, riziko neplnenia pravidiel n+3 do konca roku 2018 z dôvodu pomalej dynamiky čerpania, čo bude mať za následok zrušenie časti záväzku operačných programov a riziko nedosahovania cieľov a výsledkov programov a projektov (tzv. výkonnostného rámca), s čím je spojené riziko pozastavenia platieb na operačných programoch zo strany EK v prípade, ak sa výrazne nedosiahli čiastkové ciele, alebo na konci programového obdobia až uplatnenia finančných opráv.

6 Stanovisko k hospodáreniu územnej samosprávy

Hospodárenie obcí a VÚC v roku 2017 vychádzalo z platného legislatívneho rámca so zohľadnením ich špecifik pri uplatňovaní ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti.

Obce a VÚC sú povinné podľa zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy po skončení rozpočtového roka spracovať údaje o rozpočtovom hospodárení do svojich ZÚ, v ktorých usporiadajú svoje hospodárenie, vrátane finančných vzťahov k zriadeným alebo založeným právnickým osobám a fyzickým osobám, t. j. podnikateľom a právnickým osobám, ktorým poskytli prostriedky svojho rozpočtu a ďalej usporiadajú svoje finančné vzťahy k ŠR, štátnym fondom, rozpočtom iných obcí a VÚC.

Hospodárenie územnej samosprávy dosiahlo na hotovostnej báze v roku 2017 výrazný prebytok, 457 345 tis. eur, čo bolo v porovnaní so schváleným rozpočtom o 34 927 tis. eur viac. Na náraste prebytku sa podieľali predovšetkým finančné operácie. Plnenie finančných operácií na strane príjmov bolo oproti schválenému rozpočtu vyššie (najmä vďaka navýšeniu prostriedkov z predchádzajúcich rokov). Naopak, na strane výdavkov bolo oproti schválenému rozpočtu plnenie nižšie (najmä nižšie splácanie úverov, pôžičiek a návratných finančných výpomocí domácim veriteľom). Svedčí o tom aj skutočnosť, že v metodike ESA 2010, v ktorej sa finančné operácie nevykazujú, dosiahli spolu obce a VÚC schodok 23 457 tis. eur. V roku 2017 došlo takisto k nárastu príjmu z výnosu dane z príjmov fyzických osôb a v prípade obcí aj k vyšším príjmom z jednotlivých kapitol štátneho rozpočtu v podobe grantov a transferov oproti schválenému rozpočtu.

NKÚ SR pripomína, že údaje o hospodárení subjektov územnej samosprávy vychádzajú z finančných výkazov za rok 2017, ktoré ešte neprešli schvaľovacím procesom a auditom.

6.1 Hospodárenie obcí

Základným nástrojom finančného hospodárenia obce je podľa zákona o obecnom zriadení jej rozpočet, ktorým sa riadi financovanie úloh a funkcií obce v príslušnom rozpočtovom roku.

Postavenie rozpočtu obce, jeho tvorbu a obsah, pravidiel rozpočtového hospodárenia, tvorbu a použitie mimorozpočtových zdrojov, spôsob vysporiadania finančných vzťahov medzi obcami a finančné vzťahy k ŠR ustanovuje zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

¹⁴ Európska komisia (2018) Správa o krajine Slovensko 2018. (Zdroj: <https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2018-european-semester-country-report-slovakia-sk.pdf>).

Porovnanie skutočného bilančného zostatku obcí na hotovostnej báze za roky 2014 až 2017:

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2014	2015	2016	2017	Zmena 2017 – 2016
Bilančný zostatok obcí	173 990	245 230	360 256	302 484	-57 772
z toho:					
• príjmy obcí	4 029 109	4 580 016	4 388 948	4 594 449	205 501
• výdavky obcí	3 855 119	4 334 787	4 028 692	4 291 965	263 273

Zdroj: Datacentrum

Príjmy obcí sa v roku 2017 naplňali opäť rýchlejšie ako ich dokázali minúť. Rozdiel príjmov a výdavkov dosiahol 302 484 tis. eur, čo bolo oproti návrhu rozpočtu vyššie o 38 969 tis. eur. V zmysle zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy obce návrhy svojich ZÚ prerokujú najneskôr do šiestich mesiacov po uplynutí rozpočtového roka.

Porovnanie skutočných príjmov obcí na hotovostnej báze za roky 2014 až 2017:

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2014	2015	2016	2017	Zmena 2017 – 2016
Príjmy obcí celkom	4 029 109	4 580 016	4 388 948	4 594 449	205 501
z toho:					
• daňové príjmy	1 797 688	1 973 877	2 191 840	2 341 994	150 154
• nedaňové príjmy	634 656	612 293	594 311	572 063	-22 248
• granty a transfery	1 198 298	1 528 485	1 285 847	1 266 604	-19 243
• finančné operácie	398 467	465 361	316 950	413 787	96 837
z toho:					
• zo splátok tuzemských úverov, pôžičiek a z predaja majetkových účasí,	7 368	7 758	16 475	27 833	11 358
• zostatok prostriedkov z predch. rokov a prevod prostriedkov z peň. fondov a ost.	169 282	143 406	168 566	228 653	60 087
• z prijatých úverov	221 817	314 197	131 909	157 301	25 392

Zdroj: Datacentrum

Celkové príjmy obcí za rok 2017 boli o 382 552 tis. eur vyššie oproti rozpočtu verejnej správy, na úrovni 4 594 449 tis. eur. Tento nárast bol spôsobený najmä vďaka vyšším grantom a transferom o 302 894 tis. eur (z toho MV SR o 78 218 tis. eur, MDV SR o 64 952 tis. eur, MŽP SR o 59 563 tis. eur) a daňovým príjmom o 43 807 tis. eur (z toho nárast prevodu dane z príjmov fyzických osôb o 32 456 tis. eur na úroveň 1 796 980 tis. eur)).

NKÚ SR pozitívne hodnotí, že poskytnuté granty a transfery obciam na financovanie kompetencií preneseného výkonu štátnej správy na hotovostnej báze za rok 2017 boli v porovnaní s ich skutočnosťou za rok 2016 o 38 013 tis. eur vyššie na úrovni 1 097 737 tis. eur.

Porovnanie skutočných grantov a transferov obciam na hotovostnej báze, poskytnutých z kapitol ŠR za roky 2014 až 2017:

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2014	2015	2016	2017	Zmena 2017 – 2016
Granty a transfery obciam spolu	1 055 743	1 311 577	1 059 724	1 097 737	38 013
z toho:					0
Úrad vlády SR	2 848	8 477	1 761	2 686	925
Ministerstvo financií SR	0	3 902	735	0	-735
Ministerstvo vnútra SR	744 498	771 199	814 307	867 007	52 700
Ministerstvo životného prostredia SR	76 720	127 089	30 390	59 563	29 173
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	6 825	11 231	232	492	260
Ministerstvo zdravotníctva SR	734	3 340	868	0	-868
Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny	63 196	68 692	61 946	66 541	4 595
Ministerstvo hospodárstva SR	11 554	28 917	64 328	0	-64 328
Ministerstvo kultúry SR	3 583	3 154	1 717	2 957	1 240

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2014	2015	2016	2017	Zmena 2017 – 2016
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	72 482	134 400	32 084	15 353	- 16 731
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	56 976	133 883	42 990	73 566	30 576
Ministerstvo spravodlivosti SR	0	0	0	10	10
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí	5	0	42	0	-42
Všeobecná pokladničná správa	16 322	17 293	8 324	9 562	1 238

Zdroj: Ministerstvo financií SR, SZÚ SR 2017

Najvýznamnejšiu položku predstavoval transfer z kapitoly MV SR v sume 867 007 tis. eur, z toho do oblasti školstva bolo vynaložených 845 299 tis. eur. Ďalšie významné položky predstavovali transfery z kapitoly MŽP SR v sume 59 563 tis. eur, ktoré boli určené najmä na úhradu výdavkov projektov v rámci OP Kvalita životného prostredia (budovanie kanalizácií a čističiek odpadových vôd, znižovanie energetickej náročnosti budov, budovanie zberných dvorov a iné) a transfery z kapitoly MPSVR SR v celkovej sume 66 541 tis. eur, ktoré smerovali do sociálnej oblasti, najmä na financovanie prevádzky zariadení sociálnych služieb.

Z kapitoly MVD SR boli pre obce vynaložené prostriedky vo výške 73 566 tis. eur, pričom väčšinu tvorili kapitálové výdavky (90,4 %). Tie boli vynaložené najmä na podporu rozvoja bývania a na modernizáciu električkových tratí v meste Košice.

Najväčší negatívny medziročný rozdiel pri poskytovaní grantov a transferov obciam zaznamenalo MH SR, kde došlo k poklesu o 64 328 tis. eur. Dôvodom poklesu bola skutočnosť, že rezort hospodárstva neposkytol v roku 2017 obciam žiadne granty a transfery, pričom v roku 2016 dostali obce prostriedky na rekonštrukciu a modernizáciu osvetlenia miest a obcí.

Porovnanie skutočných výdavkov obcí na hotovostnej báze za roky 2014 až 2017:

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2014	2015	2016	2017	Zmena 2017 – 2016
Výdavky obcí celkom	3 855 119	4 334 787	4 028 692	4 291 965	263 273
z toho:					
• bežné výdavky	3 042 061	3 187 239	3 297 431	3 491 758	194 327
z toho					
○ mzdy a odvody	1 525 254	1 637 124	1 683 061	1 818 304	135 243
○ tovary a služby	1 066 871	1 081 397	1 154 371	1 188 344	33 973
○ bežné transfery	425 438	446 056	440 082	467 785	27 703
○ splácanie úrokov	24 498	22 662	19 918	17 326	-2 592
• kapitálové výdavky	587 406	893 570	465 380	636 539	171 159
• finančné operácie	225 652	253 977	265 882	163 667	-102 215

Zdroj: Datacentrum

Celkové výdavky obcí na hotovostnej báze za rok 2017 boli v porovnaní s rozpočtom verejnej správy o 343 583 tis. eur vyššie. Na raste sa podieľali bežné výdavky (nárast o 243 330 tis. eur, najmä mzdy a tovary) a kapitálové výdavky (nárast o 136 585 tis. eur). NKÚ SR rovnako ako pri celkových príjmoch obcí v súvislosti s hodnotením celkových výdavkov obcí za rok 2017 poukazuje na skutočnosť, že ich skutočný vývoj nezodpovedá schválenému a ani upravenému indikatívnemu rozpočtu MF SR na rok 2017.

NKÚ SR vykonal v roku 2017 niekoľko kontrol zameraných na preverenie rozpočtov miest a obcí a dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami.

Kontrola stavu verejných financií a majetku v meste, ktoré je sídlom kraja a plnenie opatrení z predchádzajúcich kontrol, vykonaná v Hlavnom meste SR Bratislava a siedmich krajských mestách bola zameraná na preverenie výsledkov rozpočtového hospodárenia, na dodržiavanie všeobecne záväzných právnych predpisov pri hospodárení s verejnými prostriedkami, nakladanie s majetkom, vnútorný kontrolný systém. Kontrola poukázala na nedostatky vo všetkých oblastiach. Porušenie finančnej disciplíny bolo zistené v siedmich kontrolovaných subjektoch v celkovej sume 1 878 485 eur. Vo všetkých mestách bolo zistené porušenie zákona o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy pri poskytovaní dotácií zo svojich rozpočtov. Nedostatky v krajských mestách boli zistené aj v oblastiach účtovníctva, inventarizácie a majetku.

Pri kontrolnej akcii **Nakladanie subjektov územnej samosprávy s majetkovými účasťami v obchodných spoločnostiach**, ktorú NKÚ SR vykonal v 50 mestách a obciach bol preverený dlhodobý finančný majetok obcí v sume 227,03 mil. eur. Táto výška majetku predstavovala súčet podielov kontrolovaných obcí na základnom imaní v 168 obchodných spoločnostiach. Kontrola odhalila viacero nedostatkov, medzi najväčšie patrili: porušenie postupov a procesov stanovených všeobecne záväznými predpismi pri nakladaní s majetkovými podielmi obcí v obchodných spoločnostiach; nesprávne financovanie činnosti obchodných spoločností; vykazovanie nespoľahlivých údajov o dlhodobom finančnom majetku; nepresné vyčíslenie výsledku hospodárenia obce v prípadoch, keď boli finančné transakcie medzi obcami a nimi vlastnenými obchodnými spoločnosťami chybné účtované; obmedzená možnosť vykonávania vlastníckych práv (v prípadoch ak obec je menšinovým vlastníkom spoločnosti); neúčinný vnútorný kontrolný systém v oblasti dlhodobého finančného majetku a v mnohých prípadoch absencia kontrol zo strany hlavného kontrolóra obce.

NKÚ SR ukončil v roku 2017 kontrolu zameranú na **e-Government a informačné systémy obcí a miest**, ktorej cieľom bolo posúdenie ich pripravenosti na poskytovanie služby e-Governmentu ako aj posúdenie efektívnosti vynaložených finančných prostriedkov na zabezpečenie týchto služieb. V samosprávach boli, okrem iného, preverované aj ich povinnosti v oblasti vytvárania, prevádzkovania, využívania, rozvoja a bezpečnosti informačných systémov. Kľúčová oblasť, na ktorú sa NKÚ SR pri kontrole zamerlal, bolo vyhodnotenie indikátorov výkonnosti e-Governmentu obcí a miest. Výsledky kontroly ukázali, že väčšie samosprávy dosahovali lepšie výsledky najmä z dôvodu lepšieho financovania. Takmer tretina kontrolovaných samospráv nebola k zákonom stanovenému termínu pripravená a dve tretiny nemali zabezpečenú autorizáciu elektronických dokumentov.

Kontroly boli vykonané aj v obciach na základe podnetov od občanov, pričom sa týkali **hospodárenia a nakladania s majetkom v obciach**. Aj tieto kontroly preukázali, že v obciach opakovane dochádza k porušeniu zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy a samosprávy, zákona o majetku obcí, zákona o účtovníctve, postupov účtovania, zákona o verejnom obstarávaní, zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite a zákona o obecnom zriadení z pohľadu zabezpečenia vnútorného kontrolného systému.

6.2 Hospodárenie VÚC

Základným nástrojom finančného hospodárenia VÚC je podľa zákona o samosprávnych krajoch jeho rozpočet, ktorého tvorbu, obsah, schvaľovanie atď., vrátane pravidiel rozpočtového hospodárenia upravuje zákon o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy.

Porovnanie skutočného bilančného zostatku VÚC na hotovostnej báze za roky 2014 až 2017:

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2014	2015	2016	2017	Zmena 2017 – 2016
Bilančný zostatok VÚC	61 272	94 653	143 584	154 861	11 277
z toho:					
• príjmy VÚC	1 356 423	1 364 749	1 386 337	1 519 376	133 039
• výdavky VÚC	1 295 151	1 270 096	1 242 753	1 364 515	121 762

Zdroj: Štátna pokladnica

Bilančný zostatok VÚC na hotovostnej báze za rok 2017 bol na úrovni 154 861 tis. eur, čo v porovnaní s rozpočtom predstavovalo pokles o 4 042 tis. eur.

Porovnanie skutočných príjmov VÚC na hotovostnej báze za roky 2014 až 2017:

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2014	2015	2016	2017	Zmena 2017 – 2016
Príjmy VÚC	1 356 423	1 364 749	1 386 337	1 519 376	133 039
z toho:					
• daňové príjmy	577 830	640 180	716 364	771 212	54 848
• nedaňové príjmy	132 540	138 307	105 455	106 537	1 082
• granty a transfery	488 624	505 295	458 483	445 980	-12 503
• príjmy z transakcií z FA a FP	51 764	47 916	85 569	141 368	55 799
• prijaté úvery, pôžičky a NFV	105 665	33 051	20 466	54 278	33 812

Zdroj: Štátna pokladnica

Celkové príjmy VÚC na hotovostnej báze za rok 2017 v porovnaní s rozpočtom verejnej správy boli o 63 548 tis. eur vyššie. V tomto vývoji sa podľa NKÚ SR prejavilo predovšetkým vyššie plnenie daňových príjmov a tiež vyššie príjmy z transakcií s finančnými aktívami a finančnými pasívami (predovšetkým prevod prostriedkov z peňažných fondov).

NKÚ SR konštatuje, že v súlade so zákonom o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy, v roku 2017 bolo príjmom rozpočtov VÚC (30 % z celkového výnosu dane z príjmov fyzických osôb) 771 208 tis. eur, čo znamená medziročný nárast o 54 844 tis. eur.

Porovnanie skutočných grantov a transferov VÚC na hotovostnej báze, poskytnutých z kapitol ŠR za roky 2014 až 2017:

Názov ukazovateľa (tis. eur)	2014	2015	2016	2017	Zmena 2017 – 2016
Granty a transfery VÚC spolu	463 514	482 760	446 180	433 648	-12 532
z toho					0
Úrad vlády SR	260	333	133	158	25
Ministerstvo vnútra SR	1	9	23	169	146
Ministerstvo financií SR	4 068	3 546	4 244	0	-4 244
Ministerstvo životného prostredia SR	2	0	0	0	0
Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR	409 654	416 767	412 067	425 608	13 541
Ministerstvo zdravotníctva SR	227	1	0	0	0
Ministerstvo práce, soc. vecí a rodiny	1 798	2 224	1 838	2 002	164
Ministerstvo hospodárstva SR	92	0	0	0	0
Ministerstvo kultúry SR	2 837	3 045	691	639	-52
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR	40 754	49 833	23 907	2 322	-21 585
Ministerstvo dopravy a výstavby SR	0	147	500	0	-500
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí	17	5	0	0	0
Všeobecná pokladničná správa	3 804	6 850	2 778	2 750	-28

Zdroj: Ministerstvo financií SR, ŠZÚ SR 2017

V tejto súvislosti z hľadiska úspešného fungovania VÚC je podľa NKÚ SR potrebné brať do úvahy okrem ich vlastných príjmov aj finančné vzťahy s inými rozpočtami, a to predovšetkým finančné vzťahy so ŠR, prostredníctvom ktorých vláda SR ovplyvňuje nielen plnenie preneseného výkonu štátnej správy, ale zároveň aj podporuje rozhodovanie VÚC pri plnení ich samosprávnych funkcií. Vo forme grantov a transferov bolo do rozpočtov VÚC z rozpočtov jednotlivých kapitol v roku 2017 presunutých 433 648 tis. eur, čo oproti návrhu rozpočtu predstavovalo pokles o 48 411 tis. eur. NKÚ SR upozorňuje, že sa jedná o najnižšiu poskytnutú sumu od roku 2010.

Porovnanie skutočných výdavkov VÚC na hotovostnej báze za roky 2014 až 2017:

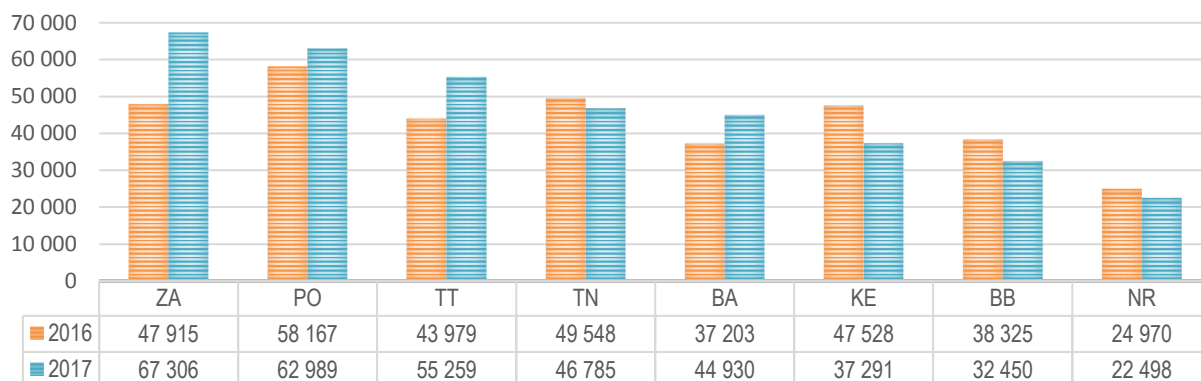
Názov ukazovateľa (tis. eur)	2014	2015	2016	2017	Zmena 2017 – 2016
Výdavky VÚC	1 295 151	1 270 096	1 242 753	1 364 515	121 762
z toho:					
• bežné výdavky	1 076 261	1 116 050	1 094 684	1 161 923	67 239
z toho					
○ mzdy a odvody	398 848	417 233	407 836	443 870	36 034
○ tovary a služby	222 717	236 433	229 382	239 674	10 292
○ bežné transfery	448 539	457 599	453 174	474 674	21 500
○ splácanie úrokov	6 157	4 785	4 292	3 705	-587
• kapitálové výdavky	90 493	122 329	104 322	172 264	67 942
• výdavky z transakcií s finančnými aktívami a finančnými pasívami	128 397	31 717	43 748	30 327	-13 421

Zdroj: Štátna pokladnica

Výdavky VÚC boli v roku 2017 vyššie o 67 590 tis. eur oproti schválenému rozpočtu, pričom na raste sa podieľali iba kapitálové výdavky (nárast oproti rozpočtu o 116 883 tis. eur). Naopak bežné výdavky oproti schválenému rozpočtu poklesli o 43 621 tis. eur (pokles na položke mzdy a odvody o 32 562 tis. eur a na položke tovary a služby o 10 936 tis. eur). NKÚ SR rovnako ako pri celkových príjmoch v súvislosti s hodnotením celkových výdavkov VÚC za rok 2017 poukazuje na skutočnosť, že ich skutočný vývoj nezodpovedá schválenému a ani upravenému indikatívnemu rozpočtu MF SR na rok 2017.

Dlh VÚC (vrátane ich rozpočtových organizácií) sa na dlhu verejnej správy podieľal v roku 2017 menej ako 0,83 %. Tento dlh tvoria predovšetkým bankové úvery ako aj prijaté zábezpeky. Nasledujúci graf zobrazuje zloženie dlhu VÚC podľa jednotlivých krajov v roku 2017 a jeho medziročné porovnanie:

Medziročné porovnanie dlhov jednotlivých VÚC (v tis. eur)

Zdroj: ŠZÚ SR 2017

Celkový dlh VÚC (vrátane rozpočtových organizácií) medziročne vzrástol o 21 873 tis. eur a dosiahol výšku 369 508 tis. eur. Až 99,7 % dlhu VÚC tvoria bankové úvery. Najvýraznejšie sa na medziročnom zvýšení dlhu podieľal Žilinský samosprávny kraj (nárast dlhu o 19 391 tis. eur) a Trnavský samosprávny kraj (nárast dlhu o 11 280 tis. eur). Naopak, Košickému samosprávnemu kraju sa podarilo najvýraznejšie znížiť dlh, medziročne o 10 237 tis. eur.

V roku 2017 vypracoval NKÚ SR odbornú štúdiu zameranú na cestné objekty na cestách II. a III. triedy. Cieľom bolo zistiť efektivnosť verejných prostriedkov vynaložených na výstavbu, opravu a údržbu mostov a mostných objektov na cestách II. a III. triedy. Množstvo finančných prostriedkov použitých na výstavbu, opravu a údržbu mostných objektov na cestách II. a III. triedy nebolo v období rokov 2013 – 2016 dostatočné. V sledovanom období sa do výstavby a rekonštrukcií mostov na cestách II. a III. triedy investovalo 15 141 tis. eur, čo predstavovalo len 3,06 % z celkových výdavkov na cesty II. a III. triedy (vrátane mostov). Táto oblasť dopravy nie je dostatočne zahrnutá ani v strategických materiáloch SR a tiež je problematická procesná oblasť zahŕňajúca diagnostiku mostov. Na základe analýzy NKÚ SR identifikoval riziko v nedostatočnom alokovaní výdavkov na rekonštrukcie mostov zo strany VÚC, čo má za následok ich neustále sa zhoršujúci stavebnotechnický stav. Zanedbávaním pravidelnej údržby mostov vznikajú havarijné stavy, ktoré si následne vyžadujú vyššie výdavky a časovo náročnejšie opravy.